B.C.U. Bucuresti
C157566

PUNEREA ÎN CULTURĂ A REGIUNEI BĂLTOASE A ROMÂNIEI

TERENURILE INUNDABILE ŞI PESCĂRIILE

DE

GR. ANTIPA

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

(Şedinţa publică dela 11 Martie 1927)

INTRODUCERE

Domnilor Colegi,

Cunoscutul geograf Kirchof a zis, într'o frumoasă conferinţă, că: «destoinicia unui popor se recunoaşte în primul rând după starea de cultură în care se găseşte pământul ţării pe care o locueşte». In adevăr, un observator atent nu are nevoie să meargă mai întâiu în Haga sau Amsterdam, pentru ca, după instituţiunile şi comorile culturale ce le va găsì acolo, să-şi poată face o idee de nivelul civilizaţiei poporului Olandez. Ii ajunge a privì chiar, numai din fereastra vagonului în care călătoreşte, câmpia verde — irigată, drenată şi canalizată — pe care păşunează vite din rasele cele mai alese, precum şi să vadă minunatele culturi de cereale, flori şi legume, pentru a judecà destoinicia acelui popor, care a fost în stare să transforme un fund de mare — câştigat de el prin digurile ce le-a făcut — în acest frumos paradis pământesc, şi care poate acum spune cu mândrie «Deus mare, Batavus litora fecit». El ştie că instituţiile şi comorile culturale pe care le vede acumulate în oraşe nu sunt decât consecinţele şi continuitatea muncii generaţiunilor cari au făcut digurile şi au transformat fundul mării în grădine de culturi.

Acest adevăr nu trebuie nici noi să-l trecem vreodată cu vederea în lupta ce o ducem pentru a câştigà poporului nostru stima şi locul ce i se cuvine în lumea popoarelor civilizate, precum şi nici nu trebuie

BUCUREȘTI
CTA 4543
RC 177/04

1956

să ne înșelăm singuri, crezând că străinul ne judecă gradul nostru de civilizație după splendoarea palatelor ce le vede în capitala noastră.

Dar nu numai din punctul de vedere al prestigiului ce vrea să și-l asigure un popor în lumea celorlalte popoare civilizate, ci mai cu seamă, pentru satisfacerea nevoilor sale reale de traiu și de propășire, el trebuie în primul rând, să caute a-și pune în cea mai bună stare de cultură și să sporească necontenit puterea de producție a pământului său, adică a instrumentului principal pe care are a-și valorificà munca și destoinicia fiecare din indivizii cari compun acea colectivitate. Căci pământul, cu toate bogățiile sale, care este un dar al naturii, nu începe a devenì un factor de producție și de satisfacere a nevoilor de traiu decât atunci când este fructificat și pus zi cu zi în stare de cultură, prin munca generațiilor ce se succed ale unui popor destoinic. Cu cât această muncă va fi mai pricepută și mai intensă cu atât și vieața acestui popor va fi mai prosperă și gradul său de cultură mai înălțat.

* * *

Pe noi Românii, strămoșii noștri ne-au așezat într'o țară pe care natura a înzestrat-o cu cele mai mari bogății. Această țară, fiind însă situată în unul din cele mai expuse puncte dela limita civilizației continentului nostru, ne-a impus totodată și o grea «misiune istorică» — aceà de sentinelă pentru apărarea civilizației europene de continuele năvăliri ale barbarilor dela răsărit. Nu mai poate fi dar de mirat că, după toate devastările ce le-a suferit, ea a rămas încă prin multe locuri — până în zilele noastre — într'o stare de primitivitate contrastantă cu țările situate la apusul ei. Se știe doar că luptele pe care acest popor a trebuit să le ducă în trecut au mers până a-l silì să părăsească cu totul câmpia și să se retragă în munți, unde a dus o vieață de ciobani și de mici agricultori, desființându-și chiar orice organizare politică, așà încât istoria i-a pierdut urma și nici nu mai pomenește, în acest timp, măcar de existența sa. Numai grație tenacității sale, el și-a păstrat totuș neatinsă ființa sa etnică.

Trecând potopul năvălirii popoarelor asiatice, el s'a coborît din nou în câmpiile din valea Carpaților și s'a constituit în State; dar, ajuns acì, a trebuit să-și reià iarăș sarcina îndeplinirii misiunii sale istorice, apărând: când ca apărător al civilizației contra năvălirilor Tatarilor, când ca apărător al creștinismului contra Turcilor, când

ca apărător contra năvălitorilor dela Nord spre Constantinopol sau ca apărător ai libertății navigației la gurile marelui fluviu care traversează continentul european și-l pune în legătura cu drumul spre India, etc., etc. Și tot astfel el continuă și astăzi a fi apărătorul civilizației europene contra valului bolșevist dela răsărit ce o amenință în fundamentele ei.

Este dar o mare nedreptate și o dovadă de superficialitate când unii străini caută a judecà destoinicia poporului nostru după starea de primitivitate în care se găsește încă exploatarea bogățiilor noastre naturale și starea de cultură a solului nostru. Căci trebuie să se țină în seamă de oricine, că, cu toată vitregia soartei și drama ce se desfășură în această țară de aproape 2 milenii, acest popor a dat destulă dovadă de destoinicia sa, prin aceea că a fost în stare să-și reocupe, încetul cu încetul, prin grele lupte, aproape în întregime vechiul său teritoriu etnic; așà că, abià astăzi, sub glorioasa domnie a Regelui Ferdinand, se încheie ultimul act al unei îndelungate evoluțiuni a reconstituirii Statului român în limitele teritoriului său etnic. Este dar un lucru firesc, ca un popor, care a dus o asemenea vieață și a trebuit să sacrifice totul pentru a-și apărà timp de 2 milenii, înainte de toate, ființa sa proprie, să nu mai fi avut răgazul de a pune în valoare toate bogățiile țării sale și de a desfășurà astfel pe toate părțile pământului ei o civilizație proprie remarcabilă.

Să urmărim totuș, din această înaltà perspectivà istoricà, ce a fost în stare să facà acest popor din țara sa, în scurtul timp de când împrejurările i-au permis să o reocupe și în ce mod a știut el să pue în cultură pământul ei.

Poporul român, scoborându-se din munte abià de câtevà sute de ani și așezându-se mai întâiu pe văile râurilor dela poalele munților, a pornit de acì *Colonizarea treptată a câmpiei* până a ajuns la limitele teritoriului său etnic. Astfel fiind, *punerea în cultură a pământului* a putut-o începe numai treptat cu înaintarea sa, mărginindu-se la început de a-și constituì gospodăriile în regiunea colinelor, unde făceà puțină agricultură, sădindu-și vii și pomi și utilizând mai cu seamă pășunele bogate pentru creșterea vitelor. In *Câmpie* înaintarea au început-o păstorii de vite și ciobanii din munți, cari se întindeau tot mai mult pentru a utilizà bogatele pășuni naturale cari acopereau această țară sau pentru a iernà vitele, cum o fac și astăzi ciobanii din Carpați. *Punerea în cultură a pământului* s'a făcut însă numai treptat

cu sporirea densității populațiunii; și acest proces a durat până în zilele noastre, când chiar generațiunea de astăzi a putut vedeà desăvârșirea sa prin intrarea plugului în mănoasa stepă a Bărăganelor din Ialomița și Brăila sau în câmpiile pe cari le pășunau înainte oile mocanilor din Dobrogea.

Primele exploatări agricole pe câmpia noastră s'au mărginit așa dar la *utilizarea produselor ei naturale* — pășune și fâneațe — și numai apoi i-a urmat cultura propriu zisă. Trecerea țării dela această stare de mici agricultori și de crescători de animale, la *cultura mare agricolă* — pentru export — s'a făcut numai pe la jumătatea secolului trecut, în urma deschiderii gurilor Dunării, construirei de șosele și căi ferate și mai cu seamă atunci, când Austro-Ungaria a oprit importul vitelor noastre la ei.

Cu toate acestea progrese importante, o bună parte din câmpia noastră a rămas încă nepusă în cultură: luncile, mlaștinile, pășunile naturale și apoi toate așà zisele «terenuri necultivabile» sunt la noi încă într'o proporție cu mult mai mare ca în alte țări. In această privință dar *procesul de punere în cultură al țării* nu e încă desăvârșit și rezolvirea cât mai grabnică a acestei chestiuni constitue una din cele mai mari îndatoriri ale generației de astăzi.

In cele ce urmează vom examina mai de aproape în ce stare se află acum gospodăria noastră, spre a puteà apoi preciza mai bine problemele ce se pun generției de astăzi și celor viitoare cu privire la exploatarea bogățiilor naturale ale țării și la punerea în stare de cultură a pământului ei și mai cu seamă, la punerea în cultură a așa ziselor «terenuri băltoase», care constitue principala problemă a viitorului.

CAP. I

PUNEREA IN CULTURĂ A PĂMÂNTULUI ROMÂNIEI. STAREA ACTUALĂ ȘI PROBLEMELE VIITORULUI

Dintre toate bogățiile cu care natura a înzestrat țara pe care ne-au ales-o strămoșii noștri — oricât de mare importanță ar aveà Mineralele, Petrolul, Gazele naturale și celelalte avuții ce se găsesc în subsol — tot *Solul*, cu nelimitata sa putere de producție și cu recoltele de tot felul de producte indispensabile omului ce le poate el da în

fiecare an, rămâne cea mai neprețuită și aceà care are o influență covârșitoare asupra întregei noastre vieți.

Lăsând dar la o parte bogățiile subsolului — din care, în afară de cele câtevà exploatări miniere și de petrol, cea mai mare parte zac încă neatinse în pământ — să vedem în ce mod a știut până acuma poporul nostru să pună în valoare solul țării sale și ce probleme îi rămân de rezolvat în viitor, pentru a-și puteà astfel îndeplinì principala îndatorire ce i-o impune țara pe care o locuește și prin aceasta a-și asigurà totodată și vieața și propășirea sa.

Din punctul de vedere al situației geografice și din acel al felului producției, solul nostru poate fi repartizat asupra următoarelor regiuni: 1. *Regiunea muntoasă* cu pădurile, pășunile și fânețile de munte; 2. *Regiunea colinelor* cu podgoriile, pometele și fânețele naturale de deal; 3. *Regiunea câmpiei* cu culturile mari agricole și 4. *Regiunea băltoasă, cu Dunărea* și toți afluenții ei și cu terenurile lor inundabile, lacurile, eleșteele, stufăriile, mlaștinile, etc. și pescăriile din ele.

Felul produselor tuturor acestor categorii de terenuri cari compun solul nostru depinde de factorii naturali: Constituția fizică și chimică a solului, situația orografică, hidrografie, climă, etc. Pretutindeni însă, scopul este acelaș: de a transformà — sub influența energiei solare și a umidității — substanțele nutritive aflate în pământ în toate acele produse necesare economiei omenești, pe care fiecare regiune le poate produce, adică în: lemn, iarbă, fructe, cereale și alte plante de cultură, vite, pește ș. a. m. d.

O scurtă revistă asupra diferitelor categorii de terenuri cari compun solul din toate aceste regiuni ale țării ne va arătà, cum a știut poporul nostru să se folosească de ele, în ce stare de cultură se află aceste astăzi și ce probleme de viitor ne prezintă. Ne vom oprì, apoi, mai mult la regiunea băltoasă, a cărei punere în valoare formează obiectul principal al conferinții de astăzi.

1. REGIUNEA MUNTOASĂ

Produsele principale ale acestei regiuni fiind lemnul și iarba — deci vitele — putem spune, că starea de cultură a solului a rămas aproape aceeaș ca și în epocile când poporul nostru sta retras în munți și păștea oile pe aceste plaiuri. Și astăzi, e vorba tot numai de utilizarea produselor cari cresc acì în mod natural, fără o pregătire specială prin

cultură a pământului. Mănoasele *pășuni din Carpați*, nu sunt încă nici astăzi destul de bine utilizate, din cauza împuținării oilor, care încă nu au fost îndeajuns înlocuite cu o gospodărie sistematică alpină cu vite albe de rasă. Numai *Fânețele*, se exploatează cevà mai intensiv, din cauza creșterii debușeului fânului în orașe și la armată și din cauza înmulțirii mijloacelor de transport.

Intrucât privește *pădurile seculare ale Carpaților*, care constituesc una din cele mai mari bogății naturale ale țării, trebuie să convenim că, deși exploatările forestiere au luat o întindere destul de mare, acestea se mărginesc însă a tăià pădurile și a vinde lemnul pe toate piețele lumii, dar nu a înlocuì, prin replantare și printr'o silvicultură sistematică, ceeace a crescut în mod natural. Modul cum se face astăzi exploatarea pădurilor țării e mai mult o devastare, care are un efect foarte rău atât asupra fondului — prin formare de torenți și spălarea păturii subțire de humus care acopere piatra — cât și asupra climei și regimului apelor țării. Foarte caracteristice sunt în această privință, observările ce mi le face printr'o scrisoare trimisă dela Sulina în 1907, cunoscutul inginer-șef al Comisiunii Europene, danezul Charles Kühl, în care îmi ziceà: «Noi nu mai dovedim cu lucrul. «Din cauza ploilor dela munte, Bancul dela Gura Siretului a crescut «foarte mult și împiedecă navigația între Galați și Brăila, iar Bara dela «Mare din fața Gurii Sulinei crește enorm și nu mai dovedim cu dra«gatul. E o jale; stăm acì și vedem cum mănosul pământ de pe frumoșii «munți ai României e spălat mereu de ape și adus acì ca să astupe «canalele navigabile, din cauza afurisiților exploatatori de păduri, cari devastează pădurile Carpaților».

Generației de astăzi îi revine dar datoria să pună capăt acestui vandalism și să introducă în fine o exploatare rațională — cu replantări sistematice, după toare regulele silviculturii științifice — a acestei mari bogății naturale a țării.

Dacă dar din punctul de vedere al posibilității unei exploatări intense a enormelor masive păduroase ce le avem, lipsa de drumuri din Carpați este o mare nenorocire, din punctul de vedere al conservării acestor păduri și a menținerii regimului apelor și al climei, ea este cea mai mare fericire, căci altfel, cu vandalismul ce se practică, am lăsà urmașilor noștri numai stâncile goale în munți, iar câmpia din vale ar rămâneà expusă primăvara la necontenitele devastări ale inundațiilor și vara la secetă și ploi torențiale.

2. REGIUNEA COLINELOR

In regiunea colinelor și în văile râurilor dela poalele munților — unde au fost primele așezări ale poporului nostru de îndată ce a început a se scoborî la vale și unde întregul aspect e cu totul original și atât de caracteristic pentru vechea vieață românească — pătura de vegetație care acopere solul se prezintă sub forma de: fânețe și pășune, livezi, pomete și vii, mai puține semănături, păduri de fag și de stejar, etc. Produsele principale ale solului fertilizat prin munca locuitorilor sunt dar acì: Fân, vite de tot felul, fructe, țuică, vin, pasări, miere și ceară, mătasă, lemne de foc și de construcție, etc. și puține produse agricole propriu zise. Aspectul general al gospodăriilor e simplu dar nu sărăcăcios, iar caracterul locuitorilor e vioiu, sprinten și stăruitor, ducând o vieață patriarhală sănătoasă. Cu toate că, în comparație cu regiunile similare din țările apusului, producția e încă foarte redusă, organizarea actuală a gospodăriilor dă dovadă de o muncă harnică din trecut și constitue o bază bună de desvoltare în viitor.

Desigur, solul acestei regiuni prezintă posibilități de vieață și câștig pentru o populațiune cu mult mai mare. Replantarea sistematică a tuturor viilor părăginite; plantarea de specii alese de pomi roditori în locul prunilor degenerați de astăzi; irigarea fânețelor și sistematizarea pășunilor; înlocuirea vitelor degenerate prin rase selecționate; organizarea apiculturii, sericiculturii și aviculturii; captarea torenților și apărările de inundație; punerea în cultură a râpelor, sărăturilor, terenurilor fugitive; cultura sistematică a unor plante special selecționate pentru clima acestor regiuni; întrebuințarea îngrășămintelor și gunoierilor; întrebuințarea uneltelor mai perfecționate și a mașinilor ș. a. m. d.; și apoi o mai bună valorificare a produselor, atât prin crearea de fabrici care să le industrializeze cât și prin organizarea unei vânzări mai raționale. Prin toate aceste mijloace și multe altele, se pot creà în aceste regiuni multe posibilități pentru o muncă intensivă și remuneratoare și pentru o producție incomparabil superioară — cantitativ și calitativ — față de producția, adeseori încă atât de primitivă, de astăzi. Și acì dar, generațiile ce vin au un câmp larg de activitate pentru a îndrumà pe acești locuitori harnici și vioi la o muncă tot mai pricepută și mai intensivă, a le înlesnì accesul capitalului indispensabil și a-i organizà spre a puteà pune în valoare, prin îmbunătățiri fonciare și prin cultură perfecționată, bogatul sol ce li-l oferă natura țării lor.

3. REGIUNEA CÂMPIEI CU SOLUL AGRICOL

Dacă solul din regiunea colinelor — cu toată îngustimea relativă a păturii de Humus din care are a se nutrì și crește vegetația — prezintă posibilități atât de mari de sporirea producției prin cultură, apoi, în întinsa *Regiune a câmpiei*, aceste posibilități devin cu mult mai mari. Acì pătura de Humus întrece adeseori în grosime pe aceà a celor mai fertile pământuri; așà că, în general, se poate zice că o bună parte din *solul nostru agricol* stă, calitativ, alături de cele mai bune terenuri cunoscute și constituite fără îndoeală cea mai mare bogăție a țării. *Punerea sa în cultură* s'a început abià târziu și procesul acesta nu e încă definitiv terminat. In tot cazul însă, se poate zice că astăzi terenul agricol al țării este în întregime împărțit în gospodării bine delimitate, care la început aveau — potrivit condițiunilor naturale, economice și sociale — o formă latifundiară și care apoi, treptat, printr'o serie de parcelări succesive, s'a repartizat într'un număr tot mai mare de gospodării țărănești.

Procesul de ameliorare al culturii — datorit mai cu seamă deschiderii gurilor Dunării și posibilităților de export a produselor — a început și el a se întinde tot mai mult, pornind din regiunea colinelor, unde erà populațiunea mai deasă și întinzându-se tot mai departe spre câmpie și stepă. Capitaluri însemnate s'au învestit în construcții, vite și mașini, așà că culturile se fac din ce în ce mai rațional și gospodăriile sunt mai bine organizate.

Cu modul acesta, deși producția pe hectar este încă cu mult inferioară celei din țările apusene — astăzi aproape numai $^1/_3$ ca în Danemarca — agricultura noastră făcuse până în ajunul răsboiului progrese însemnate. Produsele ei de calitate superioară — și în special grâul — fiind foarte căutate în străinătate, ea a ajuns ramura de producție principală a țării, pe care se bazà întreaga economie națională cu tot aparatul administrativ și cultural al Statului.

Răsboiul cu devastările sale; ocupațiunea militară dușmană cu neîncetatele ei rechiziții și secătuiri; epoca de după răsboiu cu toate calamitățile ei financiare și cu lipsa de mijloace de transport; peste toate, modul irațional cum s'a aplicat în pripă o reformă agrară atât de radicală, care erà absolut necesară dar a dezorganizat pentru mult timp producția, și în fine, acum în urmă, lipsa desăvârșită de capital de exploatare cu scumpetea ne mai pomenită a creditului și toate calamitățile cari provin din nestabilitatea monedei țării; toate acestea

şi întreaga situaţie politică, economică şi financiară a ţării creată după răsboiu, împreună şi cu grelele sarcini la care a fost impusă prin impozite şi prin scumpirea transporturilor, au lovit greu agricultura noastră şi au dat-o cu aproape o jumătate de secol îndărăt.

Tocmai acum, când numai o exploatare intensă agricolă ar fi putut să ne salveze şi să ne refacă ţara atât de sdruncinată în fundamentele economiei ei, producţiunea noastră a scăzut considerabil, nu numai cantitativ dar şi calitativ. Pe când în 1921, unul din cei mai pricepuţi bancheri din ţară s'a crezut în drept — bazat pe experienţa sa îndelungată — a răspunde la o întrebare a cunoscutului economist Keynes (prin ziarul englez «Manchester Guardian») că: «României îi trebuie «numai 2 recolte bune pentru a-şi reface moneda şi economia ei», astăzi ne vin întrebări dela casele mari de cereale din străinătate de felul următor: «que devient le célébre blé du Danube, parceque la «marchandise que vous nous envoyez est pleine d'impuretés et contient «jusqu'à 30% de corps étrangères?»

De sigur că această situaţie îngrijitoare nu va mai puteà durà mult timp, căci ruina agriculturii este ruina Statului cu tot aparatul său, şi deci nevoea va sili să se ià măsurile indicate *nu numai pentru a încurajà dar chiar pentru a salvà producţia agricolă*, astăzi profund dezorganizată şi cu puterile cu desăvârşire sleite. Fie numai, ca această acţiune de salvare să pornească cât mai în grabă, înainte ca agricultorii să ajungă cu totul ruinaţi prin sarcinile insuportabile ce apasă asupra lor. Fie ca convingerea să străbată, că, dacă agricultura a plătit până acum toate sarcinile răsboiului şi toate greşelile ce s'au comis în urma răsboiului, de acum înainte ea nu mai poate îndeplinì acest rol şi are singură nevoie de un ajutor grabnic şi eficace spre a fi salvată.

Dar oricum ar fi astăzi, producţia solului nostru agricol este încă susceptibilă de o mare sporire în viitor. Printr'o cultură mai intensivă a pământului şi întrebuinţarea de îngrăşminte şi de seminţe de plante de cultură selecţionate; prin organizarea muncii şi întrebuinţarea maşinilor; *printr'o mai bună organizare a vânzării şi valorificare a produselor;* printr'o participare cât mai largă a capitalului la exploatările agricole şi prin înlesnirea creditului ieftin; şi, în fine, prin toate acele îmbunătăţiri pe care le recomandă ştiinţa şi de care agricultorii noştri fac încă prea puţin uz; prin toate aceste mijloace şi multe altele, solul nostru arabil poate fi pus în stare de a da o producţie cantitativă şi calitativă egală cu a celor mai înaintate ţări în civilizaţie, şi totodată

renumeratoare pentru capitalul și munca unei populațiuni cu mult mai numeroasă decât cea care o practică astăzi. Recâștigarea cât mai grabnică a renumelui — astăzi cu totul compromis pe piețele mondiale — al principalelor noastre produse agricole de export și în special al grâului, și înclocuirea porumbului degenerat ce se cultivă astăzi — pe cea mai mare parte din suprafața întregului nostru teren agricol — prin varietăți anume selecționate pentru solul și clima noastră sunt cele mai urgente probleme ce trebuesc rozolvate. Dela calitatea grâului și a celorlalte produse de export depinde întreaga situație economică și financiară a țării, iar dela calitatea porumbului mai depinde și starea sanitară și socială a populației.

4. REGIUNEA BĂLTOASĂ

Pe cât sunt relativ de considerabile progresele ce le-a făcut punerea în cultură a solului din regiunea colinelor — adică a viilor și livezilor — și din regiunea câmpiei — adică a solului agricol — pe atât sunt de neînsemnate cele realizate în *Regiunea băltoasă* sau așà zisa *Regiune a Pescăriilor* — adică pe considerabilele suprafețe de bălți și terenuri băltoase din vecinătatea Mării Negre, Dunării și Nistrului, cu toți afluenții lor și cu întregile lor zone inundabile, care se compun din: lacuri litorale, bălți permanente și temporare, gârle, eleștee, mlaștine, stufării și păpurișuri, terenuri inundabile propriu zise, grinduri și păduri de baltă. Caracteristica acestei întinse regiuni — care formează și ea o unitate geografică bine definită, cunoscută în deobște sub numele de «Balta» — este că solul este acoperit, permanent sau numai timporar, cu apă, al cărei nivel variază în timp și în spațiu, atât după înălțimea la care se urcă nivelul creșterilor în cursurile de apă din care provin cât și după cota înălțimii la care e situată fiecare parte din aceste terenuri în raport cu înălțimea etajului corespunzător al fluviului.

Felul de producție naturală al diferitelor categorii de terenuri cari compun această regiune depinde așadar de nivelul la care se urcă apa și de timpul cât stau fiecare din ele acoperite cu apă; el variază dela un an la altul sau dela o epocă a anului la alta. Astfel fiind, substanțele nutritive ale solului de acì se pot transformà în mai multe feluri de produse naturale mai mult sau mai puțin necesare economiei omenești: Dacă terenul este acoperit cu apă, ele se transformă în

diferite microorganisme care ajung la un produs final care este peștele. Dacă terenul rămâne un timp mai îndelungat uscat, ele se transformă în iarbă și dau astfel ca produs final animale de toate speciile. Pe grindurile mai înalte, pe care apa nu le înneacă de cât rareori și care deci pot fi arate și semănate, ele se transformă în legume, cereale și alte produse agricole. Dacă, înfine, terenurile sunt mlăștinoase, substanțele nutritive ale solului nu mai pot servì decât la creșterea unei vegetații silicioase — adică stuf, papură, rogozuri, popindaci și tot felul de alte plante — cari au numai o foarte mică întrebuințare.

In toate aceste categorii de terenuri cari compun regiunea băltoasă a țării, solul, care este baza producției — fie el fund de baltă, teren inundabil propriu zis, grind, sau chiar fund de mlaștină — este pretutindeni foarte bogat în substanțe nutritive capabile de a fi transformate în cantități mari de produse de valoare, cum sunt: peștele, iarba, legumele, cerealele, plantele industriale, lemne ș. a. m. d. Mai mult încă, cea mai mare parte din aceste terenuri sunt anume pregătite dela natură pentru a puteà servì — după variația nivelului creșterilor anuale ale apelor și deci după cum sunt ele în fiecare an mai mult sau mai puțin acoperite de inundație — la diferitele feluri de producție; adică, ele pot servì atât la producția peștelui cât și la creșterea plantelor de uscat care formează bogatele fânețe și pășune ale luncilor, sau chiar — în anume împrejurări — la culturi agricole. Totul depinde numai dela starea răspândirii apelor peste luncă; iar, pe aceasta, stă în putința omului s'o reguleze astfel cum o cer nevoile culturilor sistematice ce voește să le facă, adică: fie ale agriculturii și creșterii vitelor, fie ale pisciculturii sau fie ale unei combinații potrivite și indicate ale acestor feluri de culturi.

Din nefericire, procesul de punere în cultură al pământului țării nu s'a întins încă — decât cu foarte mici excepții — și asupra acestei regiuni atât de bogat înzestrată dela natură în elementele ei. Acì, și astăzi ca și acum 2 mii de ani, totul se găsește încă în cea mai mare primitivitate naturală și omul se mulțumește, fie de a prinde peștele — pe care încă tot pare a-l considerà ca «un dar dela Dumnezeu, neaparținând nimănui înainte de a-l fi prins» — fie de a pășunà oile ciobanilor din Carpați sau vitele târlașilor din țară. Culturi agricole nu se fac decât foarte puține, pe grinduri, semănându-se, cum se zice, «la noroc». Apa e lăsată în voea ei: sau să distrugă ogoarele sau să potmolească bălțile cele mai productive, transformându-le în mlaștine,

şi să astupe canalele de alimentare ale lacurilor, schimbând condiţiunile biologice din ele ş. a. m. d. Modul de exploatare al bogatelor pescării naturale de acì a rămas încă, în mare parte, tot cel de acum câteva sute de ani, adică vechiul sistem turcesc al dijmei, iar uneltele de pescuit şi metodele pentru conservarea peştelui — care dealtfel ca obiecte etnografice sunt foarte interesante — nu diferă mult de cele din epocile preistorice. Pe multe ape bogate în peşte, pescarii nu se servesc încă de bărci moderne ci umblă cu «Cinul» — un buştean scobit servind de barcă —; pe terenul inundat mai pescuesc şi astăzi ţăranii cu «Coşul orb» sau «doboară somnul cu măciuca şi cu toporul»; iar în cherhanalele, prin care trec şi se prepară anual milioane de chilograme de peşte sărat, nu se cunoaşte încă robinetul ci se spală peştele tăiat cu apă murdară scoasă cu găleata de sub cherhana. Motorul — şi orice fel de maşină care scuteşte munca manuală — nu a fost încă descoperit pentru aceste regiuni, cari totuş produc marfa de câtevà sute de milioane lei anual. Stuful, care ocupă o suprafaţă de multe sute de mii de hectare şi se întinde mereu formând «Plaur» şi acoperind bălţile productive, nu are nici o întrebuinţare şi i se dă foc în fiecare toamnă, ş. a. m. d.

Aşadar, cu privire la starea de cultură a acestor atât de întinse suprafeţe cari compun *Regiunea băltoasă a ţării*, călătorul străin care vine să viziteze ţara noastră ar aveà în adevăr tot dreptul să ne judece cu multă asprime. Ei vin de sigur în mare număr să vadă aceste frumuseţi unice; căci în toată Europa o asemenea primitivitate a naturii nu a mai putut fi păstrată, ea trebuind să fie sacrificată şi pusă în cultură pentru a satisface nevoilor de vieaţă a populaţiunilor mereu crescânde. Dar dacă străinul poate admirà acì cu prisosinţă frumuseţile unei naturi sălbatece, nu se poate ca el să nu se mire de nepăsarea unui Stat, care, dispunând de o atât de mare bogăţie naturală în ţara sa, nu face apropape nimic pentru punerea ei în valoare. El ştie doar ce a făcut Olandezul din Delta Rinului, ce a făcut italianul din Delta cu lagunele Padului, sau chiar ce a făcut Egipteanul din Delta Nilului, precum şi ce au făcut toate celelalte State cu deltele şi terenurile lor inundabile. El trebuie de sigur să se îndoească de destoinicia noastră, văzând starea de absolută sălbătăcie în care se află încă Delta Dunării şi terenurile noastre inundabile sau toate acele smârcuri şi mlaştine absolut neproductive care compun regiunea noastră băltoasă în toată întregimea ei.

Şi cu toate acestea, noi nu trebuie să uităm că regiunea băltoasă a ţării are o suprafaţă de aproape 2 milioane hectare — deci aproape cât jumătate din Basarabia — şi că, prin lucrări serioase pe cari ni le indică ştiinţa şi printr'o organizare corespunzătoare, putem să ajungem să cucerim ţării în scurt timp o provincie atât de mare, fără a sacrificà nici o picătură de sânge şi fără alte arme decât munca, bunăvoinţa şi ştiinţa. Singura condiţie a reuşitei este de a ne da bine seama că ne aflăm în faţa unei mari probleme, care constitue o mare chestiune naţională, şi că deci nu ne mai este permis de a amestecà în rezolvirea ei aşazisa politică şi a lăsà ca interesele lăturalnice să predomine. Scopul final al acestei conferinţe este tocmai de a arătà cum şi prin ce mijloace se poate rezolvì această mare chestiune naţională — a punerii în valoare a regiunii băltoase a ţării, cu toate pescăriile, mlaştinele, stufăriile şi terenurile ei inundabile — şi de a îndrumà astfel desăvârşirea îndelungatului proces de punere în cultură a întregului teritoriu al ţării prin munca şi destoinicia locuitorilor ei, fără a fi nevoie să recurgem — ca ţările coloniale — la întreprinderi străine, acordându-le concesiuni dezonorante pentru un popor civilizat. Totodată însă ea tinde a corespunde unei mari necesităţi actuale a economiei generale a ţării, care — astăzi mai mult ca oricând — ne impune imperios obligaţia de a sporì pe orice cale producţia naţională, şi, deci, de a face ca fiecare parte cât de mică din teritoriul ţării să fie pusă în stare de a da maximul şi optimul de producţie de care e capabilă. Ea purcede dela ideea că unei ţări, ajunse în starea de sărăcire şi de sleire a forţelor de producţie în care ne-a adus pe noi răsboiul şi epoca de după răsboiu, nu-i mai este îngăduit a-şi permite luxul să continue a menţine — în mijlocul Europii civilizate — 2 milioane hectare în starea de natură sălbatecă în care se găseşte regiunea noastră băltoasă.

In cele ce urmează voiu căutà dar a arătà pe scurt: 1. Cari sunt sistemele de punere în valoare a regiunilor băltoase cari s'au aplicat în alte ţări şi ce rezultate au dat ele; 2. Cari ar fi efectele aplicării acestor sisteme la noi; şi 3. In ce mod, prin ce sistem şi cu ce mijloace poate fi pusă în valoare regiunea băltoasă a României şi în special partea ei principală: zona inundabilă a Dunării. Asupra acestei vaste chestiuni am publicat o serie de vreo 37 de lucrări, arătând în amănunt rezultatele variatelor cercetări geofizice, biologice şi economice ce le-am făcut, iar fostul meu colaborator, d-l Ing. Vidraşcu, a publicat toate

calculele hidrografice cari au a servì de bază soluţiunilor tehnice ce s'ar da. In conferinţa de astăzi voiu considerà dar ca cunoscute toate aceste fapte stabilite în mod ştiinţific şi — făcând abstracţie de cifre şi statistice — mă voiu mărginì a discutà numai principiile pentru a puteà lămurì astfel mai bine soluţia ce trebuie s'o adoptăm şi calea ce trebuie s'o apucăm.

CAP. II

SISTEMELE DE PUNERE IN VALOARE A REGIUNILOR BĂLTOASE ŞI EFECTELE LOR

Punerea în valoare a complexului de bălţi, gârle, mlaştine şi terenuri inundabile, cari compun regiunile băltoase de pretutindeni, este o chestiune veche, care s'a pus de mult în toate ţările civilizate — atunci când sporirea populaţiei şi nevoile economiei lor naţionale a cerut-o — şi care a căpătat în fiecare ţară, sau chiar în basenul fiecărui fluviu sau afluent al său, soluţiuni diferite, variind după condiţiunile naturale şi după concepţia ştiinţifică care predominà în acele timpuri.

Intrucât priveşte regiunile inundabile ale fluviilor, soluţiunile date au variat între 2 sisteme extreme: 1. Vechiul sistem egiptean din Delta Nilului, care lasă apa să se reverse liberă pe câmpie, regulând numai distribuirea ei şi adaptând felul culturilor la regimul natural al creşterilor periodice ale apelor fluviului; şi 2. Indiguirea totală, cu diguri insubmersibile continue pe ambele maluri, apărând de inundaţie terenurile învecinate şi transformându-le pe toate în terenuri agricole, cum s'a făcut de. ex. la Po, Tisa ş. a. m. d.

Amândouă aceste sisteme extreme au fost puse în aplicare încă din timpuri străvechi, aşà că valoarea lor reală a putut fi suficient apreciată după rezultatele ce le-au dat şi după efectele ce le-au produs.

Experienţele dobândite şi constatarea unor mari neajunsuri, au silit apoi, în adevăr, pe cele mai multe State, să introducă, în cursul timpului, o serie de radicale modificări sau de acomodări la condiţiunile speciale locale. In *Delta Nilului*, unde starea culturilor şi deci vieaţa întregii ţări depindeà de capriciile variaţiilor anuale ale regimului natural al apelor fluviului, a fost nevoie a se face aceà lucrare măreaţă, pentru ca, prin enormele baraje construite în susul fluviului, să se poată înmagazinà apa, din timp, în vaste basenuri artificiale,

de unde apoi să o poată distribuì pe câmpie, atunci când și în cantitățile pe cari nevoile culturii sistematice le cer.

Dacă însă în Egipt, lucrările ce s'au făcut — și continuă a se face — sunt numai o completare necesară a unui străvechiu sistem, care a făcut în timp de mii de ani proba deplină a eficacității sale, nu este tot astfel cu sistemul radical al *indiguirilor continue* prin diguri insubmersibile. Și în această privință avem experiențe milenare, dar rezultatele nu au fost întotdeauna cele așteptate dela început, căci au avut adeseori și efecte dezastroase cu ruperi de diguri, etc.

Furia câștigării unor suprafețe întinse de pământ de cultură, prin mijlocul simplu al indiguirii totale, a cuprins de mult lumea, așà că în statele cu populație deasă aproape nu a mai rămas un râu neindiguit. Dar efectele — adeseori catastrofele — la început atribuite numai lipsei de soliditate a construcțiilor — nu au întârziat a se produce. Ruperea digurilor, cu ravagiile — pe câmpii, în sate și orașe — ce le însoțesc, potmolirea căilor navigabile, schimbarea climei și regimului ploilor în regiunile secetoase, scăderea productivității terenurilor apărate, scăderea nivelului apei din pământ ș. a. m. d., toate aceste și multe alte calamități au început a se arătà rând pe rând, în răstimpuri tot mai dese, până ce înfine s'a văzut că nu în construcția defectuoasă a digurilor ci în chiar sistemul aplicat rezidă greșeala. Nu pot rezumà mai bine constatările ce s'au făcut în această privință decât reproducând acì opiniile a câtorva din cele mai mari autorități în aceste chestiuni. Iată mai întâiu ce scrie cunoscutul geofizician și geolog Lapparent:

«Dès lors il faut prendre garde d'entamer avec les débordements «d'une rivière une lutte fatalement condamnée à l'insuccés», și adaugă apoi:

«Contre les innondations un seul parti est raisonnable: c'est celui «qui consiste à n'élever des digues insubmersibles qu'autour des cen«tres importants de population, et à se contenter de protéger le lit «majeur par des levées submersibles, assez hautes pour maintenir «l'eau des crues ordinaires, mais laissant déborder celle des crues ex«ceptionnelles. Ce débordement, s'accomplissant d'une manière tran«quille, ne produira aucun des ravages auquels donnent lieu les eaux «qui se précipitent à travers les brêches ouvertes dans les digues, «et s'il en résulte une perte momentanée des récoltes, cet inconvé«nient peut être rapidement compensé par l'augmentation de fertilité

«résultant du dépôt du limon. En outre ce limon colmate le lit ma-«jeur en l'exhaussant et le rend ainsi de moins en moins accessible «à l'invasion par les crues ordinaires. Toute autre tentative est vaine «et, mérite vraiment l'épithète de babélique, qui lui a été apliquée «par M. Dausse».

Şi tot astfel iată cum judecă unul din cei mai mari hidrologi, Bertrand, indiguirile dela Po:

«J'ai voulu faire voire que, même dans un pays où l'endiguement «existe depuis vingt siècles, où la propriété en a subi toutes les con-«séquences, la vallée du Pô, il n'est pas bien demontré que les avan-«tages soient plus grands que les inconvénients».

Despre valoarea indiguirii dela Rhône, Vicontele de Vogüe, dela Academia franceză, se exprimă în modul următor:

«Pour protéger la Comargue contre les innondations, c'est-à-dire «contre les présens du Rhône, nos ingénieurs ont imaginé un système «de digues insubmersibles condamné par l'expérience. Ces digues «empêchent l'épandage naturel des eaux, la fertilisation du sol par «le limon d'apport: elles chassent cet apport vers les passes où ils «obstruent une navigation déjà très difficile. Si le Nil était contrarié «de la sorte, son fructueux Delta ne serait bientôt qu'une sablonnière; «le fellah livre joyusement son village à la crue qui déposera de l'or «sur des champs; moins patient que le cultivateur français, il se ré-«volterait contre les ingénieurs qui détourneraient volontairement «cette richesse...

...il faut regretter que l'homme se substituant à la nature ait «appauvri son propre teritoire. Bénissons le Ciel de ce qu'il n'y ait «pas eu de ponts et chaussées, aux époques où le Rhône créait la «Provence».

Aş puteà continuà să mai aduc o întreagă serie de astfel de citaţii, arătând rezultatele obţinute la majoritatea fluviilor cari au fost indiguite după acest sistem. Cred însă că pot să mă dispensez, deoarece în lucrarea mea, intitulată: «Trei memorii privitoare la Ameliorarea Regiunii inundabile a Dunării», am arătat pe larg toate inconvenientele acestui sistem. Deasemenea fostul meu colaborator în Direcţia Pescăriilor, d-l Inginer Vidraşcu, şi-a dat osteneala de a adunà rezultatele obţinute dela toate indiguirile din lume şi de a descrie efectele lor într'o prea interesantă lucrare intitulată: «Istoricul indiguirilor fluviale şi maritime» (publicată de Direcţia Pescăriilor în 1911) a cărei

lectură o recomand oricărei persoane care ar dorì a se ocupà de această chestiune.

Dar efectele produse de acest sistem radical al indiguirilor totale nu se întind numai asupra fluviului și terenurilor apărate ci au consecințe și mai generale, cari pot duce la o reală catastrofă în viitor. Cunoscutul hidrolog profesorul König, într'o lucrare intitulată «Der Vetrocknungsprozess der Erde», atrage atențiunea că în Germania, din cauza indiguirilor — care, în loc să lase apa să fecundeze pământul, căutau să o scurgă cât mai repede în mare — nivelul apei terestre (Grundwasser) scade din ce în ce mai mult, așà că usucă tot mai tare pământul, și că va ajunge momentul când nevoea de apă a locuitorilor și a industriei nu va mai puteà fi satisfăcută. Și trebuie să notăm că aceasta se întâmplă într'o țară unde cantitatea anuală de apă ce cade sub formă de precipitate trece de 700 mm. Ce ar însemnà dar aceasta pentru o țară secetoasă ca a noastră?

Din toate aceste motive, la multe din vechile indiguiri făcute după acest sistem, a fost nevoie a se face în urmă o serie de modificări radicale și foarte costisitoare, pentru a le potrivì pe cât se mai puteà condițiunilor speciale hidrografice și nevoilor culturilor. Pentru a da o ideie de felul și dimensiunile acestor modificări, ajunge cred să spunem că la Mississippi, unde se indiguise întreaga regiune inundabilă, a fost nevoie să se desființeze digurile și să lase din nou supusă la inundații considerabila suprafață de 1.400.000 hect. Acelaș lucru a trebuit să se facă și la Tisa, unde, în urma catastrofei dela Seghedin din 1879, comisiunea tehnică internațională — care a fost consultată atunci — a avizat să se desființeze o bună parte din digurile insubmersibile pentru a se transformà din nou în baltă o însemnată parte din regiunea indiguită.

Invățămintele trase din constatarea efectelor aplicării vechiului sistem al digurilor continue insubmersibile au fost folosite în urmă de diferite State cari au căutat și au găsit soluțiuni intermediare cu mijloace potrivite de a indiguì fără a stricà echilibrul fluviului și fără a privà câmpiile de fertilizarea apelor.

La *Rhin*, de ex., o mare parte din lărgimea luncii e apărată acum numai cu *diguri submersibile joase* contra creșterilor extraordinare, iar digurile înalte insubmersibile sunt abià la o distanță mare dela mal — până la 6.900 m. distanță între ele. Interesant e că aci recoltele ce se obțin de pe terenurile apărate numai cu digurile joase, cari deci

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

sunt expuse din timp în timp la inundație, sunt cu mult mai abundente decât cele obținute pe terenurile apărate cu diguri insubmersibile, și că din această cauză și arenda ce se plătește pe terenurile supuse din timp în timp inundației e aproape întreită ca arenda terenurilor apărate.

Tot astfel foarte interesante și instructive sunt *vechile indiguiri* ce s'au făcut încă de câteva secole la unele râuri *din Bohemia*. Acì terenul inundabil a fost numai într'o mai mică parte transformat în teren de cultură iar restul s'a transformat în eleștee artificiale — vestitele eleștee din Bohemia — cari servesc la piscicultura combinată cu culturi agricole. Scopul urmărit a fost atât de a se da o mai bună valorificare pământului cât și totodată de a se creà pe lungul malurilor râurilor câte o serie de basene artificiale — ca supape de siguranță — cari să absoarbă o bună parte din apele în creștere și prin aceasta să potolească totodată furia și ravagiile inundațiilor. Poate că tocmai această concepție a fost cea mai bună — pe care în tot cazul o experiență de câteva sute de ani nu a desmințit-o — și cred că din multe puncte de vedere, pe care abià ultimile cercetări științifice le explică, ea conține sâmburele soluțiunilor viitoare ce se vor da acestei mari chestiuni a regulării cursurilor râurilor și a punerii în valoare a zonei lor inundabile.

CAP. III

PUNEREA ÎN VALOARE A REGIUNEI BĂLTOASE DIN ROMÂNIA

După această scurtă ochire asupra rezultatelor ce le-au dat și efectelor ce le-au produs diferitele sisteme de punere în valoare a regiunilor băltoase din alte țări, să trecem acum la țara noastră și să vedem: cum se pune problema pe care avem a o rezolvì și ce soluțiuni i se pot da.

In România, regiunea băltoasă în toată întregimea ei are — după calculele ce s'au făcut — o suprafață de aproape 2 mil. hectare și se compune din: toate lacurile, bălțile și terenurile băltoase de pe malul mării; Dunărea cu Delta și lagunele ei și cu întreaga ei zonă inundabilă — adică albia majoră a fluviului — compusă din lacuri, bălți permanente și temporare cu gârlele lor, stufării, mlaștine, terenuri inundabile și grinduri; Nistrul cu partea basarabeană a limanului său și cu toată zona sa inundabilă; toate râurile cu zonele lor

inundabile până la limita albiei lor majoră; toate pâraele cu mulțimea de eleștee pe care le formează în cursul lor și care astăzi sunt în mare parte transformate în mlaștine și stufării neproductive; toate vechile albii părăsite; toate mlaștinile și depresiunile de terenuri pe care nu crește decât stuf, rogozuri și vegetațiune silicioasă; toate terenurile puțin productive cari pot fi cu ușurință inundate și transformate în eleștee productive de pește.

Cea mai mare parte din aceste întinse suprafețe — pe care apa se întinde, stagnează sau se scurge după voea ei — dau astăzi, în raport cu bogăția în substanțe nutritive a solului lor și cu producția terenurilor agricole învecinate, o producție totală relativ foarte mică. Fie că aceste produse ar fi pește și alte animale aquatice comestibile, fie că ar fi iarbă de pășune și fâneață, stuf sau papură, sau fie chiar plante de cultură, cauza principală a acestei mici producțiuni nu e datorită sărăciei solului lor în substanțe nutritive — cari acì, prin fertilizarea continuă a apei și aluviunilor, e adeseori mai bogat chiar decât pe cele mai bune terenuri ale câmpiei — ci numai nestabilității mediului și variației continue a condițiilor naturale de producție. Pe fiecare porțiune din aceste terenuri s'ar puteà obține de sigur o bună recoltă de pește dacă ea ar fi acoperită în tot cursul anului cu apă suficientă — după cum și este în bălțile permanente; și tot astfel, pe o mare parte din ele — în special pe terenurile mai înalte — s'ar puteà obține și o bună recoltă de cereale sau de alte plante de cultură, dacă ele ar rămâneà uscate în tot cursul anului și ar fi ferite în acest timp de apa de inundație și de cea de infiltrație.

De sigur însă, o mare parte din aceste suprafețe — după situația și forma lor și după înălțimea nivelului fundului lor față de etiajul fluviului — sunt totuș mai bine pregătite de natură pentru una decât pentru celelalte din aceste 2 feluri de producție: bălțile permanente cu japsele și gârlele lor sunt mai bine pregătite pentru producția de pește, pe când terenul inundabil mai înalt și grindurile pentru culturile agricole.

Astfel fiind, dejà primele constatări ce le facem asupra posibilităților de producție a terenurilor cari compun Regiunea noastră băltoasă ne arată că *sistemul de punerea lor în valoare* ce-l vom adoptà — și în special pentru Dunărea — nu poate să fie o copie a altor indiguiri sau o combinație oarecare făcută la masa de proiecte. El trebuie, din contra, să țină seamă, în primul rând, de condițiile naturale *speciale* ale acestei

régiuni şi să decurgă în mod firesc dintr'un foarte amănunţit studiu al constituţiei, vieţii şi activităţii acestui fluviu precum şi a tuturor fenomenelor hidrografice, biologice şi podologice care-l caracterizează şi de care depinde puterea de producţie a diferitelor categorii de ape şi terenuri ce compun albia sa majoră. Acest sistem trebuie dar să ne dea putinţa de a face ca, pe deoparte, fiecare porţiune din regiunea inundabilă să fie valorificată prin acel fel de producţie pentru care însăş natura a predestinat-o şi deci prin care ea poate da maximul şi optimul de producţie şi rentabilitate; iar pe de altă parte, el trebuie să aibă în vedere ca, prin lucrările ce se fac în acest scop, să nu se strice echilibrul naturii sau să se provoace efecte cari ar duce la consecinţele dezastroase ce s'au arătat la alte fluvii indiguite cu diguri insubmersibile.

A) CARI AR FI CONSECINŢELE INDIGUIRII TOTALE A DUNĂRII ŞI A AFLUENŢILOR EI

Un studiu amănunţit al hidrografiei şi naturii terenurilor din lunca marelui nostru fluviu, ne arată, înainte de toate, cari ar fi consecinţele la care ne-am expune dacă am aplicà acì sistemul — care din nenorocire pare a fi preferat — al îndiguirii totale.

Intre consecinţele dezastruoase ce s'au produs, la multe din fluviile prevăzute cu diguri insubmersibile continue, cităm cu deosebire următoarele: Impiedecarea navigabilităţii prin înălţarea fundului albiei, adică prin formarea de bancuri în albie şi prin creşterea barelor la gurile dela mare: supraînălţarea nivelului creşterilor de primăvară şi al zăpoarelor de iarnă, cu pericolele de ruperea digurilor şi inundarea porturilor şi câmpiilor; prelungirea perioadei apelor scăzute de toamnă, care e atât de periculoasă navigaţiei; potmolirea bălţilor mari productive din aval şi transformarea lor în mlaştine; transformarea în mlaştine a bălţilor şi gârlelor indiguite — cari nu se mai pot alimentà cu apă proaspătă — şi nimicirea producţiei lor, precum şi periclitarea sănătăţii publice prin transformarea bălţilor indiguite şi a porţiunilor de teren joase — în care vine apa prin infiltraţie — în mlaştine cu apă stagnantă, producătoare de ţânţari; desfiinţarea unor importante izvoare de umiditate a solului şi atmosferii regiunilor secetoase şi stricarea echilibrului precipitatelor atmosferice; împiedecarea fertilizării solului prin revărsările periodice ale fluviului, ale cărui aluviuni constituesc cele mai bune îngrăşăminte care-i dau adevărata putere de producţie; scăderea producţiei pescuitului din fluviu ş. a. m. d.

Toate acestea și multe altele pot fi consecințele fatale la care near-expune un sistem greșit conceput; consecințe, care, la un fluviu ca Dunărea, ar însemnà pierderi uriașe, nu numai pentru productivitatea terenurilor pe cari voim să le câștigăm, ci chiar pentru întreaga economie a țării. Căci trebuie să ne dăm bine seama că, dintre toate bogățiile cu care natura a înzestrat țara noastră, Dunărea este cu mult cea mai importantă; că, dacă lucrările ce s'ar face, ar îngreuià măcar cât de puțin navigabilitatea ei, aceasta ar însemnà o adevărată catastrofă națională; ba chiar ne-ar compromite situația noastră de Stat și prestigiul de popor civilizat, în sarcina căruia e dată paza bunei stări a navigabilității pe această mare cale mondială care leagă centrul Europei cu Asia. Și tot astfel ar fi dacă s'ar periclità sănătatea publică, prin creiarea de mlaștine în locul bălților permanente de astăzi, sau dacă s'ar schimbà regimul ploilor în această regiune secetoasă, sau s'ar micșorà umiditatea terestră ș. a. m. d. Dealtfel, d-l Ing. Vidrașcu, în meritoasa sa lucrare despre Indiguirea Dunării a arătat și dovedit cu calcule minuțioase rolul pe care are a-l îndeplinì regiunea inundabilă în regimul fluviului și că chiar, din punctul de vedere tehnic, ar fi o mare eroare a se face o îndiguire totală, ale cărei consecințe ar trebuì apoi să le suportăm.

Dar chiar, în afară de aceste efecte dăunătoare intereselor generale superioare, un sistem greșit conceput — cum e sistemul digurilor insubmersibile continue — ar puteà aveà consecințe rele asupra însăș productivității complexului de terenuri și bălți pe care le apărăm de inundație.

Bălțile adânci, îndiguite — în cari deci apa nu se va mai putea primenì cu apă proaspătă din fluviu — nu vor mai puteà da niciodată o producție de pește. Experiența s'a făcut în această privință și la Dunăre, cu prisosință. Așà se știe că *mlaștinea cea mare dela Medgidia* — care a fost odată o baltă productivă a Dunării și a cărei alimentare a fost oprită artificial printr'un dig la Cernavodă, când s'a construit linia ferată dela Constanța — continuă a rămâne de peste o jumătate de veac o mlaștine infectă, deși are apă suficientă. Tot așà e cu *Balta Boldu* de pe terenul îndiguit dela Spanțov, care înainte aveà o producție mare de pește, iar de când s'a îndiguit nu mai produce nimic decât pește mărunt degenerat, deși ea a rămas și astăzi o baltă adâncă cu multă apă, însă stagnantă. Și tot astfel s'a întâmplat cu multe alte bălți adânci și productive, cărora li s'a tăiat comunicația dela Dunăre

prin şoselele ce s'au făcut şi cari astăzi toate s'au transformat în smârcuri şi centre de infecţie paludică. Căci nu lipsa de adâncime şi de apă le-a făcut neproductive ci schimbarea radicală a condiţiilor biologice din ele, care sunt influenţate de factorii hidrochimici şi anume: lipsa de alcalitate şi lipsa unui curent este cauza — după ultimele cercetări ale lui Lehmann [1]), Schiemenz [2]) şi Willer [3]) — care face imposibilă vieaţa celor mai multe specii de peşte în aceste categorii de ape, cu reacţiune acidă şi cu vegetaţie de plante silicoase. Dar suprafaţa totală a acestor bălţi numai în lunca Dunării a vechiului Regat — fără Basarabia — reprezintă 432.187 hectare. Deci aproape 48% din suprafaţa totală a luncii — care astăzi dă o producţie importantă de peşte — ar rămâneà neproductivă în urma unei îndiguiri radicale.

Dar se zice că se pot face drenaje şi că se va evacuà apa cu pompele din aceste bălţi, spre a pune apoi fundul lor în cultură agricolă. De sigur că aceasta se poate face, dar ar fi interesant de văzut câte pompe ar trebuì să lucreze pentru a puteà evacuà toată această imensă cantitate de apă din bălţile mari permanente — din care multe au izvoare puternice şi din deal — şi cu fund adânc ale Dunării? Ce cheltueli de personal şi combustibil ar cauzà? Şi ce rentabilitate ar mai puteà da agricultura pe aceste terenuri în care s'a învestit un capital atât de mare?

Dar dacă, cu mari cheltueli, s'ar puteà secà şi întreţine uscate unele din bălţile mai mici din susul Dunării — deşì din cauza infiltraţiilor o mare parte din terenurile aparate ar fi prea umede pentru agricultură, cum s'a văzut la indiguirea dela Spanţov unde 60% chiar din terenul inundabil a rămas încă necultivabil — pentru bălţile din Delta Dunării secarea ar fi o imposibilitate. Fundul acestor bălţi ale Deltei este doar cu aprox. 2 m. *sub* nivelul Mării Negre. Fireşte că, lucrări de artă s'ar puteà face şi acì cum s'au făcut în Olanda acum câtevà secole şi cum se face şi astăzi la Zuidersee. Dar aceste cheltueli enorme — cari, nu numai că nu au dat nici o rentabilitate, dar chiar nu vor puteà

---

[1]) *Dr. Conrad Lehmann:* Die Bedeutung der Alkalität im Stoffhaushalte der Gewässer, unter besonderer Berücksichtigung ihres Fischereibiologischen Wertes. Biologisch. Zentralblatt 1924.

[2]) *P. Schiemenz:* Der Wechsel in der Fruchtbarkeit unserer Fischgewässer und seine mutmaslichen Ursachen. Berlin 1912.

[3]) *A. Willer:* Die Karbonathärte einiger Ostpreussischer Gewässer. Geologisches Archiv 1923.

fi niciodată amortizate din producția terenurilor aparate — s'au făcut și se fac de un Stat bogat, cu teritoriu limitat, care nu mai are unde să-și plaseze populația mereu crescândă; nu însă de un Stat sărac, ca al nostru, a cărui populație abià ajunge la o densitate de 56 locuitori pe km. și unde deci pământul are încă o valoare mică.

Din toate acestea se vede dar că, pentru suprafețele considerabile ocupate de bălți — numai în vechiul regat sînt 432.000 hect. din totalul de 891.000 hect. a Luncii Dunării — îndiguirea totală a regiunii inundabile a Dunării ar fi o nenorocire, căci s'ar distruge o întreagă producție pentru a se înlocuì cu mlaștine infecte, pepiniere de broaște și țânțari.

Dar nu numai pentru bălți ci chiar și pentru *terenul inundabil propriu zis*, o îndiguire radicală nu ar fi atât de favorabilă cum se pretinde. Mai întâiu, am văzut la indiguirea dela Spanțov — pe care eu însumi am făcut-o tocmai pentru a experimentà acolo în mic întreaga problemă, înainte de a face planurile pentru lucrările cele mari — că acolo, din suprafața apărată, numai aprox. 40% a putut fi pus în cultură; restul sunt: *bălțile și gârlele*, cari rămân pe vecie cu apă moartă și neproductive, și apoi *terenurile mai joase* cari nu pot fi puse în cultură până nu se vor face încă importante lucrări de amenajare interioară, cu canale de drenaj, stațiuni de pompare, etc. Dar chiar și *terenurile cu totul plane* cari nu ar aveà nevoie de asemenea drenări, deși sunt la început foarte productive, ele pierd în foarte scurt timp puterea lor de producție, după cum s'a întâmplat la Tisa și chiar la noi la îndiguirea d-lui Ditmar dela Chirnogi; aceasta deoarece acì, pătura de pământ vegetal este subțire iar aluviunile și apa care venià în fiecare primăvară pentru a fertilizà aceste terenuri, ca în Delta Nilului, acum sunt împiedecate de a o mai face. D-l Ditmar mi-a declarat că, după ce producția terenului apărat scăzuse, a avut nenorocirea să i se rupă un dig care i-a distrus culturile. In loc de dezastru, el a avut însă o producție extraordinară; aceasta tocmai din cauza binefacerii aluviunilor pe care apa i le-a întins din nou pe ogoarele sale.

Desigur dar că, în cazul unei indiguiri radicale, nici chiar terenurile inundabile propriu zise nu ar fi puse în stare de a da aceea producție pe care ar putea-o da în alte condițiuni, cari ar utilizà mai bine toți factorii de producție pe care natura i-a pus acì la dispoziție.

Nu trebuie totuș să ne mire că — cu toate aceste inconveniente incontestabile — auzim mereu de cereri de concesiune de terenuri inundabile pentru îndiguire. Concesiunile de obiceiu nu se cer de

adevărații capitaliști, ci de samsarii cari le plasează în urmă, contra unui bun comision, unui consorțiu de finanțare. Consorțiul plasează apoi acțiunile și ia și el comisionul său, iar acționarul duce în urmă greul și trage consecințele. Apoi se mai știe că în lunca Dunării sunt destule terenuri cari pot fi îndiguite cu înlesnire și pot da în primii ani o rentabilitate extraordinară, căci producția începe a scădeà abea mai târziu. După concesionarea acestor din urmă terenuri e goana cea mare și nu după întinsele suprafețe de mlaștine și stufării — cu fundul lor de coșcove și cocioace — cărora prin astfel de îndiguiri nu li se poate aduce nici o ameliorare și care în orice caz nu ar da nici o rentabilitate.

Aceste continue cereri de concesiune nu trebuie dar să ne facă să credem că în adevăr problema tehnică e așà de ușoară. Doar Statul român a dat odată pe la 1890 în concesiune desecarea Deltei Dunării unui consorțiu olandez și rezultatul se știe care a fost: încercările de desecare nu au reușit, concesionarii au căutat să plaseze concesia la Londra și la Amsterdam, dar n'au putut, căci experții au găsit afacerea rea; Statul s'a ales cu un proces și a încheiat o tranzacție plătind concesionarilor o despăgubire de 250.000 Lei aur. Acesta va fi și în viitor rezultatul acestui fel de concesiuni a Deltei Dunării ce s'ar mai acordà, care după zicătoarea românească se cheamă: «la sfârșit tot turcul — adică Statul — plătește».

Dar și pentru pescăriile cele bogate din albia fluviului, rezultatele unei asemenea îndiguiri nu pot fi decât dezastroase. La Tisa se știe, după constatările oficiale, că producția în pește a albiei a scăzut în urma îndiguirii în proporția de 100 la 1. Și în adevăr, nici nu poate fi altfel, căci cercetările noastre au dovedit — contrar vechei concepțiuni — că izvorul producției de pește nu este albia mică a fluviului ci balta cu terenul inundabil din zona inundabilă, unde se reproduce și crește peștele. Albia minoră a fluviului este numai locul său de refugiu în timpul iernei.

Din toate acestea se vede dar că *sistemul îndiguirii radicale* — care din nenorocire se pare că a început a se aplicà pe nesimțite la Dunăre — *nu numai că nu rezolvă chestiunea punerii în valoare a regiunii noastre băltoase, dar chiar poate duce la consecințe cu totul periculoase.*

Să vedem dar care poate fi adevărata soluție a acestei probleme și în ce mod poate fi ea pusă în aplicare.

B) SISTEMUL DE PUNERE ÎN VALOARE PE CARE'L INDICĂ CONDIŢIUNILE NATURALE PENTRU ZONA INUNDABILĂ A DUNĂRII ŞI A AFLUENŢILOR EI

Din cele precedente s'a văzut că sistemul de punere în valoare a regiunilor noastre băltoase — şi în special a celor dela Dunăre — nu poate fi decât acela pe care ni-l indică însăş natura, adică: *un sistem, care să evite toate acele consecinţe dezastruoase pe care am arătat că le-ar produce o îndiguire totală şi totodată să poată pune în stare pe fiecare porţiune din solul acestei regiuni să-şi transforme substanţele nutritive ce le conţine în maximul şi optimul de produse necesare economiei omeneşti.* Găsirea acestui sistem trebuie să fie bazată, aşadar, pe un studiu minuţios al naturii acestor regiuni, adică pe studiul hidrografiei, potamologiei, limnologiei, biologiei şi podologiei întregei albii majore a Dunării, cu Delta şi lacurile litorale şi cu porţiunea de mare situată în faţa gurilor ei. Chestiunea a trebuit, aşadar, să fie descompusă în toate problemele ei — atât după natura lor cât şi după localităţi — spre a puteà fi cercetate fiecare în parte şi a contribuì astfel cu rezultatele lor finale la soluţiunea generală ce trebuie s'o dăm.

1. *Organizarea studiilor şi experienţelor practice*

In toamna anului 1892, când am pornit aceste studii, datele bibliografice pe cari le-am găsit asupra acestor chestiuni erau foarte reduse. Chiar materialul cartografic erà încă cu totul insuficient. Cu privire la datele hidrografice nu avem decât fundamentalul studiu geofizic al lui Sir Charles Hartley, care i-a servit ca bază la lucrările sale dela Sulina. Ele priveau braţele Dunării dela Galaţi la vale — profunzimile, debitul, aluviunile, viteza curentului, formarea şi natura barelor, etc. — nu dădeau însă nici o indicaţie cu privire la insulele dintre braţe; după cum dealtfel şi minunatele sale hărţi se limitau numai la fluviul propriu zis, cu braţele sale, nu însă la Deltă cu lacurile ei. Tot astfel şi cu frumoasele lucrări asupra Dobrogei ale geologului Peters, sau interesanta lucrare despre Delte a geografului Kredner, nu dădeau nici ele vreo indicaţie remarcabilă despre Delta propriu zisă şi bălţile ei. Chiar harta Dobrogei dela 1883, în care Statul major român a cartografiat pentru prima oară insulele dintre braţele Deltei, nu conţine decât contururile câtorvà din bălţile, gârlele şi grindurile mai principale, dar tocmai multe din acele detalii cari ar fi putut aveà o adevărată importanţă lipsesc cu totul. De mai puţină importanţă încă, în

această privință, sunt cele 2 vechi hărți: Harta Rusească și Harta dela 1830 a căpitanului englez Sprat.

Despre natura Deltei se credeà până la această dată, că ea este o imensă mlaștină puțin adâncă, pe fundul căreia crește o bogată vegetație de stuf și papură; așà că cunoscutul geograf E. von Sydow în lucrarea sa dela 1856, scrie chiar că s'ar puteà secà cu ușurință și transformà într'o provincie fertilă.

Asupra Dunării dela Galați în sus, cu regiunea ei inundabilă, existau încă și mai puține lucrări științifice: câtevà scrieri mai mult beletristice și studiul geologului Peters («Die Donau»). Ca hărți a fluviului — adică numai a albiei sale minore — nu aveam pe atunci decât harta de navigație a Companiei austriace de navigație, și abià în urmă a venit și frumoasa hartă a marinei noastre militare. Lunca a fost cartografiată treptat de statul nostru major, însă, ridicările făcându-se în diferite epoci ale anului, contururile bălților și a gârlelor variau dela o foaie la alta, după starea în care se aflà nivelul Dunării când s'a ridicat în plan fiecare porțiune.

In totul putem zice că, la aceea dată, din punctul de vedere științific, zona inundabilă a Dunării și Delta ei erau o adevărată *terra incognita*. A trebuit dar ca studiile ce le începeam să le pornesc deodată în toate direcțiunile: Fauna cu biologia principalelor specii de animale și în special peștii cu migrațiunile lor, epocile și locurile lor de reproducțiune, hrana, etc.; condițiunile generale biologice; biologia principalelor plante cari formează masivele de vegetație din bălțile și terenul inundabil al Dunării; natura, formarea și dispariția bălților și gârlelor, alimentarea lor cu apă și pește, natura fundului bălților și analiza fizică, chimică și biologică a terenului inundabil, mecanismul producției pescăriilor, etc.; constituțiunea Dunării; natura, formarea și dispariția bălților, gârlelor și grindurilor ei și a lacurilor litorale, cu condițiunile de vieață din ele; rolul vegetației și formarea plaurului; originea și mecanismul evoluției Deltei Dunării. Ba chiar am crezut necesar să întind aceste studii și asupra problemelor politice ale Dunării, cu care chestiunea noastră are deasemenea strânse legături). Rezultatele tuturor acestor cercetări speciale le-am publicat în timpul dela 1894 până astăzi în vreo 37 de studii și monografii apărute în țară și străinătate.

Dar oricât de multă osteneală mi-aș fi dat cu cercetările mele personale, atât pe teren cât și în laborator, munca individuală a unui singur

om nu poate ajunge a epuizà o problemă atât de vastă. Deaceea paralel cu lucrările mele personale, ca şef al Serviciului Pescăriilor şi ameliorațiunilor fonciare, am mai organizat şi condus o serie de studii colective — ştiinţifice, tehnice şi economice — pe întreaga zonă inundabilă a Dunării. Inainte de toate am căutat, în această privinţă, să completăm cu detalii topografice şi hidrografice şi cu cotele de nivel — făcând şi sondajele necesare — harta statului major pentru întreaga regiune dela Vârciorova la Gurile Dunării, făcând şi o serie de profile longitudinale şi transversale ale luncii. In urmă, obţinând fondurile necesare, am organizat o echipă de ingineri sub conducerea d-lui Ing. Vidraşcu, care a făcut acea admirabilă hartă hidrografică a Deltei Dunării, reprezentând o bază exactă pentru orice viitoare lucrări. Paralel cu aceasta, am organizat şi *studierea economică a întregei regiuni*, adunând, pentru fiecare baltă sau suprafaţă de teren, toate datele asupra felului şi cantităţii producţiei lor pe o întreagă serie de ani.

Infine, pentru a trage şi concluziunile practice ce decurgeau din toate aceste lucrări ştiinţifice, am pornit — cu toată lipsa de fonduri de care sufeream — la *punerea în execuţie a lucrărilor de punere în valoare:*

Cu privire la *Pescării* — unde nu aveam nici o îndoeală asupra eficacităţii lucrărilor ce le propuneam — am pus în execuţie săparea «Canalului Regele Carol», pe care-l propusesem încă din 1894, pentru îmbunătăţirea pescăriei din cele 80.000 hect. care compun seria de lagune numită Lacul Razim. Rezultatul s'a arătat imediat, căci producţia de peşte s'a urcat treptat dela 50.000 kgr. la peste 3 milioane de kgr. anual. Şi, imediat după aceasta, am continuat cu săparea canalelor «Regele Ferdinand» şi «Regina Elisabeta», care şi ele au fost executate în condiţiuni tehnice foarte bune de d-l Ing. Vidraşcu şi au avut acelaş rezultat asupra producţiei. Mai rămăsese, pentru completarea sistemului de ameliorație aplicat acestui complex de lacuri, să se execute încă închiderea gurii Portiţa dela mare şi să se înlesnească alimentarea cu apă dulce şi a marelui lac Sinoe, în care, apa fiind concentrată, peştele de apă dulce nu se poate înmulţì. Acì însă continuarea lucrărilor a fost oprită, căci campania demagogică pentru aşazisa «eftenire a peştelui» a dezorganizat serviciul pescăriilor, care aveà a rezolvì mari probleme ştiinţifice, şi l-a transformat într'un serviciu de vânzarea peştelui la populaţie. Pentru tot restul Deltei şi bălţile mari dela Gura Ialomiţei în jos, studiasem deasemenea un

întreg program de ameliorarea pescăriei — pe care le-am publicat apoi în conferinţa ţinută la Academie în 1914 sub titlul «Problemele ştiinţifice şi economice ale Deltei Dunării» — dar punerea în execuţie a lucrărilor a fost asemenea oprită. Consecinţa a fost că, o mare parte din bălţile productive ale Deltei Dunării — care figurează pe harta hidrografică din 1911 — astăzi nu se mai văd, fiind cotropite de vegetaţie şi acoperite cu Plaur, aşà că s'au transformat în mlaştine neproductive. Se vede dar că tocmai măsurile pentru aşazisa «eftenire a peştelui» sunt acele cari au provocat considerabila scădere a producţiei şi deci au avut efectul contrar al scopului pe care se zice că-l urmăreau.

Cu privire la *terenurile inundabile* am păşit deasemenea spre un început de aplicare practică. Acì însă, nu pentru a pune în execuţie un proiect general de lucrări, definitiv stabilit, ci pentru a experimentà numai efectele indiguirii asupra unei porţiuni oarecare din lunca Dunării, care conţine la un loc toate elementele ei. Am indiguit aşadar moşiile Statului Clinciu şi Spanţov — cu o suprafaţă de aprox. 2.000 hect. — spre a organizà acì o staţiune experimentală şi a vedeà cum se comportă culturile şi ce efecte au indiguirile asupra diferitelor categorii de terenuri: bălţi, gârle, terenuri joase, terenuri mai înalte, etc. Legea îmbunătăţirilor fonciare — al căror proiect fusese alcătuit de mine, dar care a fost modificat în urmă — a scos chestiunea terenurilor inundabile dela Direcţia pescăriilor, aşà că planul conceput nu a mai putut fi pus în aplicare. Experienţele culturale proiectate s'au putut urmà numai câţivà ani sub conducerea foarte competentă a colegului nostru d-l Ionescu-Şişeşti, însă au fost apoi oprite în loc. Rezultatele acestor experienţe le-am arătat mai sus în liniile lor generale, însă un lucru este acum definitiv stabilit şi anume: că *bălţile şi gârlele adânci, odată indiguite, îşi pierd cu totul producţia şi devin cuiburi de infecţie palustră.*

2. *Posibilităţile de producţie optimă a diferitelor părţi care compun regiunea băltoasă*

Am făcut această scurtă schiţare a activităţii ştiinţifice ce s'a desfăşurat pentru studiul chestiunii punerii în valoare a zonei inundabile a Dunării, deoarece am crezut necesar să arăt că sistemul pe care-l consider ca singurul capabil de a rezolvì chestiunea nu este un produs al fantaziei ci se bazează pe o întreagă serie de îndelungate şi serioase

cercetări ştiinţifice a tuturor problemelor speciale şi de experimentări metodice a soluţiunilor lor. El ne este indicat dar de însăş natura acestei regiuni şi de regimul natural al apelor fluviului, pe care voim să-l amenajăm, astfel încât forţele sale destructive să devină productive şi să nu începem cu el o luptă neegală, din care desigur am ieşì biruiţi.

Cercetările noastre, din punctul de vedere al posibilităţilor de producţie şi de punere în valoare a diferitelor părţi cari compun această regiune, ne-au dus la următoarele concluziuni principale:

1. Că *bălţile Deltei Dunării* — care nu sunt, după cum se credeà, o mlaştină puţin adâncă, ci au fundul lor la o adâncime de aprox. 2 m. sub nivelul Mării Negre — nu pot fi transformate în terenuri de cultură, decât doar prin lucrări de artă ca cele din Olanda. Aceasta ar face însă ca hectarul de acì să coste cel puţin de 10 ori mai mult ca hectarul de cel mai bun pământ dela câmpie şi că numai întreţinerea anuală şi pomparea apelor să coste cu mult mai mult decât s'ar puteà realizà din cea mai bună recoltă. Ele trebue să rămână dar destinate în primul rând producţiei de peşte şi să fie amenajate în acest scop, oferind cele mai bune condiţiuni de creşterea şi înmulţirea peştelui.

2. Că *bălţile mari permanente* de pe malurile Dunării sunt anume pregătite dela natură pentru o mare producţie de peşte şi, dacă ar fi bine amenajate în acest scop, ar puteà să deà — pe această cale — o rentabilitate mai mare ca cele mai fertile terenuri agricole. Că această putere de producţie este însă condiţionată: *a)* de putinţa unei alimentări regulate, în timpul primăverii, cu apă proaspătă de Dunăre în epoca creşterilor ei, care coincide cu epoca reproducerii peştilor; *b)* de putinţa alimentării acestor bălţi cu peştii migratori din fluviu, care să poată intrà liberi pentru a se reproduce şi a se hrănì; *c)* de rezervarea, în jurul bălţii, a unei cât mai întinse porţiuni din terenul inundabil care are un nivel mai jos, pentru a sporì astfel suprafaţa bălţii în timpul epocii creşterii apelor şi a oferì deci peştilor adulţi suficiente locuri favorabile pentru reproducţiune, iar puilor locuri prielnice pentru hrana şi creşterea lor.

3. Că *terenurile inundabile mai joase* — pe suprafaţa cărora se găsesc presărate şi numeroase japşe — sunt pregătite dela natură atât pentru producţia de peşte cât şi pentru cea de iarbă de păşunat. Solul acestor terenuri este îmbibat cu o enormă cantitate de germeni în stare latentă a unei bogate microfaune şi microfloră aquatică, care învie îndată

ce vine inundația și trec iarăș în stare latentă indată ce se retrag apele. Totodată însă el este îmbibat și cu rădăcini și semințe de anume specii de ierburi furajere de uscat, cari stau latente în timpul inundației și se desvoltă apoi la retragerea apei; unele chiar pot să dea din aceeaș rădăcină o formă adaptată la vieața aquatică și o altă formă adaptată la vieața de uscat — după cum terenul e acoperit sau nu cu apă — deci duc o vieață cu adevărat amphibă.

Aceste terenuri joase — a căror fel de producție astăzi depinde de nivelul creșterilor anuale — sunt totuș mai bine pregătite pentru o producție de pește, dacă ele ar puteà fi menținute în permanență — sau cel puțin până toamna — acoperite cu apă. Pentru culturi agricole, aceste terenuri nu sunt încă bune, fiind prea joase — adică reci și umede. Ele vor ajunge și la aceasta, însă după un număr mai mare de ani, adică atunci când, printr'o colmatare sistematică cu aluviunile depuse de Dunăre în fiecare an peste ele, li se va înălțà treptat nivelul; în acest scop vor trebuì însă făcute lucrări speciale. Pentru moment îndiguirea lor radicală, cu diguri insubmersibile, ar însemnà distrugerea productivității. Căci apa, ne mai venind peste ele, germenii microorganismelor s'ar distruge pentru totdeauna, iar, pământul ne mai fiind acum fertilizat prin apă și aluviuni, iarba ce crește pe el ar degenerà din ce în ce, dând o rentabilitate tot mai mică. Aceasta, în afară de marile goluri pierdute prin întinsele suprafețe de bălți și japșe, cari rămân neproductive și care am văzut că la Spanțov ocupă 60% din suprafața totală.

4. Că *terenurile inundabile mai înalte și grindurile* — deși apte și pentru pisciculturǎ, având și ele în pământ, într'o proporție mai mică, germenii latenți ai microorganismelor aquatice — sunt totuș mult mai bine pregătiți pentru agricultură. Ele pot fi îndiguite definitiv. Posibilitatea însă, de a lăsà din timp în timp ca apa proaspătă de Dunăre cu aluviunile ei să se întindă peste ele, ar reprezentà o sporire îndoită a puterii lor de producție și a rentabilității. Grindurile, cu pământul lor aluvionar și cu putința de a le irigà, sunt foarte apte pentru grădinărie.

5. Că pe terenurile joase, ca și pe *Ostroave*, se desvoltă foarte bine așa zisele «*Păduri de baltă*» cu esențele lor principale: salcie, plopi și arini. Apa de inundație le face chiar mult bine. Este deasemenea un bun mijloc de punere în valoare a unor părți din aceste terenuri.

6. Că *stufăriile* constituesc cea mai grea problemă pe care ne-o

prezintă punerea în valoare a zonei inundabile; și tocmai acestea ocupă — mai cu seamă în Delta Dunării — cea mai mare suprafață. Acestei chestiuni nu i se poate da o soluție generală, aplicabilă în orice loc, căci stuful nu crește numai în mlaștinile puțin adânci, ci apare și ca stuf plutitor, acoperind enorme suprafețe de bălți adânci cu așa zisul *Plaur*.

La «marginile eleșteului», «la poalele bălții», în «smârcuri» și, în toate depresiunile din care un rest de apă nu se poate scurge, stuful prinde și se întinde, căci e planta cea mai tenace, ale cărei Rizome pot stà mulți ani în pământul uscat, spre a începe imediat a vegetà din nou când vine iarăș apă. La astfel de stufării, putința asanării depinde de dimensiunile și vechimea lor. Pentru micile mlaștine, ajunge un drenaj bine făcut ca pământul să fie curățit în câțivà ani. La masivele vechi, lucrul e mult mai greu, căci o desecare, cât de bine făcută, nu e suficientă pentru a le transformà în pământ de cultură. Acì, pământul e acoperit cu o pătură groasă de «Coșcove» sau «Cocioace» formate din Rizome vechi de stuf, care nici cu cele mai adânci pluguri nu se pot desfundà. Calitatea acestui pământ, chiar după ce s'a distrus stuful, rămâne inferioară, căci e un pământ acid, încărcat cu humine.

Pentru asemenea stufării mari, e mult mai favorabil dacă se poate să fie puse în valoare prin piscicultură, adică dacă pot fi transformate în bălți sau eleștee mai adânci. Căci, de îndată ce apa are un nivel mai ridicat și un mic curent continuu de apă proaspătă, stuful încetează de a se mai întinde iar papura și rogozul dispar cu totul. Prin tăierea stufului, puțin înainte de epoca înfloririi sale, cu vreo 10–15 cm. sub nivelul apei, se poate apoi ajunge a-l rărì din ce în ce mai mult; deasemenea, secând iarna eleșteul sau balta, arând adânc fundul, turnând var și apoi umplându-l din nou primăvara cu apă adâncă, se poate împiedecà creșterea sa. Toate aceste metode cer însă construirea unor basene — eleștee sau bălți artificiale — costisitoare și o regulare sistematică a apei, pentru a le puteà umpleà sau secà la timp, operație care e foarte necesară și pentru putința culturii intensive a peștelui.

Și mai greu se prezintă însă problema pentru stufăriile cele mari din bălțile adânci ale Deltei, unde stuful nu numai că formează acele enorme masive «Phragmitetum» — adevărate păduri de stuf înalt până la 4 și 5 m. — dar chiar acì el se întinde orizontal la fața apei, fără a mai aveà rădăcini prinse în fund, și formează astfel o pătură

plutitoare, aşà zisul «Plaur», pe care cresc apoi tot felul de plante amfibe şi de uscat. Plaurul începe dela stuful ce creşte pe malul de grind şi, îndată ce dă de o adâncime mai mare, se desprinde de fund şi creşte înainte ca stuf plutitor, formând adeseori şi acele cunoscute «Insule plutitoare». Dacă apa bălţii nu e destul de primenită şi nu există un mic curent de apă proaspătă, el se întinde cu o repeziciune mare şi acopere tot mai mult luciul bălţilor, sustrăgând astfel fundul lor dela influenţa binefăcătoare a energiei solare şi făcând astfel bălţile inapte pentru vieaţa organismelor, deci neproductive pentru pescărie. In Deltă aproape 75.000 hectare sunt acoperite cu Plaur plutitor şi tot pe atâta cu Plaur vechiu lipit de fund. Punerea în valoare a acestor suprafeţe e şi mai grea. In tot cazul — faţă de întinderile mari pe care le avem, nu poate fi vorba de mijloace mărunte artificiale. Aducerea de curente de apă proaspătă oxigenată poate încă să dea cele mai bune rezultate. Această chestiune nu e încă rezolvită şi mai are încă nevoie de îndelungate studii şi experimentări.

Dar, oricum fie, asemenea enorme masive nu pot fi distruse dela un an la altul şi, deaceea, găsirea unei întrebuinţări pentru chiar această plantă constitue şi ea un mijloc de punere în valoare. In afară de vechile întrebuinţări ale stufului — ca combustibil, acoperire de case, material pescăresc de coteţe şi garduri, stucături pentru plafoane, etc., — industria celulozei, industriile de fibre de tors şi ţesut, industria de nutreţe artificiale, etc., pot întrucâtvà contribuì la punerea în valoare a acestor suprafeţe chiar prin valorificarea actualelor lor produse. O fabrică mare de celuloză în Delta Dunării — deşì ca rentabilitate nu ar fi o afacere splendidă — ar da un important articol de export, care aduce mulţi bani sănătoşi în ţară şi ne-ar mai cruţà pădurile. In genere protejarea tuturor industriilor cari pot utilizà plantele de baltă ca materie primă este cât se poate de recomandabilă.

7. Că Dunărea şi braţele ei pot da o foarte mare producţie de peşte, atâta timp cât zona ei inundabilă oferă peştilor — crap, şalău, somn, etc. — acele minunate locuri de reproducere şi de creşterea şi hrana puilor şi acele minunate refugii cu apă limpede în timpul viiturilor, când apa fluviului e încărcată cu aluviuni. Deasemenea şi atâta timp cât gârlele îi vor puteà aduce din baltă acele mari cantităţi de «Plancton» şi de microorganisme cari servesc de hrană peştilor din albia ei. De îndată ce albia va fi izolată de zona ei inundabilă, producţia ei de peşte va scădeà atât de tare încât nu vor mai aveà o importanţă

reală decât peștii migratori de mare — sturionii și scrumbiile de Dunăre. La Tisa am arătat că producția albiei a scăzut după indiguire în proporția dela 100 la 1.

3. *Principiile sistemului de punere în valoare și scopurile ce trebuie să le realizeze el*

Din toate aceste constatări — atât asupra cerințelor regimului natural al apelor fluviului cât și asupra predispozițiunilor și posibilităților de producție a diferitelor categorii de ape și terenuri cari compun zona inundabilă — putem acum vedeà cari ar fi *principiile fundamentale*, care ar trebui să formeze baza *sistemului de punere în valoare al regiunii inundabile a Dunării și ce anume scopuri trebuie să îndeplinească el*: 1. El trebuie să fie în stare să utilizeze toate predispozițiunile de cultură ale diferitelor categorii de terenuri cari compun această regiune și să le destineze, pe fiecare din aceste, felurilor de producțiune pentru care sunt pregătite dela natură. 2. El trebuie să se conformeze și să țină seamă de cerințele regimului apelor fluviului, pentru ca aceste, în timpul creșterilor, să se poată scurge în liniște spre mare, fără a face ravagii — rupând diguri, potmolind calea navigabilă, formând bare la guri, etc. — iar în timpul apelor joase să se poată menține în albie la un nivel suficient pentru navigație; 3. El trebuie să poată regulà revărsările fluviului astfel, ca ele să-și exercite influența lor fertilizantă asupra luncii, și deci să înlesnească ca revărsările să poată da maximul lor de contribuție pentru sporirea puterii de producție a solului; și 4. El trebuie să satisfacă nevoei de o colmatare lentă, prin aluviuni, a terenurilor joase, pentru a le ferì de apele de infiltrație și de înmlăștenire.

Să vedem dar, ținând seama de aceste principii, ce avem de făcut și pe ce bază să alcătuim proiectele, pentru ca — împăcând necesitățile sporirii producției cu necesitățile menținerii stării de echilibru a apelor fluviului și cu necesitatea satisfacerii tuturor acelor interese superioare cari se leagă de el — să putem da acestei regiuni, în mod constant, maximul de productivitate și de siguranță a recoltelor:

1. Concepțiunea fundamentală, care trebuie să domine la alcătuirea proiectelor, este că *rolul apei* în această regiune este covârșitor. Că această mare cantitate de apă, încărcată cu aluviuni, pe care ne-o aduce în fiecare primăvară Dunărea — și care astăzi, lăsată în voea ei, face

adeseori ravagii, potmolește canalele navigabile și bălțile productive, împiedecă producția agricolă, etc. — este în realitate un dar ceresc, pe care încă nu am știut destul să-l utilizăm, dar care poate să producă o abundență și prosperitate a acestei regiuni, cum o vedem în Olanda sau Lombardia. Prima datorie ar fi dar de a organizà întreaga regiune astfel, încât să se facă posibil, ca această apă, înainte de a se scurge în mare, să dea toate foloasele de care e capabilă.

Cum trebuie să organizăm însă această regiune pentru a corespunde acestui scop?

Inainte de toate trebuie să ne dăm bine seamă ca scopul digurilor ce le vom face nu trebuie să fie de a conduce apa Dunării cât mai repede — pe drumul cel mai scurt — la mare și nici să împiedecăm oriunde revărsarea ei. Revărsările apei fluviului sunt o necesitate fiziologică a acestei gigantice ființe, pe care, dacă le vom împiedecà cu orice preț, vom provocà perturbări cari pot devenì fatale întregului organism. Revărsările se pot dar numai dirijà acolo unde e nevoie de ele — sau în cel mai rău caz acolo unde produc mai puțină vătămare — dar nu se pot și nu trebuesc oprite cu totul. *Scopul digurilor trebuie dar să fie, nu acela de a opri cu totul inundația, ci numai de a repartizà apa revărsărilor pe regiunea inundabilă astfel, încât o parte din aceasta să poată fi ținută tot timpul anului sub apă, iar altă parte să poată fi menținută tot timpul anului uscată.* In acest scop trebuie împărțită dela început întreaga regiune după cum o cer nevoile producției, adică astfel: ca o parte din terenuri — bălțile, eleșteele artificiale ce pe terenurile joase, etc. — să fie destinată și amenajată pentru a servì la piscicultură, iar celelalte părți la culturi agricole, pășune, crescătorii de animale, etc.

2. Trebuie să se mai țină seamă că producția de pește a unei bălți este proporțională cu suprafața inundată și cu durata inundației. In acest scop, bălțile naturale și eleșteele artificiale ce se vor face trebuie să fie astfel amenajate, încât apa ce intră în ele primăvara să le acopere în întregime și să fie păstrată la acelaș nivel până toamna când începe pescuitul, adică până la strângerea recoltei. Toamna însă, când se începe pescuitul, apa din ele trebuie să poată fi scursă până la un nivel cât mai jos, astfel ca — redusă într'un mic basen — strângerea recoltei să se facă cu minimul de muncă și de cheltueală.

3. Trebuie deasemenea să se țină seamă, că, pentru terenurile inundabile propriu zise, inundația din timp în timp — cel puțin odată

la câţivà ani — este o necesitate organică, de care ele nu pot fi dispensate fără pericolul de a-şi pierde productivitatea. Aceasta o cere nivelul lor jos faţă de etiajul fluviului, care nivel, cu timpul — dacă se va împiedecà cu totul aluvionarea — va devenì şi mai jos şi le va expune la pericolul apelor de inflitraţie şi la înmlăştenire. O cere şi constituţia lor fizică, chimică şi biologică, care nu le permite să-şi menţină puterea lor de producţie dacă nu sunt fertilizate, din timp în timp, cu apă proaspătă şi cu aceea subţire pătură de aluviuni pe care o întinde apa peste această câmpie. O mai cere în fine şi biologia tuturor acelor varietăţi de plante amfibii — cari sunt special adaptate vieţii pe terenul inundabil şi constituesc acì marea majoritate a ierbei de păşunat — pentru ciclul vieţii cărora, o inundaţie, din timp în timp, pare a fi o condiţie esenţială de existenţă. In acest scop, sistemul de punere în valoare al acestor terenuri trebuie să prevadă posibilitatea inundării lor, cel puţin la 4 ani odată, cu apă proaspătă aluvionată.

Necesitatea inundării la fiecare 4 ani a acestor terenuri ar însemnà — din punctul de vedere al producţiei — sacrificarea a 2 recolte în timp de 10 ani. Ca şi la terenurile dela Rhin, îndiguite cu diguri submersibile («Sommerdeiche»), această sacrificare a 2 recolte din 10 s'ar răsplătì desigur şi acì înzecit, prin cantitatea şi calitatea celorlalte 8 recolte. Totuş, pentru a nu face nici acest sacrificiu şi a profità de toate posibilităţile, este indicat, şi acì ca şi la eleşteele din Bohemia, să facem agricultură în rotaţie cu piscicultură. In acest scop, terenul trebuie dar să fie astfel amenajat şi împărţit în basenuri, încât, în fiecare an, 20% din suprafaţa sa să fie inundată şi menţinut acoperită cu apă tot anul, pentru a servì la piscicultură, iar restul să fie cultivat cu plante agricole. In anul următor el va fi uscat şi folosit pentru culturi agricole, iar o altă porţiune de 20% va servì pentru piscicultură, ş. a. m. d.

Prin acest *sistem rotativ al culturilor de peşte şi cereale* — pe care l-am descris detaliat în diferite publicaţii şi care a fost chiar aplicat după indicaţiile mele în Statele-Unite — se pot îndeplinì o serie de scopuri importante: *a)* El poate da maximul de productivitate acestor terenuri; *b)* El va înlesnì totodată şi colmatarea lentă a părţilor joase ale acestor terenuri, pentru ca, pe această cale, ele să poată fi ferite de a nu mai fi expuse la pericolele apelor de infiltraţie şi la înmlăştinire; *c)* El va permite în acelaş timp unei mari cantităţi din apele

fluviului să se reverse libere și să fructifice câmpia, în loc ca ele să supraînalțe nivelul fluviului în creștere și astfel să rupă digurile sau să potmolească canalul navigabil.

4. Ținând seamă de constatarea făcută, că, pentru oricare parte a zonei inundabile și pentru orice fel de producție, apa fluviului încărcată cu aluviuni — dacă e condusă și împrăștiată pe luncă la timpul cuvenit și în cantitățile voite — este elementul principal de fertilizare a solului, trebuie ca și digurile de apărare ce se vor construì să fie prevăzute cu «*eclusele*» necesare pentru acest scop. Totodată trebuie ca și amenajamentul interior al terenului apărat să fie prevăzut cu un *canal principal de alimentare și de scurgere a apei* și cu o serie de canale secundare pentru răspândirea sau colectarea ei. Deasemenea el trebuie să fie prevăzut și cu o serie de diguri secundare transversale, care să împartă o regiune naturală îndiguită în mai multe basene separate, necesare atât culturilor de pește în rotație cu culturi agricole și fertilizărilor parțiale a câmpiilor și pășunilor cât și colmătării sistematice a părților joase.

4. *Punerea în aplicare a sistemului pentru regiunea inundabilă a Dunării și Programul lucrărilor hidraulice*

Luând în considerare principiile ce le-am stabilit și scopurile la care trebuie să corespundă lucrările de ameliorare ce se vor face pentru fiecare categorie de ape și de terenuri ale regiunii băltoase, aplicarea acestui sistem la zona inundabilă a Dunării s'ar rezumà la următoarele:

I. *Delta Dunării cu marile lacuri litorale*, fiind destinată a fi pusă în valoare în primul rând prin producția peștelui, nu are nevoie de a fi îndiguită. Bălțile, gârlele, sahalele și lacurile ei vor trebuì amenajate special pentru o producție rațională a peștelui, făcându-se înainte de toate canalele și gârlele necesare pentru alimentarea lor și pentru ameliorarea condițiunilor biologice din ele. Punerea în valoare a acestor mari pescării constitue o chestiune deosebită pentru care am făcut un program special de lucrări și un plan pentru o întreagă activitate economică.

Grindurile și terenul inundabil mai înalt din Deltă, care acì are o suprafață relativ foarte redusă, trebuie apărat, *numai dinspre baltă*, cu diguri ușoare și puțin înalte; aceasta spre a puteà servì nevoilor

de locuință, hrană și crescătorie de vite a pescarilor localnici și la mici culturi agricole sau culturi de plante industriale special adaptate acestor regiuni.

Stufăriile Deltei se vor puteà pune în valoare, deocamdată, prin diferitele industrii cari utilizează stuful, papura și alte plante de baltă ca materie primă; aceasta se va face însă paralel cu o activitate sistematică pentru reducerea din ce în ce mai mult — fie prin lucrări speciale de drenare și colmatare, fie prin stârpirea plaurului — a suprafeții lor. Pentru trebuințele de case ale locuitorilor și pentru cherhanale și toate instalațiile necesare exploatării pescăriilor sau stufăriilor, se vor face — după un plan determinat — «pomostele» înalte pe grindurile dela malul Dunării, pe care să se poată așezà toate aceste construcțiuni.

II. *Toate bălțile mari permanente* de pe malurile și insulele Dunării, împreună cu complexul de bălți mai mici, japșe, gârle, etc. și împreună cu o cât mai largă zonă din terenurile inundabile ce le înconjură — atât cât se inundă în timpul unei creșteri mijlocii de primăvară — vor trebuì deasemenea rezervate pentru producția peștelui și amenajate special în acest scop. *Nici acestea nu au nevoie să fie îndiguite dela Dunăre*, mai mult decât atât cât e necesar ca adâncimea apei dela marginea bălții să fie de 0,5 m., adică ca să facă cel mult câte o mică înălțare a grindului malului unde e necesară și să se astupe așa zisele «rupturi». Amenajarea interioară a acestor bălți constitue deasemenea o chestiune specială care cere un program de lucrări deosebit. Principalul este că toate gârlele de alimentare dela Dunăre să fie prevăzute cu ecluze astfel regulate încât să poată ține în baltă până toamna un nivel care ar ajunge la acela al creșterilor mijlocii de primăvară a Dunării, adică cevà sub nivelul grindului malului. Deasemenea aceste bălți — împărțite unde se poate în mai multe basene — trebuie să fie prevăzute cu așazișì «popi» și canale de scurgere, spre a se puteà scoborî treptat, după voință, nivelul din fiecare basen în parte, mai cu seamă toamna la epoca pescuitului mare.

Fac parte din aceste categorii: toate grupele mari de bălți depe amândouă malurile Dunării din jos de Călărași: Bălțile Crapinei, Brațșul, Domeniul Brăilei, Bălțile Saltavei, Călărașul, Bălțile Carcaliu și toate cele de pe malul dobrogean; apoi Ezerele, Vărăști, Sticleanu, Ezerul Mănăstirii, Greaca, Mahâru, Suhaia, Nedeia, Potelu, Celeiu,

etc. şi toate bălţile mari permanente, cu complexul de băiţi mici şi japşe ce le înconjură.

III. Tot terenul ce rămâne, după ce se vor rezervà bălţile permanente cu zona lor, se poate îndiguì cu diguri insubmersibile, însă cu condiţia să fie prevăzute cu instalaţiile de alimentare cu apă arătate mai sus şi cu amenajamentele interioare pentru diferitele feluri de culturi la care vor servì.

* * *

Soluţia aceasta a valorificării zonei inundabile a Dunării este sigur cevà mai complicată decât aceea a unei simple îndiguiri; căci ea nu este numai de natură tehnică, ci presupune şi o cunoaştere perfectă a procedeelor felurilor nouă de cultură pe care voim să le introducem şi în vederea cărora trebuie să pregătim terenul. Ea rezolvă însă problema definitiv, punându-ne la adăpostul dezastrelor ce s'ar provocà prin stricarea unei stări de echilibru natural şi dându-ne putinţa de a folosì toate elementele naturii pentru o producţie cât mai spornică. Ea mai are şi marele avantaj de a fi cu mult mai puţin costisitoare, atât prin faptul că lungimea totală a digurilor e cu mult mai mică — şi de sigur şi secţiunea lor — cât şi prin faptul că regiunile rezervate pescăriei au nevoie numai de mult mai mici lucrări. Această soluţie deci are nevoie şi de mult mai puţin capital pentru a fi realizată şi totodată punerea ei în executare poate fi repartizată asupra unui număr cât de mare de ani.

* * *

Deşì zona inundabilă a Dunării cu marile lacuri litorale din Dobrogea constitue partea cea mai importantă *a regiunii băltoase a ţării*, mai rămân încă: lacurile litorale basarabene, toate zonele inundabile ale râurilor şi Nistrului, apoi marea mulţime a eleşteelor din albia tuturor pâraielor din ţară, care cer şi ele să fie puse în valoare. Intrucât priveşte celelalte zone inundabile şi lacuri litorale, soluţia, în principiile ei generale, e aceeaş ca la Dunăre. Intrucât priveşte însă *eleşteele din pâraâuri*, aceste, ne mai corespunzând cerinţelor pisciculturii moderne, trebuesc în cea mai mare parte secate şi înlocuite cu eleştee sistematice, anume amenajate pentru acest scop. Construirea şi exploatarea lor este şi ea o specialitate aparte, care cere specialiştii ei pe cari ar trebuì să ni-i educăm cât mai repede.

CAP. IV.

MĂSURILE NECESARE PENTRU ORGANIZAREA EXPLOATĂRII ŞI PUNERII ÎN CULTURĂ A REGIUNII BĂLTOASE

După ce am stabilit, în linii generale, care ar trebuì să fie programul lucrărilor hidrotehnice ce trebuesc executate pentru regularea revărsărilor şi pentru pregătirea diferitelor părţi ale terenului în vederea felurilor de producţie cărora voim să le destinăm, rămâne acum să ne gândim şi la organizarea acestor exploatări. Căci numai cu construirea digurilor nu am rezolvit încă chestiunea. Adevărata muncă de punere în valoare prin culturi va începe a se desfăşurà abià îndărătul digurilor, atunci când va trebuì să amenajăm: fie *bălţile şi eleşteele*, în vederea unei exploatări raţionale sau a unei pisciculturi sistematice, fie *terenurile agricole*, în vederea cultivării diferitelor plante indicate pentru astfel de regiuni sau chiar în vederea pisciculturii combinate cu culturi agricole.

Pentru a se puteà face însă toate acestea, e nevoie de o ocrotire specială din partea Statului. Dacă, la digurile mari de apărare, Statul are îndatorirea — ca şi în toate ţările unde s'au făcut asemenea lucrări — să contribue la construcţia şi întreţinerea lor în proporţia în care interesul general e reprezentat, pentru amenajarea interioară a terenurilor şi punerea lor în cultură, el trebuie cel puţin să facă proprietarilor tot felul de înlesniri. Căci nu trebuie să se piardă din vedere, că lucrările de amenajarea terenurilor — fie ele bălţi sau câmpie — şi cele de constituirea gospodăriilor vor costà sume importante şi că asemenea investiţiuni mari nu se pot face decât dispunând de un capital ieftin cu o lungă durată de amortizare. Deasemenea, faţă de marile investiţiuni şi dat fiind că orice instalaţiune nouă are nevoie de timp pentru a funcţionà în mod regulat, nu putem să ne aşteptăm din primii ani la beneficii nete importante; ba chiar deficitele nu vor fi excluse; trebuie dar ca asemenea terenuri ameliorate să fie scutite de impozite pe un număr de ani şi să li se mai facă şi tot felul de alte asemenea înlesniri.

Dar, pe lângă acestea, asemenea lucrări — şi mai cu seamă culturile — nu se pot începe decât de specialişti încercaţi, căci, numai cu încercări diletantice, proprietarii pot să ajungă la faliment. Specialiştii nu-i avem, însă; trebuie deci să ni-i aducem sau să-i educăm. Apoi avem nevoie să cunoaştem rezultatele ce s'au obţinut pe toate terenurile

similare din alte țări — cum sunt de ex. toate acele așazise «*culturi speciale*» agricole cari s'au făcut pe terenul indiguit dela Tisa — și, mai cu seamă, avem nevoie de continue culturi experimentale chiar pe aceste terenuri. In această privință, e un mare păcat că stațiunea experimentală pe terenul ce l-am indiguit la Spanțov — care erà condusă cu atâta competență de colegul nostru Dr. Ionescu-Sișești — a fost desființată. Ar fi fost bine ca aceste câmpuri experimentale să se fi transformat chiar într'o stațiune de selecțiunea semințelor plantelor de cultură special adaptate climei și solului acestei regiuni.

Dar, mai mult încă, ne lipsesc cu totul așazișii «ingineri de cultură», specializați anume în hidraulica agricolă, cari sunt atât de necesari pentru continuele lucrări de amenajarea specială a terenului, irigarea și drenarea sa. Ne lipsesc înfine administratorii de moșii cu o cultură specială în aceste direcțiuni. Cultura de orez combinată cu pisciculura, pe care Contele Caracioni o face de mulți ani în Banat și care în lunca Dunării — după cum arată și încercările ce le-a făcut colegul nostru Balș la Gruia — ar aveà desigur mari șanse de reușită; cere și ea însă un personal competent, pe care nu-l avem pregătit.

Din aceste câteva exemple se vede dar, că pentru rezolvirea acestei mari chestiuni nu suntem încă deajuns de pregătiți, deși timp de așteptat nu mai avem, căci chiar direcția îmbunătățirilor fonciare e gata să pornească mari lucrări de indiguire, iar legea agrară cere ca îndiguirele să fie gata în cel mult zece ani. Reiese dar, din aceasta, o nouă îndatorire importantă a Statului, pentru care trebuie neapărat să facă o lege specială și să caute totodată, în grabă, a completà învățământul agricol de toate gradele pentru a creà personalul necesar.

* * *

Oricât de greu s'ar prezentà chestiunea pentru partea agricolă, acì, cel puțin, avem dejà un drum bătut și putem adaptà cu ușurință legislația actuală — cu organizarea ei de Stat — la nouăle nevoi ce se creează. Cu mult mai greu însă se prezintă *chestiunea pisciculturii*. In adevăr, din scurta schiță de program a indiguirilor pe care am dat-o, s'a văzut că o mare parte din regiunea băltoasă a țării nu poate fi pusă în valoare decât prin producția peștelui, fie că aceasta ar fi bazată pe sporirea prin diferite mijloace a producției naturale a pescăriilor, fie prin cultura sistematică a peștelui, adică prin aplicarea procedeelor

moderne ale pisciculturii. O mare parte din aceste suprafețe destinate producției peștelui — bălțile dela Dunărea de Jos, inclusiv Delta cu lacurile litorale, și Marea din fața Gurilor Dunării cu bogatele ei pescării de sturioni — constituesc chiar cele mai importante pescării de apă dulce și salmastră din Europa.

O atât de mare problemă ne impune dar o organizare specială în vederea rezolvirii ei și impune, mai cu seamă Statului, o serie de îndatoriri, pe care, dacă le-ar neglijà și de acum înainte, ar comite un păcat neiertat față de întreaga economie a țării și față de aspirațiunile de adevărată civilizațiune ale poporului ei.

In primul rând trebuie să se țină seamă că, după cum agricultura, silvicultura, viticultura cu pomologia — și toate acele ramuri de activitate economică care au de scop punerea în valoare a solului țării — s'au ridicat treptat dela rangul unei exploatări a produselor naturale la acela al unei culturi ordonate, tot astfel condițiunile generale economice de astăzi ne impune ca o absolută necesitate ca și pescăria să se folosească de rezultatele cercetărilor științifice, pentru a trece dela starea ei primitivă de astăzi la aceea a unei exploatări raționale și a unei culturi sistematice. Timpul cere dar *ca Pescăria cu Piscicultura să fie organizată* și ea — ca și surorile ei, Agricultura, Silvicultura, Zootehnica și celelalte — *ca o ramură independentă de producție a țării*, și deci să i se acorde, prin legi și printr'o organizare specială de stat, tot sprijinul și ocrotirea pentru propășirea ei.

Pentru a puteà aduce aceasta la îndeplinire, este nevoie înainte de toate de *o bază legală* serioasă, care să ne permită desfășurarea unei activități energice în această direcțiune: *o lege generală de încurajarea pisciculturii în apele țării*, care să încurajeze producția și executarea tuturor lucrărilor necesare în vederea ei precum și să înlesnească valorificarea produselor ei printr'o comercializare și industrializare rațională; *o serie de măsuri speciale cât mai grabnice, pentru exploatarea rațională și pentru punerea în valoare a marilor pescării domeniale ale Statului* — care se știe că formează majoritatea pescăriilor țării și cele mai mari pescării de apă dulce din Europa; și, în fine, *reorganizarea radicală a serviciului pescăriilor*, pentru a-l pune în stare să corespundă nouei sale misiuni științifice, tehnice și economice și să poată face proiectele și conduce execuția marilor lucrări ce i se cer. Acestea sunt cele trei mari necesități urgente, cărora trebuie să li se dea o cât mai

grabnică soluţiune pe cale de lege şi fără de care nu vom puteà face nici un pas serios înainte.

Timpul scurt al unei conferinţe nu-mi permite a expune acì mai larg cari anume sînt principiile şi tendinţele acestor legi şi măsuri. Public însă aci în anexă, ca o continuare a acestei conferinţe, un memoriu special — pe care l-am predat oficial Ministrului Agriculturii — în care arăt pe larg «*Necesitatea şi principiile unei legi pentru încurajarea pescăriei şi pisciculturii în apele ţării*» şi în care dau totodată şi «*Planul de exploatare raţională cu un program de activitate economică pentru Delta Dunării şi celelalte mari pescării ale Statului*».

CAP. V

REZOLVIREA PRACTICĂ A CHESTIUNII. SISTEMUL EXPLOATĂRII PESCĂRIILOR DOMENIALE ŞI ROLUL LOR PENTRU PUNEREA ÎN VALOARE A REGIUNII BĂLTOASE

In cele expuse până acuma am căutat să luminez chestiunea mai mult numai din punctul de vedere ştiinţific. Nu pot totuş să încheiu această conferinţă fără a vă arătà şi calea pe care cred că se poate îndrumà rezolvirea ei practică.

Organele oficiale în sarcina cărora cade rezolvirea acestei chestiuni, în toată întregimea ei, sunt astăzi cele 2 servicii speciale cari au fost create şi organizate după propunerile mele: Direcţia Pescăriilor şi Direcţia Imbunătăţirilor fonciare. A fost de sigur o greşeală că aceste 2 servicii, atât de strâns legate între ele prin activitatea comună ce au a o desfăşurà, au fost separate în urmă unul de altul. Interesul reuşitei cere neapărat ca legătura între ele să fie restabilită.

Dar oricari ar fi legăturile dintre aceste servicii, şi unul şi altul are nevoie de *mijloace* pentru a puteà lucrà. Direcţiei îmbunătăţirilor fonciare i s'a dat putinţa, printr'o lege specială. a-şi procurà oarecare mijloace; dar acestea sunt de sigur cu totul insuficiente, faţă de *multele miliarde de care are nevoie* pentru a executà proiectele ce le are acel serviciu şi pe care nici nu le va puteà găsì în curând. Poate că această lipsă de bani are şi binele ei, căci mai opreşte în loc continuarea aplicării sistemului periculos al indiguirilor radicale ce s'a pornit, până ce experienţa va arătà apoi nevoea modificării proiectelor în sensul sistemului pe care l'am expus.

Cu mult mai multă înlesnire s'ar puteà găsì însă o cale practică pentru ca Direcţia Pescăriilor să execute lucrările ce cad în sarcina ei, şi pe această cale să se întindă apoi asupra întregei regiuni. In adevăr, din cele arătate până acì, s'a văzut că cea mai mare parte a regiunii băltoase a ţării nu poate fi pusă în valoare decât prin producţia de peşte. Şi deasemenea s'a văzut, că, din această suprafaţă, majoritatea covârşitoare o formează aşazisele «Pescării ale Statului». *Dela aceea ce va face Statul cu pescăriile sale, depinde dar în prima linie rezolvirea întregei probleme.*

Pentru ca această întinsă suprafaţă de bălţi, mare şi terenuri, care constitue baza de producţie a pescăriilor Statului, să poată fi făcută productivă, este nevoie,— după cum s'a văzut: de o importantă investiţie de capital în lucrări hidraulice, construcţii, instalaţii şi unelte de exploatare şi de industrializare a produselor; de o conducere ştiinţifică şi tehnică competentă prin specialişti; de o organizare administrativă practică, cu libertatea de acţiune necesară, ca la societăţile comerciale; de o organizare — pe baze cooperative — a muncii în vederea aplicării unui plan sistematic de exploatare. Cum putem dar satisface aceste nevoi? Să vedem ce s'a făcut şi ce trebuie să se facă în viitor:

Dela 1895 până la 1914, Statul, salvându-şi pescăriile sale de rapacitatea arendaşilor vandali, —care ajunsese a ruinà cu totul fondul de producţie, prin potmolirea gârlelor de alimentare şi infectarea apei din bălţi — a organizat o exploatare în regie. Bazele acestei regii erau: Statul proprietar ameliorează şi întreţine în bună stare fondul şi organizează producţia după un plan general de exploatare. El este ocrotitorul, îndrumătorul şi organizatorul pe baze cooperative a muncii pescarilor, cărora le înlesneşte procurarea de unelte şi le dă în sarcină pescuirea apelor după planul general de exploatare, în schimbul unei părţi din producţie, Peştele prins se vinde prin licitaţie publică zilnică, iar suma rezultată dela vânzare se împarte imediat între Stat şi pescari, conform normelor stabilite pentru fiecare apă în parte. Statul nu face nici un fel de comerţ cu produsele.

Dela 1914 — sub pretextul ieftinirii peştelui — această regie a fost însă transformată într'un monopol al comerţului de peşte, Statul luând acuma asupra sa întregul comerţ en gros şi de detaliu, din toată ţara. Serviciul pescăriilor s'a transformat astfel şi el, dintr'un serviciu ştiinţific al organizării producţiei şi îmbunătăţirii fondului,

într'o administrație comercială de Stat. Efectele au fost: scăderea cantitativă a producției la mai puțin de 50%, scăderea totală a calității produselor, scăderea veniturilor Statului la mai puțin de $^1/_3$, sărăcirea pescarilor și lipsa uneltelor de pescuit, încetarea lucrărilor de punere în valoare și de întreținerea bălților și deci potmolirea canalelor și cotropirea bălților productive de către vegetație, și înfine, lipsa peștelui pe piață.

După un timp de prea îndelungată și păgubitoare experimentare a acestui sistem, starea creată a alarmat opinia publică și a început a se căutà o nouă soluțiune: legea comercializării bunurilor Statului a venit cu soluțiunea concesionării pescăriilor Statului la societățile anonime de comercializare ce s'ar formà pe baza ei. Aceste societăți nu s'au putut însă formà în condițiunile nepractice prescrise de lege. Ministerul Domeniilor a găsit apoi altă formă de concesionarea pescăriilor, acordând, prin simple deciziuni ministeriale, o serie de concesiuni parțiale, și anume: o concesiune pentru comercializarea peștelui în toată țara, concesiunea transportului peștelui din baltă la piață, concesiunea halei și frigoriferelor din Galați, concesiunea diferitelor cherhanale și ghețării din baltă, ș. a. m. d.

Rezultatele acestor concesiuni au fost și mai rele: scăderea veniturilor nete ale Statului până la aproape de zero, corupția funcționarilor și dezorganizarea completă a serviciului de producție și de lucrări hidrografice de ameliorațiune, înstrăinarea aproape a întregului inventar — cherhanale, ghețării, hale, frigorifere, vapoare, etc. — și peste toate sărăcirea completă a adevăraților pescari.

Acum chestiunea a intrat din nou într'o stare acută și se caută iarăș o soluțiune. Pentru găsirea acesteia se lasă din nou libertatea fantaziei publice și mai cu seamă se iau în considerare tot felul de chestiuni secundare; pe când în realitate soluția adevărată este atât de ușor de *găsit, ea reeșind dela sine din însăș necesitățile desvoltării acestei ramuri de producție.*

Dintr'o parte se susține: că «chestiunea pescăriilor este o chestiune socială», și că, după cum s'au dat moșiile dela câmpie țăranilor, să se deà și bălțile — sub o formă oarecare, fie chiar numai ca o servitute — pescarilor. A găsì o chestiune socială într'o regiune cu densitate a populațiunii atât de rară — unde cel mult poate fi vorba de o stare administrativă nesănătoasă — ar fi în adevăr o anomalie; și în tot cazul soluțiunea ei nu ar puteà fi decât desvoltarea productivității acestei

regiuni. Consecințele unei soluțiuni bazată pe o astfel de concepțiune ar fi însă — tocmai în această privință — în adevăr dezastroase. Traducerea ei în practică ar însemnà:

1. *din punctul de vedere național și politic:*

a) *Pentru Delta Dunării și marile lacuri litorale*, instalarea pentru totdeauna ca proprietari — sau coproprietari — ai acestor bălți pe Lipovenii și Cazacii Zaporojeni («Haholi») — cari au fost aduși acì de Rusia anume pentru a rusificà gurile Dunării și care în timpul răsboiului au constituit acì «Republica sovietică independentă a Deltei Dunării» — și deci desăvârșirea de către Statul român a vechei politici țariste la gurile Dunării.

b) *Pentru restul bălților de pe tot lungul Dunării*, ea ar însemnà: improvizarea ca pescari — pentru a fi împroprietăriți sau a li se da asupra bălților un drept de servitute, într'o formă oarecare — a tuturor mărginașilor bălții, cari nu s'au ocupat niciodată cu pescuitul și nu vor fi niciodată în stare a exploatà cum se cuvine această avuție națională. Căci se știe că bălțile de pe toată Dunărea, dela gura Tisei la gura Ialomiței, se pescuesc din cele mai vechi timpuri de pescarii români din Turtucaia și nu de locuitorii mărginași, cari nu au practicat niciodată această meserie, decât doar ca diletanți.

2. *Din punctul de vedere economic*, aceasta ar însemnà: risipirea fondului de producție și imposibilitatea proprietarilor — cărora li s'a știrbit dreptul de proprietate sacră și inviolabilă — de a mai puteà face investiții pe care să le poată amortizà din venituri, spre a pune în valoare această mare bogăție naturală a țării; așadar aceasta ar aveà de efect rămânerea acestor bălți pentru totdeauna în starea de exploatare primitivă — cu sistemul învechit al dijmei devenit obligatoriu și cu uneltele preistorice — în care se găsește și astăzi. Consecințele asupra producției ar fi în adevăr cu mult mai rele decât cele ce le-a avut reforma agrară asupra producției agricole; acolo însă o necesitate socială reală impuneà orice sacrificiu, pe când acì, fără nici un fel de motiv, s'ar viola dreptul sfânt de proprietate și s'ar provocà conflicte sociale .Trebuie dar să se știe bine că *inventarea unei chestiuni sociale la pescării — acolo unde ea nu există și nu are nici un rost — înseamnă împiedecarea rezolvirii uneia din cele mai importante chestiuni economice a țării.*

O altă soluțiune, care caută a-și face loc cu insistență și a-și pune chiar o bază legală, este *Rearendarea pescăriilor Statului*. Aceasta ar însemnà dar

a se scoate din nou ca salvatori ai situaţiei compromise de astăzi pe vechii arendaşi, cu tot cortejiul lor de cămătari şi de specualanţi ai produselor şi ai muncii lucrătorilor; adică tocmai pe acei cari odinioară au devastat şi ruinat cu totul bălţile şi au adus pe pescari într'o adevărată stare de robie.

Toate aceste soluţii imposibile — cari complică în mod inutil cele mai simple chestiuni — sunt numai expresia completei dezorientări care domneşte cu privire la cele mai importante chestiuni economice ale ţării şi o dovadă a îndrăznelei cu care interesele lăturalnice încearcă la orice ocazie a se strecurà pentru a influenţà rezolvirea problemelor de Stat. Consider dar de datoria mea să arăt şi acum în mod cu totul obiectiv — astfel cum se cuvine să se facă în acest loc unde ne aflăm — care e adevărata soluţiune a acestei chestiuni, astfel cum reiese ea din nevoile evoluţiei acestei ramure de producţie naţională şi din necesităţile rezolvirii intereselor superioare ale Statului, şi care e calea pe care trebuie să o apucăm pentru a pune odată un capăt tuturor acelor soluţiuni fantastice şi periculoase.

După părerea mea, dobândită în urma multor studii şi îndelungate experienţe, singura cale care poate să ne ducă la ţelul dorit al punerii în valoare a acelor mari pescării domeniale ale Statului este calea apucată în 1895; acea, care, până la 1914, a dat dejà atât de bune rezultate şi care deci — revăzută şi adaptată nevoilor timpului — constitue astăzi o bună bază pentru viitor. In adevăr, prin acel sistem de exploatare, producţia crescuse considerabil — cu toate că lucrările cele mari de ameliorare abià începuse a fi executate —, veniturile Statului se urcau pe fiecare an, şi, totodată, şi starea materială a muncitorilor pescari prosperà din ce în ce mai mult.

De sigur, acea cale din 1895 erà numai începutul soluţiei definitive; căci sistemul are nevoie de multe modificări, pe cari abià timpul ne-a învăţat cât de necesare sunt.

Să examinăm dar cari sunt, în principiu defectele unei regii a Statului şi ce motive se dau pentru necesitatea arendării pescăriilor, spre a vedeà ce valoare au ele în realitate şi a arătà apoi care e adevărata cale pe care trebuie s'o luăm.

Motivele cari se invoacă în general în contra regiei Statului sunt: «Statul este prost negustor», «Statul nu are libertatea de acţiune pe care o are un arendaş sau o societate anonimă de comercializare», şi «Statul nu dispune de capitalul necesar pentru învestiţii». Să vedem

dar întrucât aceste obiecțiuni sunt justificate și în ce mod pot fi înlăturate inconvenientele constatate.

1. Cum că «Statul e un prost negustor», aceasta este un adevăr neindoelnic. Tocmai deaceea concepția unei regii bazată pe rolul Statului ca negustor este o greșeală fundamentală, care a dus la rezultatul dezastros al sistemului — zis al «ieftinirii peștelui» — aplicat dela 1914 până la 1926. Rolul adevărat al Statului în aceste proprietăți ale sale nu poate fi decât acela pe care l-a avut regia dela 1895 până la 1914, adică: de a ameliorà și întreține fondul în bună stare de producție, făcând toate învestițiile necesare; de a organizà producția pe baza unui plan științific de exploatare; de a ocrotì, îndrumà și organizà munca pe baze cooperative; și de a supraveghià vânzarea zilnică a produselor prin licitație publică, achitând imediat din produsul ei partea cuvenită pescarilor. Acest rol e și perfect suficient, atât pentru a aplicà cele mai perfecționate sisteme de exploatare care să deà sporuri tot mai mari ale producției, cât și pentru a satisface nevoei sociale de a asigurà pescarilor o bună stare materială și morală. Orice extindere mai mare a rolului Statului ca comerciant sau industriaș este periculoasă.

2. Cum că o administrație de Stat nu are astăzi libertatea de acțiune pe care o are o întreprindere particulară, este deasemenea un adevăr care nu poate fi contestat. Aceasta, însă, nu însemnează că, atunci când interese superioare ne obligă să facem o exploatare în regie, noi să fim nevoiți, din astfel de considerațiuni, să renunțăm la satisfacerea acelor interese. Prin legi speciale i se pot da — atunci când e nevoie — și unei administrațiuni de Stat atât o independență cât de mare, care s'o salveze de influența nefastă a politicei, cât și o cât mai largă libertate de acțiune, care s'o scutească de formalitățile greoaie ale legii contabilității și să-i deà dreptul de a administrà conform cu principiile legilor care guvernează societățile comerciale. De unde oare nevoia acestei alternative, că, dacă formalitățile greoaie ale legii contabilității nu se pot acomodà la nevoile unei exploatări, Statul să fie obligat a-și sacrificà viitorul proprietății sale — și a unei întregi ramure de producțiune națională — și a lăsà ca veniturile, la care are ei drept, să intre în punga arendașilor sau concesionarilor. Doar legile trebuesc acomodate nevoilor țării și a Statului și nu nevoile țării legilor.

In cazul pescăriilor, soluția e foarte simplă: Se va înfiinţà o administrație independentă, cu un Consiliu de Administrație, constituit

după norme analoage celor ale Codului comercial; adică, această administrațiune — în loc să fie obligată să verse toate încasările la Casa Statului și să aștepte apoi ordonanțarea cheltuelilor după buget — să poată cheltuì din încasări și numai la finea anului să facă un bilanț, constatând veniturile nete, pe cari să le verse la Casa Statului. De îndată ce se va face această reformă — atât de simplă, dar cu consecințe atât de mari — Statul va încetà chiar de a mai fi un «prost negustor» sau cum i se mai zice «un rău administrator»; ba chiar administrația sa — fără atâtea tantieme și «fauxfrais-uri» obligatorii — va fi mai ieftină ca o administrație particulară.

3. Intrucât privește lipsa de capital, este deasemenea adevărat că nevoile mari ale Statului îl silesc adeseori să fie prea sgârcit și să sacrifice multe lucruri bune ce le-ar puteà realizà, pentru a puteà face față la alte cheltuieli momentane mai urgente. Aplicarea unui plan sistematic de exploatarea pescăriilor cere fără îndoeală un capital însemnat de investiție și sume considerabile pentru cheltuelile anuale. Găsirea acestui capital este o chestiune de vieață, fără de care nu putem face nici un progres. Totuș, putem afirmà cu siguranță, că nici arendașii și concesionarii nu-l au. S'a văzut doar acum — când cu legea comercializării se încercase înființarea unei Societăți — cum aproape toate băncile noastre cele mari n'au fost în stare să garanteze subscrierea unui capital social de 200.000.000 lei plătibil în 3 ani. Așazisele «Capital» și «Investiții» ale arendașilor le cunoaștem doar prea bine din trecut. Ele se limitau de obiceiu la garanția pe care o depuneà o bancă și la salariul funcționarilor pe prima lună; tot restul cheltuelilor se plăteà din încasările zilnice provenite din vânzarea peștelui.

Și atunci vine și acì întrebarea: oare de ce nu ar puteà face și Statul ceeace face orice arendaș, *procurându-și capitalul de exploatare din încasările zilnice*, cari la pescării sunt destul de mari și ajung cu prisosință?

Dar lucrul e și mai simplu. De îndată ce Administrația Pescăriilor va fi declarată printr'o lege ca instituție autonomă, care poate fi administrată după normele Codului de comerț, ea nu va mai aveà o nevoie absolută de acel prețios capital inițial. Veniturile nete ale pescăriilor — fără risipa ce se face astăzi cu concesiunile, scutirile de dijmă, etc. — ar puteà reprezentà sume importante, din cari ar fi suficient să destinăm timp de 3 ani câte 50% pentru investițiuni — deci cam 50 mil. lei pe an — și ne-am constituì astfel un capital mai mare de cît acel pe care l-ar puteà aduce astăzi cea mai bogată Societate

de comercializare. Lucrările de ameliorare făcute vor începe însă dejà din al 3-lea an, a-și arătà efectele lor binefăcătoare asupra sporirei producției; așà că, cu toate că vom continuà a luà din venituri și de acì înainte în fiecare an aceiaș sumă pentru investiții, veniturile nete disponibile a fi vărsate la Stat nu vor fi mai mici ca cele ce le are astăzi Statul dela pescăriile sale. Cu modul acesta, se poate dar că, într'un interval de vreo 15 ani, Statul să fi făcut din propriile sale venituri aproape toate îmbunătățirile și investițiile principale pe proprietățile sale, fără ca să fi sacrificat în acest scop ceva din veniturile anuale ce le are astăzi, sau pe care le-ar puteà obține ca arendă.

Dar de îndată ce Administrația Pescăriilor ar fi declarată instituție autonomă, ea er puteà la nevoie să facă și un împrumut în condiții ieftine pentru primele investiții, spre a forțà astfel sporirea mai grabnică a producției și veniturilor. Și apoi — după cum am arătat prin proiectul de exploatare ce l-am făcut — este loc suficient și pentru capitalul particular, care poate participà la tot felul de întreprinderi speciale, fără a fi nevoie a i se da pentru aceasta o concesiune în bloc a pescăriilor.

Din toate aceste se vede dar care este valoarea reală a criticelor ce se aduc unui sistem rațional de exploatare în regie și totodată care este adevărata — și de sigur singura — cale practică și demnă, pe care se poate ajunge la punerea în valoare a acestei mari bogății naturale pe care o reprezintă pescăriile Statului.

Pornind pe această cale, în 15 până la cel mult 20 ani, Statul își va puteà reconstituì din nou vechea sa avere domenială — astăzi atât de risipită — și-și va creà astfel un fond serios care să dea la nevoie o soliditate mai mare puterii sale financiare. Ce importanță ar aveà aceasta pentru întreaga economie a țării — mai cu seamă în împrejurări ca cele de astăzi — nu mai am cred nevoie s'o mai arăt.

Din veniturile crescânde ale pescăriilor domeniale, cu utilajul ce și l-a adunat și cu personalul ce și l-a format, Statul va mai puteà încă, ca, paralel, să întindă opera sa de punere în valoare mai departe și asupra pescăriilor particulare din întreaga zonă băltoasă a țării. Astfel dar, tot pe această cale, el va puteà ajunge să rezolve cu mijloacele proprii întreaga chestiune a punerii în cultură a tuturor pescăriilor țării.

Noi am văzut că bățile cu stufăriele și terenurile apte pentru pisciculturā, ocupă majoritatea suprafeței regiunii băltoase a țării și totodată că chestiunii terenurilor inundabile propriu zise — acele cari ar puteà fi destinate agriculturii — nu i se poate da o soluțiune, fără a

rezolvì în acelaş timp şi chestiunea bălţilor şi terenurilor joase situate între ele, cari sunt destinate pisciculturei. Nici nu se poate chiar concepe a se executà vreo lucrare serioasă pe orice porţiune a luncii, fără ca proectele să nu fie alcătuite din amândouă punctele de vedere şi fără ca lucrările ce se vor face să nu le cuprindă pe amândouă. Astfel fiind, rezolvirea cât mai grabnică a chestiunii pescăriilor înseamnă totodată şi rezolvirea punerii în valoare a terenurilor destinate agriculturii, adică rezolvirea marei chestiuni a punerei în cultură a întregii Regiuni băltoase a ţării. Ea constitue chiar singura *cale practică* şi demnă de a duce la bun sfârşit — prin propriile mijloace şi fără concesiuni în bloc înjositoare — o mare operă naţională.

Domnilor Colegi,

Sper că expunerea mea — care este o sinteză a unor îndelungate studii speciale — a reuşit să vă convingă că chiar generaţiunea noastră — sau în orice caz acea a celor mai tineri dintre noi — are putinţa să desăvârşească prin propriile ei mijloace un îndelungat proces milenar al punerii în cultură a pământului acestei ţări şi totodată să câştige, pentru producţia generală a ţării şi pentru întreaga ei vieaţă economică — numai prin armele paşnice ale ştiinţei şi prin puterea de muncă a poporului nostru — o provincie de aproape 2 mil. hectare, egală cu aproape jumătatea Basarabiei.

Puterea de muncă a unui popor este — ca şi apele Dunării pe cari vi le-am descris — o forţă elementară. Dirijată unde trebuie şi întrebuinţată cum trebuie, ea poate face minuni, fertilizând bogăţiile ţării şi asigurând propăşirea naţiunii. Lăsată însă în voia ei, ea se risipeşte în zadar şi poate chiar să distrugă acele bogăţii şi întreaga muncă a generaţiunilor trecute. Totul depinde dar numai dela înţelepciunea şi seriozitatea celor cari o conduc, aşà că asupra acestor apasă greaua răspundere a putinţei realizării unei mari nevoi a timpului şi a desăvârşirii unui proces istoric atât de îndelungat.

Fie dar, ca acei călători străini, cari vor vizità peste 15 sau 20 ani Lunca Dunării şi Delta ei, să nu mai aibă, ca astăzi, a admirà numai frumuseţile unei naturi primitive, ci, mai cu seamă, destoinicia unui popor vrednic, care — condus de înţelepciunea fruntaşilor săi — a fost în stare să transforme aceà natură sălbatecă într'o ţară bogată şi productivă şi care se poate fălì şi el ca şi Olandezul, zicând: «Dumnezeu a creat Dunărea, Românul i-a dat bogăţia ei».

ANEXĂ:

NECESITATEA ŞI PRINCIPIILE UNEI LEGI PENTRU INCURAJAREA PESCĂRIEI ŞI PISCICULTURII IN APELE ŢĂRII ŞI PENTRU ORGANIZAREA ŞI PUNEREA IN VALOARE A PESCĂRIILOR STATULUI [1])

Orice ramură de producţie naturală îşi are necesităţile evoluţiei ei — dictate în primul rând de condiţiile naturale în care se desfăşură şi deci de pământul în care îşi are rădăcinile ei — şi orice încercare de a o pune pe altă cale decât cea pe care-i indică firea ei va da greş. Astfel fiind, o lege de organizare sau de încurajare a oricărei din aceste ramure de producţie nu va puteà da nici un rezultat dacă nu va ţine seamă în prima linie de aceste necesităţi ale evoluţiei.

Pescăriile României au de bază naturală Marea Neagră, Dunărea şi toate râurile ţărei, cu regiunile lor inundabile, lacurile, bălţile şi toate eleşteele, precum şi mlaştinile sau terenurile care ar putea fi puse în valoare prin piscicultură. Aşadar problema fundamentală pe care trebuie să o urmărească înainte de toate o lege de organizare a pescăriilor este: ca toate aceste întinse suprafeţe din teritoriul ţărei noastre — care numai pentru vechiul regat se urcă la 1/14 din suprafaţa sa totală — să fie pusă cât mai bine în valoare, pentru ca prin producţia lor să contribuie şi ele cât mai mult la sporirea producţiei generale a ţărei şi deci la refacerea şi asanarea stărei ei economice şi financiare.

Intrebările fundamentale ce trebuie să ni le punem sunt dar: 1) Ce se poate face din toate aceste întinse suprafeţe de apă şi terenuri pentru a le da productivitatea şi 2) In ce mod se poate face aceasta.

Faptul că cea mai mare parte din aceste întinse suprafeţe fac parte din proprietatea domenială a Statului — astăzi din nenorocire atât de redusă — face importanţa lor şi mai mare; căci, prin punerea lor în valoare, Statul va dispune acum de un nou fond, care va puteà să-i aducă venituri importante fără a mai fi nevoe să recurgă la aplicarea de impozite nouă şi totodată va puteà să constitue şi o nouă garanţie solidă pentru creditul său.

[1]) Acest Memoriu a fost prezintat Ministrului Agriculturii şi Domeniilor în 19 Ianuarie 1927.

Scopurile principale ale acestei legi, care trebuiesc să se urmărească ca un «leitmotiv» în toate paragrafele ei, nu pot fi așadar decât următoarele:

1. *Prosperitatea generală*, atât prin sporirea la maximum a producției acelei întinse suprafețe din teritoriul țărei, care nu poate fi pusă în valoare altfel decât prin pescărie sau piscicultură cât și prin valorificarea optimă a produselor ei.

2. *Reconstituirea averei domeniale a Statului*, prin punerea în valoare cât mai grabnică a întregei suprafețe care constitue baza de producție a pescăriilor Statului, astfel ca ea să ajungă în stare de a da venituri nete cât mai mari și a se da pe această cale o valoare reală singurei rezerve serioase de pământ ce i-a mai rămas Statului din vechea sa avere domenială.

Aceste sunt scopurile principale — dictate de condițiile naturale și economice ale țărei cât și de necesitățile urgente ale Statului — a căror realizare trebuie urmărită pe orice cale și care justifică și nevoia unei legi speciale. Orice altă chestiune — ca de ex. așa zisele chestiuni sociale și orice alte complicațiuni inutile — trebuie să rămână deocamdată pe un plan secundar, și nu pot fi luate în considerare în această lege decât dacă se potrivesc în cadrul ei general și dacă nu constituesc o piedică sau o întârziere pentru aducerea la îndeplinire a țelului principal.

Să descompunem dar chestiunea în elementele ei și să vedem în scurt: care sunt problemele și soluțiunile speciale pentru fiecare din componentele ei și deci care trebuie să fie politica ce trebuie să se urmărească prin această lege.

CAPITOLUL I.

INCURAJAREA PESCĂRIEI ȘI PISCICULTUREI CA RAMURĂ INDEPENDENTĂ DE PRODUCȚIE A ȚĂREI

Să examinăm mai întâi chestiunea *din punctul de vedere al prosperității generale, adică al încurajărei Pescăriei și Pisciculturei ca ramură independentă de producție a țărei*, fără a ține seama de cine ar fi proprietarii apelor sau terenurilor ale căror producție voim s'o intensificăm pe această cale.

De sigur că avem nevoe de o lege specială pentru a încurajà dezvoltarea acestei ramure de producție, rămasă încă în urmă, după cum și surorile ei, Agricultura, Silvicultura, Viticultura, — și toate celelalte ramure de producție care urmăresc exploatarea rațională a diferitelor părți ale solului țărei prin culturile dictate pentru fiecare din ele de condițiunile naturale — au dejà câte o asemenea lege ocrotitoare și încurajatoare.

Pentru porțiunile din solul țărei care formează — sau ar trebuì să formeze — baza naturală a producției pescăriilor, există dejà 2 legi: Legea pescuitului și legea îmbunătățirilor funciare. Prima este însă numai o lege generală, cum s'a făcut în toate Statele pentru regularea dreptului de a pescuì, poliția pescuitului, cruțarea peștelui, etc. Cea de a doua este o lege specială, care urmărește numai

scopul unilateral al înlesnirei îndiguirei terenurilor inundabile din lunca Dunărei și transformărei lor în terenuri agricole. O lege generală, care să încurajeze intensificarea producției de pește a apelor naturale și să înlesnească punerea în valoare prin piscicultură a tuturor acelor imense terenuri care astăzi sunt aproape sau cu totul neproductive, dar care, transformate în bazenuri de piscicultură, ar puteà da producțiuni superioare de pește și de alte produse aquatice, o asemenea lege nu o avem încă. Ea ne este însă cerută imperios de condițiunile generale economice ale țărei, care ne obligă: ca, *de acum înainte, fiecare părticică cât de mică din solul nostru să fie pusă în stare, prin munca noastră, de a da maximul și optimul de producție și a contribuì astfel la sporirea producției țărei.*

Punerea în aplicare a unui întreg sistem de măsuri bine chibzuite, care să înlesnească intensificarea producției și punerea în cultură a unei atât de mari suprafețe din teritoriul țărei, este dar o necesitate a timpului, care nu mai poate fi lăsată nesatisfăcută.

De ce natură pot fi însă măsurile care ar compune acest sistem?

Pentru a răspunde la această chestiune trebuie să ținem seama că acì e vorba de tot felul de categorii de ape: mare, fluvii, râuri, bălți permanente, bălți temporare, terenuri de inundație, eleștee, etc., și apoi tot felul de alte terenuri — situate în toate regiunile țărei — care pot fi transformate în bazenuri de piscicultură. Măsurile ce vom luà trebuiesc dar să se adapteze și ele și să varieze după felul și situația acestor ape sau terenuri și după lucrările ce sunt necesare a se face la fiecare din ele:

Pescăria din Marea teritorială, Dunăre și râuri nu poate fi ameliorată decât prin exploatare rațională și repopulare; lacurile și bălțile mari trebuiesc ameliorate, înainte de toate prin lucrări hydraulice, având de scop regularea alimentărei și scurgerii lor la timp și amenajarea lor pentru piscicultura rațională; japșele și terenurile inundabile se pot ameliorà prin amenajarea lor pentru producție de piscicultură combinată cu agricultură incl. cultura legumelor, pășune și fânețe, pădure de sălcii, etc.; stufăriile și mlaștinile, prin asanarea lor și prin exploatarea plantelor care cresc pe ele în scopuri industriale; eleșteele, prin amenajarea lor pentru piscicultură sistematică sau piscicultură combinată cu culturi agricole, orez, etc.

Oricare ar fi însă lucrările și mijloacele speciale de care ne-am puteà servì pentru punerea în valoare prin pescărie a tuturor acestor categorii de ape și terenuri, ele se pot împărți între următoarele grupe:

1. *Lucrări tehnice pentru ameliorarea fondului*, cum sunt: construcțiuni de canale artificiale pentru ameliorarea condițiunilor biologice din lacuri și bălți naturale sau pentru regularea alimentărei lor primăvara, în vederea sporirei suprafeței de producție, și scurgerei lor toamna, în vederea înlesnirei pescuitului și deci reducerei speselor de strângerea recoltei; îndiguiri în vederea transformărei în bazine de piscicultură a porțiunilor potrivite pentru acest scop din regiunea inundabilă și a înlesnirei exploatărei lor prin culturi alternante de pește și de produse agricole; construcțiuni de eleștee sistematice cu toate amenajările speciale de alimentare și de scurgere în vederea pisciculturei

simple sau combinată cu cultura orezului, sau în alternanță cu cultura cerealelor; construcțiuni de eleștee sistematice pentru cultura salmonidelor; desfundări de Cocioace și de terenuri de Coscove pentru transformarea mlaștinelor în bazene de piscicultură, etc.

2. *Lucrări de cultură*, pentru repopularea apelor naturale cu specii de pești de valoare și pentru popularea bazenelor artificiale cu reproductori de rase selecționate *(stabilimente de piscicultură și stațiuni experimentale)*.

3. Pregătirea personalului competent atât pentru cultura sistematică a peștelui cât și pentru construcțiile de eleștee: Educarea de maeștri piscicultori («Fischmeister») și de constructori de eleștee («Teichbauer»); învățământul pisciculturei în școalele de agricultură, etc.

4. Construcțiuni sistematice în vederea exploatărei raționale a pescăriilor din apele naturale: cherhanale, ghețării, camere frigorifice, bărci de pescari și barcaze de transport, etc.

5. Aprovizionarea lesnicioasă cu unelte și materiale pentru pescuit.

6. Organizarea transportului peștelui pe apă și pe calea ferată, în condițiuni bune de conservare și de viteză, ca în țările occidentale.

7. Organizarea desfacerei en gros a peștelui prin licitație publică, atât în porturi cât și în halele principalelor orașe din țară; bursa peștelui. Organizarea comerțului de detaliu.

8. Incurajarea industriei conservelor de pește prin acordarea de avantaje speciale.

9. Incurajarea industriilor care utilizează ca materie primă produsele accesorii ale bălților (stuful, papura și orice alte plante aquatice) sau resturile și derivatele dela Cherhanale.

10. *Desvoltarea pescăriei maritime*; porturi de pescari cu toate instalațiunile necesare de descărcarea, vânzarea prin licitație a produselor și expedierea lor în țară.

In vederea înlesnirei executărei tuturor acestor feluri de lucrări necesare desvoltărei pisciculturei și punerei în valoare a pescăriilor trebuie dar să chibzuim și noi sistemul de măsuri ce urmează să-l legiferăm și să creiăm organele necesare pentru aplicarea lui.

A) In prima linie, toate *lucrările pentru ameliorarea fondului sau pentru instalarea eleșteelor*, etc. cer importante investiţiuni de capital; de sigur dar că nu numai proprietarii rutinari, dar chiar acei cu oarecare pricepere vor stà la îndoială dacă ar face bine să sacrifice sume atât de importante, fără a ştì la ce rezultate se pot aşteptà de pe urma sacrificiilor lor. Apoi este sigur că, în împrejurările extrem de grele prin care trece astăzi agricultura noastră și scumpetea creditului, nici unul din ei nu ar aveà mijloacele necesare pentru asemenea mari investiţiuni. Chiar din aceste prime considerente reiese dar prima serie de măsuri generale pe care e dator Statul să le ia și care trebuie să formeze obiectul acelei părți a legei care se ocupă cu *încurajarea amenajărei terenurilor în vederea punerei lor în stare de producție prin piscicultură.*

1. Statul fiind cel mai mare proprietar de pescării și de terenuri neproductive — potrivite pentru a fi utilizate pentru pisciculturǎ—el este dator în primul rând să facă în diferitele regiuni naturale câte o *pisciculturǎ model*. De ex.: o baltă de Dunăre amenajată pentru o pisciculturǎ naturală mai intensivă; o porțiune din zona inundabilă a Dunărei amenajată pentru pisciculturǎ alternând cu agricultura sau cu pășune; o cultură sistematică de rechită de coșuri, etc.; o instalație sistematică de eleștee pe o fermă agricolă; o pisciculturǎ combinată cu cultura orezului; o păstrăvărie în regiunea părielor de munte cu cultura sistematică de păstrăvi în eleștee, etc.

2. Orice proprietar, care ar dorì să-și construiască pe moșia sa o serie de eleștee sistematice sau să-și amenajeze balta în vederea unei pisciculturi raționale, va trebui să aibă putința de a se adresà Statului, pentru ca acesta să-i alcătuiască gratuit proectele precum și să-i procure personalul competent de care are nevoe pentru punerea în funcțiune a acestor pisciculturi.

In acest scop va trebuì chiar ca Serviciul Pescăriilor să țină un inventar de toate terenurile din țară destinate a fi puse în valoare prin pisciculturǎ, să le studieze de aproape și să alcătuiască pentru fiecare din ele proectele de punere în valoare, astfel ca proprietarii lor să nu aibă nevoie a cheltuì sume importante cu studiile sau să cadă pe mâinile specialiștilor improvizați, din nenorocire atât de numeroși.

3. *Să se creeze o instituțiune financiară care să deà credit eftin* proprietarilor sau sindicatelor de proprietari, care vor să facă pe moșiile lor instalațiuni de pisciculturǎ sau eleștee, canaluri, diguri, etc., în acest scop.

4. Având în vedere marele interes național ce există ca întinsele terenuri neproductive sau puțin productive ce le avem în țară să fie puse cât mai repede în valoare, Statul să constitue un *fond de ameliorațiuni* — cum e în alte țări sau cum e la noi pentru alte ramure, ca de ex. «fondul zootehnic» — din care să deà prin împrumuturi ieftine — sau chiar în cazuri excepționale să împrumute fără dobândă — sumele necesare pentru executarea lucrărilor de terasament și primă instalațiune.

5. Toate terenurile puse în valoare prin lucrări speciale și întrebuințate la pisciculturǎ să fie scutite de impozite pe un număr de... ani.

6. Statul să furnizeze, din pisciculturile model ce le va creà pe fermele sale, reproductori de rasă piscicultorilor.

7. Statul să aducă și să procure proprietarilor personalul competinte pentru această ramură de producție. In acest scop este deci nevoie urgentă de modificarea și completarea programelor în învățământul agricol superior și inferior cu catedre speciale de Pisciculturǎ și Hidraulică agricolă.

B) In al doilea rând, Statul trebuie să creeze toate acele *organizațiuni generale necesare punerei în valoare a produselor* acestei ramure nouă de activitate și să înlesnească facerea instalațiunilor de către proprietari, precum și să le ușureze aprovizionarea cu unelte, mașini, aparate, materiale, etc., de care au nevoie în acest scop. A doua serie de măsuri generale ar constà așadar din următoarele:

1. Organizarea generală a comerțului en gros de pește din toată țara, prin licitație publică ținută zilnic în porturi și hale de către vânzători oficiali. Bursa de pește cu notarea prețurilor în halele mari, etc.

2. Regularea, în limitele posibilului, a transportului peștelui pe C. F. R. și pe vasele N. F. R. cu tarife scăzute și cu toate garanțiile de conservarea mărfei și transport rapid. (Transport cu mare viteză de mărfuri, plătind taxa de mică viteză; vagoane frigorifere; reîntoarcerea ambalajului; înlesnirea transportului butoaelor cu pește viu, cu reproductori sau cu pui de pește pentru popularea apelor, etc.; înlesniri și scutiri de taxe în porturi pentru vapoare particulare care fac transportul de pește, etc., etc.

3. Inlesniri pentru construirea, de către particulari, de cherhanale sistematice cu frigorifere; furnizarea de către Stat a planurilor acestor construcții; scutirea sau reducerea taxelor și impozitelor pentru aceste construcții pe un număr de ani etc.

4. Incurajarea instalărei în centrele mari de pescării a șantierelor de construcții de bărci de pescari și de șlepuri pentru transportul peștelui, poduri, debarcadere, drage, etc., precum și a fabricelor de unelte de pescuit; încurajarea culturilor de cânepă pentru frânghieriile destinate fabricărei uneltelor de pescuit.

Reducerea taxelor vamale pentru bumbacul pescăresc și pentru toate materialele necesare fabricărei uneltelor.

5. Incurajarea instalărei — în centrele mari ale desfacerii produselor pescăriilor — de fabrice de conserve și orice fel de alte fabrice care utilizează ca materie primă produsele animale sau vegetale ale bălților sau care prelucrează stuful, papura, răchita și orice alte plante aquatice. Scutiri de impozite pe un număr de ani și scutiri de taxe de import pentru mașini și materiale; teren gratuit, unde e posibil, înlesniri de export a produselor. ș. a. m. d.

6. Organizarea de *porturi speciale pentru vasele de pescari* — și în special la mare și în porturile mari dunărene — cu toate instalațiunile necesare pentru manipularea repede a mărfei și pentru aprovizionarea vaselor.

7. Organizarea *unui serviciu hidrografic și hidrobiologic* la mare, care să deà indicațiuni precise pescarilor asupra locurilor unde pot pescuì cu succes la diferitele epoce, și înființarea unei serii de vase de poliție a pescuitului de mare, care să țină ordinea între pescari și respectarea limitei mării teritoriale de către vasele cu pavilion străin.

* * *

Aceste două serii de măsuri generale compun un sistem, care, bine aplicat, ar puteà provocà de sigur o mare desvoltare a producției generale a pescăriilor din țară și ar stimulà pe proprietarii terenurilor neproductive să le pună în valoare pe această cale. De sigur însă că progresul cel mare se va realizà abià atunci când Statul, care este cu mult cel mai mare proprietar de pescării și terenuri inundabile din țară, va pornì o activitate intensă pentru a-și pune această avuție a sa în valoare și a face din ea ceeace condițiunile naturale, extrem de prielnice, ne arată că se poate face prin știință, technică și buna

organizare. Voiu examinà dar, în cele ce urmează, mai amănunţit această chestiune, spre a arătà apoi care sunt nevoile reale şi ce măsuri trebuie să conţină legea ce se va face pentru realizarea lor.

CAPITOLUL II.

PESCĂRIILE DOMENIALE ALE STATULUI

Oricari ar fi măsurile generale cari s'ar prevede în legea pentru încurajarea pisciculturei în ţară şi oricare ar fi rezultatele asupra desvoltărei ei, Statul este şi rămâne dator, înainte de toate, de a pune în valoare bogatele sale pescării dela gurile Dunărei — cele mai bogate din toată Europa — şi a face ca hectarul din aceste enorme suprafeţe să deà o producţie de o valoare cel puţin egală cu producţia unui hectar din cele mai bune terenuri agricole dela câmpie. Cercetări ştiinţifice amănunţite asupra condiţiunilor naturale — fizice şi biologice — din aceste regiuni ne-au arătat că este posibil a se ajunge la acest rezultat — şi chiar la mai mult — prin lucrări tehnice şi culturale. E nevoie numai de voinţă, organizare şi ştiinţă şi, în fine, de capital, care desigur este absolut indispensabil.

Cum că nu e vorba de încercări problematice, ci de o cale sigură, ne-o dovedeşte în deajuns rezultatele lucrărilor ce s'au făcut pentru ameliorarea condiţiunilor biologice din cele 80.000 hect. cari compun lacurile litorale Razim, Dranov, Golovița, Babadag, etc. Astăzi aceste enorme suprafeţe, cari ajunseseră cu totul neproductive, dau cu mult cea mai mare şi mai bună producţie de peşte, pe când, în celelalte bălţi ale Deltei, producţia scade din cauza stricărei necontenite a condiţiilor hydrografice şi biologice; unele se potmolesc, altele se transformă în mlaştine cu apă infectă, pe altele le acoperă stuful, etc. Dela 1911 de când s'a ridicat harta Deltei Dunărei şi până astăzi, o întreagă serie de lacuri mari şi productive — cum e de ex. Obretinul, etc., — au dispărut cu totul, din cauză că lipsa de alimentare suficientă a schimbat condiţiunile biologice şi a permis vegetaţiei să cotropească toate aceste ape, acoperindu-le cu o pătură plutitoare de plaur. Dacă dela aceea dată — în loc de a se urmărì cu atâta tenacitate demagogia oficială a «ieftinirei peştelui» şi a se restrânge întreaga activitate a serviciului pescăriilor numai la distribuirea peştelui prin funcţionari, care a adus o atât de mare corupţie — s'ar fi urmărit aplicarea programului ştiinţific de lucrări de ameliorațiune ce-l alcătuisem pentru întreaga Deltă, atunci de sigur că peştele ar fi devenit dela sine mai ieftin, nu prin sacrificarea veniturilor Statului şi ale pescarilor, ci prin abundenţa sa.

Această demagogie a oprit în loc o evoluţie care mergeà pe calea cea mai bună a progresului şi a făcut ţara să piardă 14 ani preţioşi, în care timp pescăriile Statului ar fi putut căpătà un alt aspect decât halul de ruină în care a ajuns astăzi — pentru a se terminà cu un faliment total.

Tot astfel va fi însă şi în viitor, dacă, în loc de a se pornì cu toată energia punerea în execuţie a lucrărilor de ameliorare a fondului — care sunt atât de

necesare și pe care natura le reclamă — se va devià din nou dela țelul principal și se va pune înainte iarăș chestiuni cu totul secundare, cum este de ex. așà zisa «chestiune socială», a cărei rezolvire se cere acum de interesați cu atâta insistență, dar care de fapt, în pescăriile Dunărei, adică într'o regiune unde populația este atât de rară, nici nu există. Acì există o serie de acaparatori — în mare parte reprezentanți sau comanditați ai băncilor și societăților anonime din Capitală — care caută a îmbrăcà la diferite ocazii haina de pescar pentru a acaparà pe această cale veniturile Statului, la care râvnesc de atâta timp.

O chestiune socială reală s'a creat în baltă numai atunci când Statul, monopolizând comerțul și dându-se la demagogia «peștelui ieftin», a silit pe pescarii adevărați să-și vândă la Societățile de comercializare — cu care a încheiat în mod abuziv contracte — partea lor din pește cu prețurile scăzute fixate din Minister și nu — după cum cere legea — cu prețul de licitație care rezultă în mod normal din jocul cererei și ofertei. Rezultatul a fost: că pescarii au sărăcit și nu mai au cu ce își cumpărà unelte, că statul a pierdut o mare parte din veniturile sale, iar că cei cu comercializarea s'au îmbogățit; pe când consumatorul fără protecție plătește peștele, pe care e silit să-l cumpere din comerțul clandestin, cu mult mai scump decât dacă l-ar fi cumpărat cu prețurile normale stabilite prin licitație publică. De îndată însă ce se va intrà în legalitate și se va introduce din nou — ca în toate statele civilizate — vânzarea en gros prin licitație publică, această așà zisă chestiune socială dela pescării nu va mai existà. A se încercà însă acum — luîndu-se ca prilej campania ce se duce pe această așa zisă chestie socială provocată artificial prin aceea dispoziție Ministerială abuzivă — de a se face din averea Statului un dar pescarilor — în majoritate Lipoveni și Haholi, — constituindu-le prin lege un drept de servitute asupra bălților, în care aceștia să aibă dreptul de a pescuì fără învoirea specială a proprietarului și cu o dijmă fixată deodată pe 5 ani înainte, aceasta este cel puțin periculos. Din punctul de vedere politic, pentru Delta Dunărei, acest dar ar însemnà realizarea definitivă a vechei politici țariste ca gurile Dunărei să fie în mijlocul unei populațiuni rusești. In acest scop ei au și adus aci în timpul diferitelor ocupații militare pe Cazacii dela Don, Volga și Nipru, care tocmai sunt pescarii Lipoveni și Haholi pe care se cere să-i împroprietărim acum acì în această formă. Din punct de vedere economic însă, aceasta este o știrbire a dreptului de proprietate a Statului, care va constituì o mare piedică tocmai pentru ajungerea țelului principal ce-l urmărim, adică pentru putința punerei în valoare prin cultură și lucrări tehnice a acestor pescării.

In adevăr, unul din scopurile principale al acestor lucrări este tocmai acela de a regulà alimentarea și scurgerea bălților, astfel, încât toamna — când se strânge recolta — pescuitul să se poată face cât mai lesnicios și deci să coste cât mai puțină muncă și cheltuială. Astăzi în bălțile Dunărei, când apa e mare sau când peștele stă ascuns în stuf, pescuitul e atât de greu încât se dă pescarului și peste 50 și 60% ba chiar 85% din valoarea totală a peștelui prins. In pisciculturile din Boemia, însă, și la eleșteele unde scurgerea apei e bine

regulată, și unde toamna se poate scădeà după voie nivelul apei, pescuirea se face atât de ușor încât strângerea recoltei anuale costă abià 5% din valoarea peștelui prins. Și acolo de sigur munca e foarte bine plătită. Aceasta trebuie dar să fie ținta și la noi: *de a ușurà prin lucrări hidraulice cât mai mult pescuitul și deci de a scădeà cât mai mult cheltuelile de prinderea peștelui.* Numai pe această cale, a micșorării speselor de producție, se va puteà ajunge și la noi la o ieftinire reală a peștelui. Cine va îndrăznì însă în viitor să mai facă asemenea lucrări hidraulice costisitoare, când va ştì că el e obligat a lăsà pe oricine să pescuiască pe proprietatea sa și va fi obligat a-i plătì câte 50 sau 60% din producție pe tot timpul până la expirarea termenului de 5 ani pe cât a fost stabilită dijma? O asemenea măsură generalizată asupra apelor particulare — de altfel contrară constituției — va fi de sigur cea mai mare piedică pentru ca proprietarii să mai facă vreodată vreo lucrare de punere în valoare.

Din toate acestea se vede dar că, în marea problemă pe care voim s'o rezolvim, nu trebuie să ne lăsăm încurcați dela început de chestiuni secundare, ci să luăm drumul drept pe care ni-l indică natura și care trebuie să constitue țelul principal al legii. Toate celelalte chestiuni — ca: ieftinirea peștelui, învoielile dintre muncitori și proprietari sau muncitori și capitaliști, rolul întreprinderilor capitaliste și rolul cooperativelor de pescari-muncitori sau de comercianți de pescărie, precum și toată seria de chestiuni cari decurg dintr'o activitate economică atât de complexă — au fiecare importanța lor și vor trebuì rezolvite la timpul cuvenit pe baza unei cunoașteri aprofundate a adevăratei stări de lucruri. Ele se vor rezolvì chiar dela sine prin ameliorarea fondului și deci prin sporirea considerabilă a producției, care va aduce pe neașteptate o mare prosperitate a întregei ramure și a muncitorilor de toate categoriile care se îndeletniceau cu exploatarea ei.

Prin cele 3 regulamente fundamentale: 1) Regulament pentru administrarea și exploatarea pescăriilor Statului; 2) Regulament pentru îndatoririle pescarilor; 3) Regulament de cherhanale, s'au dat dejà tuturor acestor chestiuni soluțiunile ce le comportă și care formează o bună bază și pentru viitor. Numai încălcarea lor prin abuz — fără ca aceste regulamente, cari sunt decretate, să fi fost abrogate — a adus domnia bunului plac și starea haotică de astăzi, pe care interesații caută acuma — după cum au făcut-o și în trecut — a o exploatà cu atâta dibăcie pentru a ajunge la realizarea vechilor lor țeluri: de a pune mâna pe veniturile pescăriilor Statului, fie ca arendași, adică ca substituiți ai proprietarului, fie ca proprietari de unelte și de cherhanale, adică ca substituiți ai pescarilor — pentru care cer acum dijmă mică și servitute asupra bălților, — fie, în fine, ca concesionari, adică ca acaparatori ai producției pe care să o speculeze în urmă cum vor.

Să vedem dar care e calea pe care ne o indică condițiunile naturale și economice că trebuie să apucăm.

I. PLANUL DE EXPLOATARE AL MARILOR PESCĂRII DELA DUNĂREA DE JOS ŞI PROGRAMUL DE ACTIVITATE

Din cele arătate până acì s'a putut vedeà, cred, în deajuns, că intensificarea producţiei pescăriilor Statului, şi în general punerea în valoare a întregei suprafeţe de apă şi terenuri ocupată de acele pescării, constitue o problemă cu totul aparte, ale cărei soluţiuni ne sunt dictate în prima linie de condiţiunile lor naturale cu totul speciale. Iată care cred că ar trebuì să fie *Planul de exploatare şi programul de activitate pentru viitor*, care ar puteà să ne ducă la rezultatele dorite. Indiferent dacă Statul ar continuà singur să-şi exploateze şi pe viitor pescăriile sale în regie, şi deci, să pună singur în executare acest program sau dacă se va găsì că pentru anume regiuni — care formează câte o unitate de producţie — ar fi mai practic a se da concesiuni pe termene îndelungate şi cu caete de sarcine pentru executarea lucrărilor, programul de activitate va trebuì să fie în *principiile sale* aceleaşi.

A) *Posibilităţile de producţie indicate de condiţiunile naturale*

Voiu începe această expunere dând mai întâiu câteva consideraţiuni generale asupra condiţiunilor naturale, cari formează baza de producţie a acestor pescării şi care ne vor arătà în ce direcţii ne indică natura că trebuie să lucrăm.

Elementele din care se compun toate acele suprafeţe de terenuri ale Dunării inferioare, cari sunt cunoscute sub numele de «pescăriile Statului», sunt: marea teritorială, lacuri litorale (limanuri), bălţi temporare, teren inundabil, grinduri, stufărie, gârle, ostroave de Dunăre şi păduri cu zăvoae de salcie, plopi sau arini.

Felul, cantitatea şi calitatea producţiunei acestor elemente variază în fiecare epocă a anului după nivelul apelor Dunărei şi după epoca şi durata revărsărilor lor. Pe acelaş teren, într'o epocă, a anului, se prinde peşte — sau măcar se prăseşte peştele şi se nutresc puii lor cu bogata hrană aquatică ce se dezvoltă pe el — iar, în altă epocă, păşunează vitele sau chiar se face agricultură. Când revărsările sunt foarte mari şi de lungă durată, producţiunea pescăriei predomină pe toate celelalte; când revărsările sunt mici şi de scurtă durată durata pescăria este mai puţin productivă şi ierbăritul mai abundent.

Această lipsă de constanţă a producţiunei şi această variabilitate continuă a felului, cantităţii şi calităţii ei — datorită variabilităţei condiţiunilor naturale — face ca exploatarea economică a acestor regiuni să fie cu mult mai complicată şi mai grea ca orice altă exploatare agricolă. Aceasta, cu toate că factorii fundamentali a oricărei producţiuni naturale — calitatea solului, apa, lumina şi căldura — oferă acì condiţiuni neîntrecute pentru orice fel de producţiune vegetală şi animală.

Solul aluvionar, îngrăşat în fiecare an prin aluviunile proaspete aduse de revărsările Dunărei şi fertilizat prin apa de revărsare, este de o productivitate unică. Mai mult încă, acest pământ este îmbibat în acelaş timp atât cu germenii unei faune şi flore aquatice cât şi totodată şi cu seminţele şi rizomele

unei flore de uscat, care-l face apt — după cum e acoperit cu apă sau rămâne uscat — sau să deà o bogată microfaună şi floră aquatică care serveşte ca cea mai bună hrană pentru creşterea şi înmulţirea peştilor, sau să deà o bogată vegetaţie de ierburi cari constitueşte cele mai bune păşune ce le avem în ţară. Totul depinde dar acì numai de o raţională distribuţie a apei, pentru ca factorii naturali să poată fi în stare a da o producţiune unică, fie de peşte, fie de ierburi sau de plante de cultură agricolă.

Problema fundamentală a exploatărei suprafeţei de terenuri cari compun Pescăriile Dunării inferioare este dar de a regulà condiţiunile naturale astfel încât fiecare părticică din aceste terenuri să poată fi pusă în stare — potrivit cu înălţimea şi durata revărsărilor anuale ale Dunării — de a scoate din substanţele nutritive conţinute în pământ maximul şi optimul de produse necesare satisfacerei nevoilor omeneşti. Soluţiunea acestei probleme se poate da pe două căi:

1. Prin indiguire, apărând terenurile inundabile şi destinându-le pentru totdeauna agriculturii, lăsând numai bălţile permanente pentru producţia peştelui. Această soluţie nu se potriveşte însă deloc pentru Dunărea inferioară şi mai cu seamă pentru Deltă; căci chiar terenurile inundabile sunt acì joase şi, din cauza apelor de infiltraţie, producţia lor ar fi prea mică; apoi, şi pescăria din bălţi ar pierde prin aceasta considerabil din puterea ei de producţie, când le-ar lipsì terenurile inundabile, cari sunt cele mai bune locuri de hrană şi de reproducţie ale peştilor şi cari contribuesc deci enorm la sporirea producţiei bălţilor.

2. Calea a doua este de a face numai mici amenajări ale terenurilor şi de a găsì o utilizare raţională a tuturor produselor naturale. Prin această soluţie, puterea de producţie a pescăriilor — care de altfel este acì producţia principală — poate fi considerabil sporită; iar terenurile cari rămân un timp mai îndelungat libere de apă, pot şi ele fi puse în valoare prin culturi speciale şi printr'o utilizare mai raţională a produselor lor naturale. Cu atât mai indicat este acì această din urmă soluţie cu cât stufăriile — a căror suprafaţă acoperă peste 80% din suprafaţa totală a Deltei — nu pot fi niciodată îndiguite şi punerea în valoare a lor constitue o problemă cu totul specială, strâns legată de chestiunea productivităţii pescăriilor.

Aceste principii generale sunt acele cari trebuiesc să ne călăuzească şi pe noi în stabilirea planului nostru de exploatare, şi anume:

1. Să amenajăm această regiune astfel ca puterea de producţie a pescăriilor ei să sporească neîncetat şi ca toate acele suprafeţe de apă neproductive, sărături, japşe şi de terenuri joase (mocirle, stufării, etc.), astăzi deasemenea neproductive, să devină apte pentru piscicultura raţională.

2. Să înlesnim o scurgere mai repede a apelor de revărsare de pe terenurile mai ridicate pentru a le puteà destinà — în urma inudaţiei, adică după ce au dat contribuţia lor importantă la producţia peştelui din acel an — păşunelor şi unor culturi speciale de plante anume adaptate la aceste terenuri şi selecţionate în această direcţie.

3. Să industrializăm produsele naturale astăzi neutilizabile şi să le transformăm în mărfuri accesibile consumaţiunei.

Pentru realizarea acestor scopuri, va trebuì, pe deoparte, să facem lucrări serioase — hidrotehnice — pentru ameliorarea fondului, iar pe de altă parte, va trebuì să desfăşurăm o activitate largă pentru tot felul de culturi potrivite fiecărei părţi din aceste terenuri şi să organizăm o întreagă serie de întreprinderi menite a îndeplinì servicii speciale în favoarea exploatărei sau a valorificărei diferitelor feluri de produse.

Potrivit acestor scopuri, activitatea noastră va trebuì să se întindă în următoarele direcţii:

1. Pescăria şi piscicultura;
2. Crescătoria şi îngrăşătoria de vite;
3. Exploatarea şi valorificarea stufăriilor şi a plantelor aquatice;
4. Culturi speciale agricole şi pomologice pe terenurile inundabile, incl. grinduri;
5. Comercializarea tuturor produselor şi transportul lor;
6. Industrializarea tuturor produselor naturale ale întregei regiuni.

Iată dar, în linii mari, o schiţă a programului de activitate şi limitele în cari se poate el întinde.

B) *Satisfacerea intereselor superioare ce Statul le are în pescării şi în special în Delta Dunării*

Oricare va fi sistemul de exploatare care se va crede necesar să-l introducem, el nu se va puteà întinde decât în limitele satisfacerei următoarelor necesităţi, care reprezintă interesele superioare ale Statului şi care nu pot fi depăşite:

1. Punerea în valoare a fiecărei porţiuni din această suprafaţă astfel ca să poată da maximul şi optimul de producţie şi rentabilitate precum şi valorificarea produselor lor, *spre a sporì astfel avutul naţional* prin tot felul de întreprinderi, culturi şi industrii.
2. Satisfacerea nevoilor *alimentaţiunii publice*, prin producerea unor articole de hrană ieftină şi higienică pentru populaţiunea ţării.
3. *Sporirea exportului ţării*, prin producerea şi exportarea unor articole de care consumaţiunea internă se poate dispensà şi în schimbul cărora să ne putem importà mărfurile străine de care are nevoie economia noastră naţională.
4. *Satisfacerea nevoilor sociale şi punerea în valoare a muncii naţionale*, prin creiarea de ocaziuni de muncă şi prin cooperarea în diferite întreprinderi cu populaţiunea locală. Participarea lucrătorilor la beneficii.
5. *Colonizarea Deltei Dunării cu Români* şi asigurarea posibilităţilor de câştig şi de traiu pentru ei.
6. *Formarea personalului de marinari* pentru marina militară şi comercială.
7. *Menţinerea navigabilităţii Gurilor Dunării.*
8. Menţinerea ordinei sociale.
9. Crearea de *căi de comunicaţii pe apă*, în Deltă şi în toată regiunea braţelor precum şi înlesnirea circulaţiei.
10. Inlesnirea măsurilor de apărare naţională.

C) *Ameliorațiunea Fondului de Producție*

1. *Activitatea științifică și tehnică*

1. *Organizarea unui serviciu hidrografic și hidrotechnic*, care studiază condițiunile generale hidrografice, alcătuește proectele de ameliorațiuni și le pune în executare.

2. *Organizarea unui serviciu hidrobiologic*, care studiază condițiunile generale biologice și dictează măsurile speciale pentru ameliorarea pescăriei în diferitele ape. Alcătuește proecte și le pune în executare împreună cu serviciul hidrotehnic.

3. *Organizarea unui serviciu de Agricultură și Zootechnie de Baltă.* Aceasta studiază condițiunile generale și problemele agricole și zootechnice ale bălții. El organizează stațiuni experimentale și de selecțiunea plantelor în vederea aclimatizării lor în regiunea inundabilă. Conduce culturile și întreprinderile de crescătorii și îngrășătorii de vite în baltă și studiază utilizarea productelor bălții în această ramură de activitate.

4. Organizarea *unui șantier de dragaje* și de tot felul de *construcțiuni hidraulice.*

2. *Activitatea practică*

1. Săparea de canale și gârle mari pentru ameliorarea și amenajarea bălților și comunicațiilor. Ele se fac după proectele Serviciului Hidrografic și se execută, fie în regie, fie — mai târziu — printr'o întreprindere specială de construcțiuni hidraulice la care administrația pescăriilor va participà cu capital și mașinile ei.

2. Lucrările mici: săpări de gârle mici de alimentare, amenajări de mici bălți, etc. se fac în asociație cu pescarii, pe baza unor contracte de asociație, plătind în schimbul folosinții pe un număr de ani anume procente din produsul vânzării peștelui; acestea sunt în legătură cu închisul bălților și pescuitul lor. Orice proecte în aceste scopuri sunt deasemenea alcătuite de Serviciul Hidrografic și executate sub controlul său.

3. Indiguirea de mici porțiuni din terenul inundabil în vederea unor anumite culturi sau instalațiuni agricole, zootehnice sau de piscicultură.

D) *Pescuitul și organizarea cooperativă a muncii*

In linii generale, pescuitul, adică închiderea peștelui și prinderea sa, se va face după principiile vechiului regulament privitor la normele pentru pescuirea apelor din pescăriile Statului. Se va aveà totuș în vedere că este o necesitate imperioasă de a se schimbà uneltele primitive de astăzi — asemănătoare cu plugul de lemn al țăranilor în agricultură — cu unelte sistematice, capabile de a strânge repede și cu ușurință recolta bălților. Fără acestea nu se poate intensificà pescuitul.

1. *Sistemul dijmei*, aplicat astăzi aproape peste tot, se va răstrânge unde se va puteà, aplicându-se numai la apele mari — Dunăre, Mare, lacurile mari neînchise, etc., și la unele ape unde nu se va puteà introduce încă un alt sistem.

2. *Pescuitul în regie.* Administrațiunea are (ca cherhanagii de astăzi) uneltele ei sistematice și pescarul e angajat cu un salar minimal fix și cu procente progresive pentru peștele prins. Se va aplica numai la anume ape unde s'au făcut lucrări de ameliorare.

3. *Concesionarea* pescuitului în diferite ape închise la grupe de pescari, dându-li-se o parte din producție după cum se va convenì.

4. *Asociații cu pescarii* pentru amenajarea și închiderea anumitor bălți, pentru pescuirea lor și conservarea sau sărarea peștelui. Administrațiunea poate participà cu capital, material, unelte, instalațiuni, etc.; cooperativele de pescari sunt, prin contract, interesate la parte din vânzarea peștelui. Contractul pe mai mulți ani.

5. Administrațiunea înființează un șantier pentru reparații și construcții de bărci, barace, șlepuri, poduri plutitoare și reparațiuni de orice vase navigabile ale pescăriei.

E) *Cherhanalele și ghețăriile*

1. Administrațiunea construește, în toate vadurile principale ale Pescăriilor, cherhanalele sistematice cu instalațiuni, având fiecare o serie de compartimente cari pot fi închiriate la Cooperative de pescari sau la întreprinderi de pescuit, dacă acestea au capitalul de rulment și toate uneltele, instalațiunile și materialele necesare.

In cherhanalele Statului — în cari se aduce peștele pescarilor mici — cherhanagiul este plătit cu leafă fixă și parte la câștig. Lucrătorii sunt angajați cu ziua sau cu anul.

Fiecare cherhana are: ghețărie, cameră frigoriferică pentru conservat peștele proaspăt, cameră frigoriferică pentru sărătorie, cameră cu conducte de apă pentru tăiat peștele, cameră pentru prepararea icrelor, depozit de materiale, depozit de unelte, etc.

2. Cherhanalele mici, cari servesc numai pentru conservarea peștelui proaspăt pe câteva ore, și cari sunt situate la gârlele mici sau bălțile concesionate, pot fi și ele concesionate prin aceste contract cu care li s'a dat balta. Aceste cherhanale nu au însă dreptul de a cumpărà și vinde pește, acesta rămânând până la vânzare proprietatea administrațiunei.

F) *Transportul peștelui dela cherhanale la piețele de vânzare*

1. Utilizarea tuturor posibilităților existente de transport ca de ex. vapoarele de pasageri, remorchere, etc.

2. Un serviciu special de transport repede, fie în regie proprie, fie prin participare la o întreprindere specială.

3. Construirea unui număr de barcaze, special amenajate pentru încărcarea peștelui cu ghiața dela fiecare cherhana, care vor fi remorcate de vapoarele colectoare.

4. Legarea locurilor de pescuit cu cherhanalele prin gârle (gârle de acces la cherhanale).

G) *Transportul peștelui dela piața centrală în țară*

1. Prin îngrijirea cumpărătorilor angrosiști și comisionarilor, cari cumpără peștele la bursă și-l expediază la clienții lor din țară.

2. In regie sau printr'o întreprindere specială de expediție, care să dispună de mijloace speciale de ambalaj, vagoane frigorifere și personal special de ambalare, predare și recepție.

3. O fabrică de ambalaj, organizată prin participarea la o întreprindere specială; coșuri de răchită, lăzi, rogojini, etc.

H) *Comercializarea produselor pescăriei*

1. Vânzarea prin licitație publică și notarea zilnică a prețurilor (Bursa de pește Galați, Brăila, Reni, etc.).

2. Vânzarea, în mod excepțional în regie — prin depozite proprii, instalate în centrale principale de consumație și eventual prin prăvălii de detaliu proprii pentru anumite produse — în scopul impiedicării speculațiunei produselor.

3. Creiarea de întreprinderi speciale, cu participarea administrației pentru comercializarea peștelui în centre importante (după modelul vânzării Societății «Nordsee Hochseefischerei A. G.).

I) *Industrializarea peștelui*

1. Fiecare cherhana principală din centrele mari de pescuit — și acele cari sunt situate mai departe de piață, așa că nu pot vinde zilnic peștele prins în stare proaspătă — este înzestrată:

1) *cu cameră frigorifericǎ* în care se poate păstrà peștele proaspăt mai multe zile; 2) *sărătorii* sistematice în camera frigorifică; 3) afumatorie; 4) fabrică de marinată în butoae; 5) colectarea de resturi și semifabricate pentru o fabrică centrală (untură de pește, îngrășăminte, solzi, vezigă, clei, etc., și tot felul de semifabricate).

In afară de aceasta, la anume cherhanale, se va rezervà loc pentru următoarele instalații:

1. O fabrică de conserve în cutii, conserve în untdelemn și marinate rusești în cutii.

2. Culturi de legume și de condimente speciale pentru asezonarea peștelui în conserve și eventual chiar pentru conserve de legume.

3. Fabrică de oțet pentru fabricarea marinatelor.

4. Fabrică de ambalaj atât pentru conserve (butoae și butoiașe) cât și pentru transportul peștelui (coșuri de salcie, etc.).

5. Utilizarea unturei de pește și delfin pentru scopuri industriale (semifabricate).

6. Orice fel de alte fabricațiuni cari servesc la punerea în valoare a produselor pescăriilor.

J) *Utilizarea plantelor*

Se vor studià mijloacele de recoltarea, depozitarea și transportarea plantelor de baltă în vederea furnizării întreprinderilor cari s'ar ocupà cu industrializarea lor, și anume:

1. Celuloza și semifabricate pentru industria celulozei.
2. Fibre de țesut din stuf și papură (semifabricate).
3. Acetona, acid acetic, produse chimice, etc.
4. Impletituri de stuf pentru zidărie și stucături.
5. Impletituri de papură, țipirig, etc. (rogojine, coșuri).
6. Nutrețuri artificiale din plante aquatice.
7. Turbă, combustibile, etc.
8. Utilizarea sălciei și răchitei.
9. Utilizarea fructelor de Trapa natans și de alte plante de baltă.

Pentru toate aceste crearea de întreprinderi speciale cu participarea administrației.

Administrațiunea va aveà un *laboratoriu de technologie* pentru studierea și experimentarea diferitelor metode de utilizare a produselor bălții și industrializarea lor.

K) *Utilizarea terenurilor inundabile din zona bălților și grindurilor*

1. Amenajări de porțiuni de terenuri, apărări de inundație și irigație, etc., pentru culturi speciale de legume, *cânepă*, răchită fină de coșuri (Korbweide, salix viminalis, etc.), culturi de fructe și de vie de bălți, etc.

2. Amenajări speciale de pășune și crearea de *ferme* de baltă, cu vite special selecționate pentru vieața în baltă, lăptării, etc.

3. Culturi speciale de plante industriale și medicinale adaptate regiunilor inundabile.

4. *Piscicultura în eleștee artificiale* în alternanță cu agricultura.

5. Cultura orezului, bumbacului, etc.

6. Fabrică (sau semifabricate) de conserve de fructe speciale bălții (gutui, etc.)

7. Fabrică de uleiuri din semințe de plante de baltă și plante cultivate acì (cânepă, in, etc.), pentru fabricile de conserve de pește.

II. INTREPRINDERILE SPECIALE CARI SE POT CREA TREPTAT PE DOMENIUL PESCĂRIILOR CU PARTICIPAREA CAPITALULUI PRIVAT

In afară de diferitele exploatări, pe cari administrația le face în regie proprie, în aceste pescării — și în special în Delta Dunării — se poate desfășurà o activitate cu mult mai mare și mai grabnică, organizându-se și o serie de întreprinderi speciale — cu capital privat și cu participarea proprietății — care să aibă de scop satisfacrerea unor nevoi speciale de exploatare sau punerea mai grabnică în valoare ale unor produse. Aceste întreprinderi, fiice ale administrației, au totuș ființa lor specială și-și pot desfășurà activitatea lor și în alte regiuni decât numai în aceea a acestor pescării. Astfel d. ex. o întreprindere de construcțiuni hidraulice, creată în vederea ameliorațiunilor din regiunea acestor pescării, poate să-și folosească mai complet mașinile și personalul ei și, pe lângă lucrările de acì, va mai executà și alte lucrări în toată zona inundabilă a Dunării și în luncile celorlalte râuri din țară. Tot astfel, pentru a industrializà stuful din baltă, ar trebuì construirea unei fabrici de celuloză cu un capital de investiție și exploatare cu mult mai mare decât ar putea dispune administrația pentru înteaga exploatare a Deltii. Dacă însă un concern mare mondial de celuloză s'ar oferì să construească și acì o fabrică, la care Statul numai să participe și să-i furnizeze stuful, aceasta ar duce deasemenea la un rezultat mai sigur și mai grabnic pentru rezolvirea scopului care ne interesează. Principalul este numai ca toate întreprinderile industriale, agricole, pescărești, zootechnice, etc., ce se vor creà acì, să fie sub dependența directă a Administrațiunii Centrale, stăpână a fondului, și ca ea să le coordoneze și armonizeze activitatea tuturor, astfel ca productele uneia să poată fi prelucrate mai departe de celelalte s. a. m. d., și apoi, cu toate la un loc să pună în valoare fondul și să aducă prosperitatea întreprinderii mame, adică a Statului sau substituitului său.

Iată o serie din aceste întreprinderi cari vor trebuì organizate:

1. O fabrică de unelte de pescuit (fringherie și plase). O parte din materiele prime — cânepă, in, etc.—vor fi furnizate de alte întreprinderi surori cari vor cultivà aceste plante în baltă.

2. Un șantier pentru construcție de bărci, barcaze, șlepuri, poduri, și tot felul de reparațiuni de vase plutitoare.

3. O întreprindere de transportul repede și frigorific al produselor pescăriei.

4. O fabrică de marinate și afumătorii. Legumele, condimentele și oțetul se vor produce de alte întreprinderi surori, în baltă.

5. O fabrică de conserve de pește în cutii de tinicheà. Untdelemnul necesar se va produce în baltă, din semințe de cânepă, in, dovleac, etc. Legumele, condimentele, oțetul, etc., deasemeni; fabrica va produce și conserve de legume și fructe cari cresc în baltă.

6. O fabrică de butoae și butoiașe, ca ambalaj pentru fabricile de marinate. Lemnul din baltă.

7. O fabrică de oțet de stuf sau alte plante; produsele se vor utilizà de fabrica de marinată.

8. O fabrică de nutreţuri artificiale din plante de baltă (Fragmit, turte furajere din castane de baltă, etc.).

9. O întreprindere pentru utilizarea resturilor dela cherhanale, a unturii de peşte şi de delfini şi a orice alte produse secundare, prin industrializarea lor. Fabricarea de îngrăşăminte şi nutreţuri din peşte (Fischmehl), a unturii de peşte, semifabricate din untură de delfini pentru săpunării, etc.

10. O fabrică de împletituri de salcie şi de diferite plante aquatice. Coşuri pentru ambalajul peştelui, rogojine, coşniţe, stuf pentru tavane şi stucături, etc.

11. O fabrică de celuloză din stuf.

12. O fabrică de fibre de ţesut din plante aquatice sau semifabricate.

13. O întreprindere pentru comercializarea peştelui în ţară şi străinătate.

14. O întreprindere pentru exploatarea halei şi frigoriferilor din Galaţi, vânzarea peştelui prin licitaţie, ambalaj, biurou de expediţie, etc.

15. O serie de asociaţi, în participare cu pescarii din diferite regiuni, pentru amenajarea de bălţi sau grupe de bălţi.

16. O serie de întreprinderi de năvodari.

17. O societate de construcţiuni hidraulice de canale, gârle, diguri, irigaţii, amenajări de terenuri, etc. Această Societate va puteà în urmă întinde activitatea ei asupra tuturor terenurilor inundabile din ţară.

18. O întreprindere pentru selecţionarea semințelor plantelor cari se pot cultivà în baltă, îmmulţirea şi comercializarea lor.

19. O întreprindere pentru culturi agricole pe terenurile inundabile: cânepă, in, şi tot felul de plante industriale, condimente, plante medicinale, legume, etc., precum şi o serie de asociaţiuni cu cultivatori mici în acest scop.

20. O întreprindere pentru ferme de vite şi lăptării şi pentru selecţionarea vitelor de baltă.

21. O întreprindere pentru îngrăşătorii de porci, cu plante de baltă şi fructele lor şi cu nutreţuri artificiale fabricate din produsele bălţii.

22. O întreprindere pomologică, selecţionarea arborilor fructiferi şi viţelor cari se pot cultivà în baltă, producţiune de portaltoi-rezistenţi în baltă.

23. O întreprindere pentru cultura orezului şi bumbacului în baltă.

24. O întreprindere pentru exploatarea raţională a vânatului şi valorificarea produselor sale (blăni, piei, pene de păsări, etc.).

* * *

Toate aceste şi multe alte asemenea întreprinderi îşi găsesc în această regiune condiţiuni excelente de desvoltare şi propăşire. Ele au de bază puterea naturală de producţie a bălţii, iar desfacerea produselor lor este asigurată — în prima linie — în însăş activitatea generală a administraţiei centrale cu diferitele întreprinderi ce le va creà ea şi din satisfacerea nevoilor cărora îşi vor luà şi ele treptat existenţa.

Aceste întreprinderi, pornite însă deocamdată în mic, vor puteà luà în curând o desvoltare mare, căci activitatea lor va puteà depăşì limitele teritoriului acestor pescării şi se va întinde asupra tuturor terenurilor inundabile şi bălţilor ţării spre a contribuì la punerea în valoare şi a acestora.

Prin aceste întreprinderi speciale se va puteà pune mai bine în valoare și puterea de muncă — precum și economiile — populațiunii locale și astfel ele vor contribuì la prosperitatea acesteia și deci, la crearea stării sociale sănătoase.

Ca un profund cunoscător al bălții și a problemelor ei științifice, economice și sociale, pot afirmà că — prin aplicarea acestui plan — administrația va transformà în curs de 10 — 20 ani această regiune, astăzi sălbatică, în una din cele mai bogate și civilizate regiune ale țării. Prin aceasta ea va realizà nu numai o bună afacere ci și o adevărată operă națională.

III. MIJLOACELE ȘI ORGANIZAȚIUNILE NECESARE PENTRU PUNEREA IN APLICARE A PROGRAMULUI DE ACTIVITATE

După ce am arătat în ce anume constă chestiunea pescăriilor domeniale și că ea e în primul rând o chestiune științifică, technică și economică, iar că așà zisa chestiune socială e numai un pretext de care vor să profite o serie de interesați pentru a puteà acaparà veniturile proprietății Statului; după ce am schițat apoi în scurt un plan de exploatare și un program de activitate pentru punerea în valoare a celei mai importante părți a pescăriilor Statului — proiecte asemănătoare le pot face cu ușurință și pentru celelalte pescării ale Statului, atât dela Hârșova în susul Dunării cât și pentru lacurile ale Basarabiei sau bălțile din zonele inundabile ale altor râuri și lacurile din interiorul țării — rămâne acum să vedem în ce mod poate fi adus la îndeplinire și ce organizațiuni trebuesc create în acest scop.

A) *Regie de Stat sau Concesionare*

Prima chestiune ce se impune, înainte de toate, este: Poate Statul singur, cu mijloacele sale proprii și cu formalitățile sale greoae, să ducă la îndeplinire acest program, sau e mai bine să se adreseze unei Societăți, care, dispunând de un capital suficient și de libertate de acțiune, ar puteà prin marele spor al producției ce l-ar provocà, venì mai grabnic în ajutorul economiei noastre naționale atât de zdruncinată?

Este o chestiune foarte delicată asupra căreia eu însumi a trebuit să meditez foarte mult, cântărind cu deamănuntul avantajele și desavantajele fiecărui din aceste două sisteme. Interesele mari, de ordin politic, național și economic, ce Statul le are în aceste pescării mă făceau să perzist în ideea că tot numai o administrație directă de Stat e capabilă să le satisfacă și că ar fi o greșeală a le abandonà în mâinile unei Societăți Comerciale. Și tocmai de aceea am respins, timp de mai mulți ani dearândul, toate propunerile serioase ce mi s'au făcut de a constituì o Societate și a cere concesionarea pescăriilor.

Pe de altă parte însă, văzând halul în care ajunsese pescăriile și corupția ce domnià într'o administrație căreia îi consacrasem toată munca tinereții

mele; văzând deasemenea cum, tocmai atunci când în țară lipseau alimentele și Statul importà pește sărat din Terre-Neuve, în Delta Dunării se îngropau cu sutele de mii de kilograme de morun și pește de valoare stricat din cauza nepriceperii și aplicării unui sistem de exploatare greșit din fundamentele sale; văzând în fine cum se distruge tot ce făcusem pentru această ramură de producție — pe care timp de 27 de ani o adusem la un oarecare grad de înflorire — și că se compromite cu totul chiar și viitorul ei, începusem și eu a înclinà spre convingerea că poate tot singura salvare ar mai puteà fi darea în concesiune la o Societate. Aceasta, de sigur, numai pe baza unui caet de sarcini amănunțit, prin care Statul să iea cele mai severe măsuri pentru garantarea intereselor sale superioare ce le are în aceste pescării. Unul din acele interese superioare erà și acela de a menține sub o administrație comună complexul de bălți ale Dunării de jos — bălțile dela Brăila, Brateșul și Delta Dunării — care la un loc formează o unitate naturală de producție și exploatare și care, odată separate în mai multe concesiuni, ar fi constituit o grea piedică pentru a le mai puteà pune în valoare astfel cum condițiunile naturale ar permite-o astăzi.

Schița planului de exploatare pentru pescăriile dela Hârșova la Marea Neagră, pe care am dat-o mai sus, o alcătuisem tocmai în acest scop, solicitat fiind de un grup de mari capitaliști și oameni de Stat care voiau să aducă capitalul necesar spre a constituì o Societate Anonimă pentru comercializarea acestor pescării, în virtutea nouei legi a comercializării bunurilor Statului. Am crezut de datoria mea să-mi iau această însărcinare cu atât mai mult cu cât *nici în legea comercializării bunurilor Statului și nici în proiectul de statute ce se alcătuise de Ministerul Domeniilor nu se prevedea nici o dispoziţiune pentru garantarea acestor interese superioare ale țării*; ba chiar, prin concesiunile parțiale ce începuse a se da prin contracte pentru anume atribuțiuni din exploatarea acestor pescării — vânzarea produselor, transport, cherhanale, etc. — se distrugeà putința unei unități de acțiune atât de necesară, precum și se compromiteà atât garantarea intereselor superioare ale Statului cât și putința de a mai pune în valoare așà cum trebuie această avere a Statului în viitor. Aceasta trebuià dar împiedicat cu orice preț și cererea unei concesiuni generale pe baza legii, pentru o Societate care dispuneà de specialiști și capital suficient, erà de sigur singurul mijloc de salvare ce mai rămânea.

Acest plan de exploatare alcătuit pentru o Societate Anonimă — completat și adaptat timpurilor și împrejurărilor — poate fi însă pus în aplicare cu atât mai bine încă de către Stat. Căci de sigur nevoia unei Societăți, care să iea pentru dânsa o bună parte din veniturile cari de drept s'ar cuvenì proprietarului, nu ar fi necesară decât în cazul când Statul ar continuà a administrà în modul detestabil de până acum, adică când ar mai fi posibil ca bunul plac și demagogia unui ministru să ruineze deodată pe toți cei cari au avut încredere și au învestit capital în unelte, instalații, etc., și să răstoarne orice lege pentru a pune în aplicare toate fantaziile sale.

Dacă se va face însă o lege de autonomie a administrației pescăriilor, care s'o pună la adăpost de influențele rele ale politicei de partid și să-i dea liber-

tatea de acțiune necesară și libertatea de a face cheltueli din venituri, atunci de sigur că o exploatare directă — organizată pe bazele arătate în program — e preferabilă unei concesionări către o Societate, aceasta fiind un lux prea costisitor și uneori chiar periculos pentru interesele proprietarului.

De sigur că Regiile Statului, astfel cum se practică în multe administrațiuni publice, nu pot duce la rezultate bune din multe cauze inerente organizațiunii lor. Dar sistemul de exploatare ce l-am expus nu e o regie propriu zisă, care ar sustrage o serie de bunuri economice dela o activitate fructuoasă a inițiativei private pentru a le supune unui regim biocratic mortifiant. Din contra, această așà zisa Regie — de fapt însă un sistem mixt, indicat de condițiile speciale de acì — trebuie să fie un stimulator al inițiativei private în diferitele ramuri pe cari le indică necesitățile diviziunii muncii și totodată un coordonator și armonizator al activității tuturor acestor mici și mari întreprinderi ce se crează în cadrul ei. In acest cadru larg vor găsì loc suficient — cu roluri precise de îndeplinit — atât cooperativele muncitorești de toate categoriile cât și tot felul de alte întreprinderi capitaliste ce s'ar formà, având deasemenea fiecare un rol precis pentru realizarea unui scop mai înalt și putând desfășurà o cât mai largă și remuneratoare activitate. Aceasta se va face însă, nu punând stăpânire, adică acaparând însuș fondul de producție — cum se urmărește când se cer arendări și concesionări de terenuri și bălți, cari fărămițează unitățile naturale de producție și prin aceasta îngreuiază punerea în valoare a întregului — ci dându-se posibilitatea fiecărui de a desfășurà maximul de activitate în direcția ce i-o indică nevoile specializării. Prin aceasta va contribuì dar fiecare la o colaborare spornică și armonică — pe baza principiului diviziunii muncii și specializării — la rezolvarea țelului mare final, care nu poate fi altul decât: *punerea în valoare pe toate căile a unei mari bogății naturale și a unei importante regiuni a țării.*

B) *Bazele organizării nouei administrații a pescăriilor*

Pentru aducerea la îndeplinire a programului de activitate schițat e nevoie înainte de toate de mijloace materiale — adică de capital — și de specialiști. Specialiștii se găsesc, numai să știi să-i alegi și să poți să-i păstrezi. Capitalul însă, deocamdată lipsește cu desăvârșire. Se știe însă că Statul are acì în fiecare an venituri importante sigure; trebuie dar să se hotărască ca pentru această mare operă, care nu mai poate așteptà, să sacrifice în fiecare an o parte din aceste venituri pentru investiții. Aceasta va fi însă numai pentru primii ani un sacrificiu real, căci dejà dela al III-lea an înainte, fiecare investiție făcută va începe a-și da rezultatele ei, prin o creștere corespunzătoare a producției și deci a veniturilor. Așadar, în scurt timp după aplicarea programului, Statul va reintrà iarăș în vechile sale venituri, cu toate că va continuà a face în fiecare an investiționi din ce în ce mai mari, conform unui program dinainte stabilit.

Capital nou se va investì deasemenea şi pe calea întreprinderilor particulare ce se vor creà pe aceste domenii şi la care Statul va participà numai cu aporturi în natură. Cu aceste mijloace se poate face foarte mult. Pentru aceasta însă e nevoie de o mai mare libertate de acţiune, care nu se poate aveà respectând legea contabilităţii publice. Aşadar, înainte de toate, administraţia pescăriilor trebuie să aibă dreptul de a vărsà ca venituri la Stat numai beneficiul net rezultat după bilanţul anual, adică după scăderea cheltuelilor, şi să nu fie obligată ca astăzi a vărsà la Cassa Statului ca venit tot ce incassează, iar pentru cheltueli să aştepte să i se ordonanţeze din bugetul Statului.

Deasemenea, Administraţia Pescăriilor trebuie să aibă toată libertatea de a participà la toate micile întreprinderi — din care multe vor devenì în curând mari — pe care le va creà împreună cu capitalul privat pe proprietăţile ei, conform unui program stabilit de mai înainte; ceeace deasemenea astăzi este oprit de legea contabilităţii. Mai mult încă, ca şi ori şi care alt proprietar mare care are a face importante ameliorăţiuni şi investiţii, Administraţia Pescăriilor trebuie să aibă dreptul a face împrumuturi şi a-şi procurà pe orice altă cale favorabilă, sumele de care are nevoie. In condiţiunile actuale de credit internaţional, ea ar aveà mai multe şanse de a-şi găsì la Banca Naţională sau chiar în străinătate, sumele de prima instalaţie de care are nevoie, decât le-ar aveà Statul reprezentat prin Ministerul de Finanţe.

In genere, pentru ca această bogăţie a Statului să se poată desvoltà şi organizà cu iuţeală pe care i-o permite posibilităţile ei de desvoltare şi pe care o cer nevoile economiei naţionale, spre a devenì astfel cât mai curând unul din cele mai importante izvoare de venituri domeniale ale Statului — alături cu pădurile, minele, petrolul şi monopolurile — trebuie ca această avere să înceteze de a mai fi administrată după normele greoae ale Statului de până acum şi să adopte normele — cu o mai mare libertate de acţiune — prevăzute pentru Societăţile Anonime comerciale şi industriale.

In această privinţă — care constituie tocmai nodul întregei chestiuni — a fost de sigur o idee fericită de a se propune crearea prin acest proiect de lege, a unei *Administraţiuni autonome a pescăriilor*, condusă de un Consiliu de Administraţie. Această idee bună — care poate să dea în scurt timp rezultate neaşteptate — trebuie însă desvoltată în mod consequent, atât întrucât priveşte compunerea Consiliului — unde trebuie să vie numai oameni competinţi, la înălţimea variatelor probleme ce sunt a se rezolvì — cât şi cu privire la atribuţiunile sale. Ne trebuie un Consiliu activ, compus nu numai din buni şi cinstiţi administratori ci şi din oameni cu mare pricepere şi iniţiativă, care să nu caute a-şi ascunde răspunderea sub anonimatul unei decizii generale din condica de procese verbale ci să fie capabili a-şi luà fiecare întreaga răspundere pentru propunerile şi faptele sale.

Nu trebuie pierdut din vedere ca scopul principal ce-l urmărim prin crearea acestei instituţii este de a se pune desvoltarea grabnică a unei mari ramure de producţie la adăpost de influenţele nefaste ale politicei şi nu de a le strămutà numai locul din Cabinetul Ministrului în altă cameră, sau de a creà

o mică arenă, unde să se dea măruntele lupte ale diferitelor categorii de interese sau unde să se continue micile și marile abuzuri, cum e distribuirea de bonuri de pește și icre, arendări de bălți și de terenuri prin bună învoeală, etc. Unei astfel de reforme, poate că chiar lamentabila stare de astăzi — și în tot cazul o concesionare la o Societate serioasă — i-ar fi preferabilă.

Tot astfel nu trebuie pierdut din vedere că scopul principal este: *de a consolidà această mare proprietate a Statului, spre a o puteà transformà într'un câmp de activitate economică rodnică și un izvor de venituri importante prin desvoltarea bogăților lor ei*, și nu însă de a împiedicà această desvoltare prin inventarea unei chestiuni sociale, care nu există, și prin constituirea unor drepturi de servitute asupra proprietății, și încă în folosul unor populațiuni, în majoritate străine de neam. Aceasta ar aveà ca rezultate: din punctul de vedere politic și național: rusificarea Deltei, în care se găsesc gurile Dunării; din punctul de vedere economic și social: începutul de socializare al unei ramure de producție națională cu toate consecințele ei dezastruoase. Căci trebuie să nu uităm că cine zice odată A și B, trebuie să le zică apoi pe toate până la Z; adică, dacă începem odată socializarea, ajungem apoi în mod fatal la refacerea «republicei independente sovietice a Deltei Dunărei» pe care au proclamat-o Lipovenii noștri în timpul răsboiului la 1917, pe care au căutat unii din ei a o invià din nou acum de curând la Tatar-Bunar.

Ca unul care mă ocup de 35 de ani de pescăriile noastre, stând la postul celei mai înaintate sentinele a Statului nostru dinspre Rusia, și ca unul care am urmărit în toate actele internaționale istoria politicei rusești ce s'a dus pe față și în ascuns la gurele Dunării, știu să povestesc multe cari pot să ne fie astăzi ca o învățătură pentru unele din acele interese mari naționale ce avem acì a le apărà. Tocmai de aceea cred că nu e inutil, în interesul rezolvării chestiunii pe care o discutăm, să deschid o paranteză pentru a amintì acì câteva fapte cari sunt pline de învățăminte și pe cari trebuie să le cunoască oricine care se ocupă cu chestiunea pescăriilor: Trebuie în adevăr să se știe de oricine și să se țină în considerație că Rusia, încă dela începutul secolului trecut — spre a-și pregătì drumul spre Constantinopol și a face ca gurile Dunării, adică cheia viitoarei căi de comerț mondial a întregii Europei Centrale, să se găsească în mâinele unei populațiuni ruse — a profitat de orice ocupațiune militară timporară a sa asupra Deltei de a o colonizà cu cazaci. A adus cazacii dela Don, Volga și Cuban, care sunt Lipovenii de astăzi, și a adus Cazaci Zaporojeni dela Nipru cari sunt Rușii, zișì Haholi, dela Kilia, St. Gheorghe, Dunavăț, etc., Reluând Basarabia de Sud în 1878, a constituit din Lipovenii din Vâlcov o colonie de cazaci, dându-le în schimb, ca dar al Țarului, pescuitul gratuit în toate brațele Chiliei, spre a formà astfel acolo nucleul de nemulțumire al populației Deltei împotriva Statului român.

Cât timp pescăriile erau arendate și Delta erà mai mult în mâinile arendașilor, comisionarilor și Cherhanagiilor greci și Lipoveni, totul se petrcù în liniște; căci în acest timp Delta erà un paradis al refugiaților ruși iar funcționarii români nu îndrăznise încă a se aventurà mai departe în stufării decât pe malurile brațelor principale ale Dunării. Chiar harta Statului major român

din 1883 nu dă decât foarte puține detalii cu privire la bălțile și gârlele din stufăriile dintre brațele cele mari. Cherhanalele dela Dranov, Cossa (malul mării, la Sud de gura Sft. Gheorghe) Portița, etc., erau pline atât de pușcăriași fugiți din temnițele rusește cât și de refugiați politici de toate gradele de cultură. Caracteristic e că în 1893, când m'am dus pentru prima oară la Dunavăț — pentru a studià canalul pe care l-am făcut în urmă pentru ameliorarea pescuitului din Lacul Razelm — am fost sfătuit de arendașul pescăriilor să renunț la această călătorie, «căci îmi risc vieața». Nuvelistul Vctor Basarabeanu (Dr. Crassescu) a descris în frumoasa sa nuvelă «Spirca«, pe care a publicat-o în 1885 în revista Contimporanul din Iași, vieața și isprăvile de atunci dela Cherhanalele din stufăriile Deltei și tovărășiile bandiților cu cherhanagii greci.

Dar, această parte a țării — pe care încă nu o cucerisem de fapt — erà totodată și un câmp larg de activitate al unei duble propagande rusești: 1) *Propaganda oficială naționalistă rusească*, dusă de Consuli ruși din Tulcea și Sulina și de Consulul General din Galați, precum și de o serie de ofițeri ruși veniți sub diferite pretexte ca spioni și mai cu seamă îmbrăcați ca călugări la Monastirea Saona de lângă Issaccea. Deacì, acești zișì călugări stau în legătură continuă cu alți tot astfel de călugări dela Monastirea Teraspont, de peste Dunăre, unde erà centrul ofițerilor de stat major ruși, cari veneau pentru spionaj și pentru supravegherea și întreținerea vechiului cap de pod dela Issaccea, pe unde au trecut în diferite rânduri trupele rusește peste Dunăre. Pe lângă aceștia mai veneau necontenit și diferiți agenți ai Societăților panslaviste din Moscova care răspândeau scrieri de propagandă la pescari.

2. *Propaganda nihilistă*, condusă treptat de persoane interesante, cari au jucat în urmă roluri importante în mișcarea socialistă din Rusia și dela noi, între care Dr. Russel, Gherea, Dr. Petru Alexandrof, scriitorul rus Korolenco, Dr. Spoială; în urmă, cu mult mai târziu, Racowski și mulți alții. Toți aceștia urmăreau facerea în aceste locuri a unui prin nucleu comunist și propagau printre pescari constituirea de sindicate de pescari, cărora să li se dea de Statul român bălțile în stăpânire. Presa socialistă din țară le-a dat în urmă tot sprijinul în această propagandă.

Când însă, la 1895, s'a creat regia pescăriilor și Statul român a putut să cucerească efectiv Delta Dunării, când agenții pescăriilor străbăteau în toate ascunzișurile stufăriilor și când s'a pornit chiar cartografiarea Deltei cu toate gârlele și Ghiolurile ei, atunci de sigur și propagandele ruși s'au lovit de mari dificultăți și au trebuit să caute alte căi pentru a-și urmărì scopurile. Din amândouă părțile s'a început așadar o luptă dârză pentru a împiedicà prin orice fel de mijloace consolidarea nouăi organizări a pescăriilor, la care au asociat pe foștii arendași, pe marii cherhanagii greci și pe toți nemulțumiții de orice categorie. Așadar: luptă în parlament contra legii pescuitului, luptă prin presă contra Regiei Statului și atacuri personale contra funcționarilor capabili, proteste contra «cămătăriei Statului care spoliază pescarii prin dijme mari» (care de fapt însă erau mult mai mici pe vremea arendașilor) etc., etc. S'au strâns mulți bani și s'au dat în toate părțile mari bacșișuri. Presa partidului

socialist făceà o mare propagandă pentru «sindicalizarea pescărilor și socializarea bălților» sau pentru «darea bălților la Obștii sau Cooperative» iar Dr. Racowski ținea întruniri cu discursuri rusești și constituià sindicate în toate satele dela Tulcea.

Dar toate aceste mijloace nu erau suficiente. Și atunci s'a imaginat un alt mijloc mai radical: contestarea dreptului de proprietate al Statului asupra Deltei Dunării și revendicarea ei de către moștenitorii unor supuși turci din Constantinopol, cărora sultanul le-ar fi dăruit-o. Actele de proprietate, prevăzute cu toate pecetiile originale, au fost fabricate în Constantinopol. Această acțiune erà pornită de un consorțiu din Constantinopol și dusă acì de către un grup de advocați cu foarte înalte situațiuni politice. Pentru reușita acestui proces mare trebuià însă un precedent, prin care să se stabilească că pescuitul din apele Deltei nu făceà parte din «Vacuful» sultanului — adică din Domeniul public inalienabil — ci erà proprietate «Mirie», adică susceptibilă de înstrăinare. S'a improvizat dar un mic proces al unui lipovan dela Ivancea, care cereà Statului restituirea unor sume incassate de Stat ca dijmă a peștelui prins pe terenurile inundate cari erau în proprietatea sa, — proprietate pe care i-ar fi dăruit-o un general rus în timpul unei scurte ocupațiuni rusești «pentru servicii aduse armatei de ocupație ruse» și pe cari s'au găsit judecători de ai noștri s'o recunoască, deși actele originale «arsese cu ocazia unui incendiu» și nu mai rămăsese decât «traducerea legalizată».

Valoarea totală a procesului erà numai de vreo câteva mii de lei iar onorariile pe cari el le plăteà advocaților foarte influenți ce-i angajase depășau cu mult această sumă.

Grație patriotismului unor Miniștrii ce au trecut pe la Domenii în acest timp — și în special neuitaților P. Carp, Dim. Sturdza, Nicu Filipescu și Ion Lahovary — și grație inimosului advocat al Statului Mihail Antonescu — în urmă fost ministru al Justiției — am dus procesul până la Casație și am stabilit astfel definitiv *dreptul de proprietate inalienabil și imprescriptibil al Statului asupra pescăriilor din toate apele Deltei Dunării.*

Cu modul acesta s'a închis și această cale și n'a mai rămas acum decât să se reînceapă lupta pe căile vechi, adică: fie pentru «rearendarea bălților», pe cunoscutul motiv că «Statul e prost gospodar», pentru care le vine acuma foarte la îndemână starea de ruină și corupția creată prin demagogia «iefteniri» peștelui; fie pentru «arendarea bălților la Obște și Cooperative» — ceeace în Deltă înseamnă Lipovenilor și Rușilor —; fie pentru fixarea dijmelor odată pentru 5 ani și dreptul de a pescuì al fiecărui căruia cui i s'a recunoscut calitatea de pescar.

Toate 3 căile duc însă în mod fatal la acelaș rezultat final: desființarea definitivă a posibilității de a mai puteà pune în valoare această bogăție naturală și risipirea și acestei părți a averii domeniale, cum s'au risipit și celelalte părți ale acestei averi: moșii, păduri, mine, petrol, etc. Și acestea tocmai acum când, în reconstituirea noastră economică și financiară, domeniile Statului ar putea aveà un rol atât de mare.

Cred dar că învățămintele ce se pot trage din această povestire a luptelor, ce s'au dus fățiș și în ascuns pentru acapararea Deltei Dunării, pot fi edificante. Ele ne arată cât de prudenți trebuie să fim pentru ca nu cumva să ne fie indusă buna-credință în eroare, și, crezând că rezolvim o chestiune socială, să riscăm a pierde, din ignorarea adevăratelor noastre interese, ceeace am apărat și câștigat cu atâta muncă. Ele ne mai arată că, în adevăr, interesele superioare ale Statului — pe care atâți de puțini sunt dispuși a le luà în considerare — sunt acì cu mult mai mari decât se crede și că deci ochiul nostru trebuie să vegheze mereu în această direcțiune.

Din cele arătate se vede dar că acel Consiliu de Administrație, care ar aveà deacum înainte de a conduce chestiunea pescăriilor, nu va aveà ca atribuțiune numai de a face o administrațiune cinstită ci el va trebuì să aibă toată competența:

1. Pentru a organizà pe baze cu totul nouă o exploatare rațională și intensivă a unei mari ramure de producție națională și valorificare a produselor ei.

2. De a studià, proiecta și aplicà un întreg sistem de lucrări de punere în valoare a unei suprafețe de aproape 2 milioane hectare din teritoriul țării.

3. De a finanțà toate aceste lucrări și a găsì mijloacele materiale pentru execuția lor.

4. De a creà, cu concursul capitalului privat și al Cooperativelor de muncitori — potrivit unui plan general bine chibzuit — o întreagă serie de întreprinderi, având de scop înlesnirea punerii în valoare a tuturor categoriilor de ape și terenuri și a tuturor categoriilor de producte ale acestora.

5. De a organizà munca, în vederea nevoilor producției și a activității de valorificarea produselor ce se va desvoltà, precum și de a ocrotì muncitorimea, prin regularea raporturilor față de capital și proprietar, astfel cum se vor prezintà ele în diferitele faze ale desfășurării acestei evoluțiuni.

6. De a stimulà și înlesnì proprietarilor facerea tuturor îmbunătățirilor necesare pentru punerea în valoare a proprietăților lor, prin sporirea producției și înlesnirea desfacerii ei.

7. De a supravegheà ca întreaga activitate să se desfășoare în cadrul intereselor economice generale ale țării și a marelor interese naționale.

Acest Consiliu de Administrație va trebuì așadar să fie statul major al unei mari campanii ce se pornește pentru a cucerì țării — prin armele pașnice ale muncii intelectuale — o nouă provincie de 2 milioane hectare și a o duce la cea mai înaltă stare de propășire și civilizație.

IV. CHESTIUNEA PESCARILOR ȘI ORGANIZAREA MUNCII

După ce am arătat în ce mod pot fi puse în valoare pescăriile noastre — atât cele din proprietățile particulare cât și cele din proprietatea Statului — și ce măsuri legale trebuesc luate în acest scop, rămâne să tratez acum în scurt și chestiunea muncitorilor din această ramură de producție, spre a vedeà ce se poate face pentru a le înlesnì și lor munca și a le asigurà existența. Căci

de sigur, şi aici ca şi în orice altă ramură de activitate, sporul producţiei nu depinde numai de sistemele de exloatare întrebuinţate ci şi de destoinicia muncitorului.

Inainte însă de a ne gândi la stabilirea măsurilor prin care putem sprijini interesele unei categorii de muncitori, trebuie să ne lămurim bine, ce anume rol are de îndeplinit aceà categorie de muncitori în ramura de activitate de care ne ocupăm şi ce anume însuşiri trebuie să îndeplinească fiecare individ pentru a puteà fi considerat ca făcând parte din aceà categorie. E cu atât mai mult nevoie de aceasta, cu cât poporul nostru numeşte «Pescar» pe orice persoană care se ocupă cu peştele, indiferent dacă e vorba de producţia, prinderea, prepararea, conservarea, vânzarea sau chiar distrugerea lui. Aşà toţi braconierii de prin satele pe marginea râurilor, cari prind peştele cu dinamită, burueni otrăvitoare, furci, etc.; toţi evreii din Moldova cari, având un mic năvod, iau în arendă eleşteele de pe diferitele moşii pentru a scoate peştele şi a-l duce la piaţă; toţi precupeţii şi negustorii de peşte de prin hale; toţi comisionarii şi importatorii de peşte sărat şi articole de pescărie; toţi proprietarii de năvoade din Bădălan şi din alte localităţi de pe malul Dunării, cari iau antrepriza pescuitului bălţilor, împărţind câştigul cu proprietarul apei şi cu muncitorii — o parte a apei, o parte a muncii şi o parte a năvodului —; toţi cumpărătorii — adeseori pe alcohol sau pe împrumuturi la nevoie — de peşte dela pescarii din Baltă, pe care-l speculează apoi la piaţă, sau toţi proprietarii de unelte pe cari le închiriază pescarilor dela baltă cu participare la câştig, etc., etc.; toţi aceştia se numesc «Pescari».

De sigur că nu toţi aceştia şi mulţi alţii, cari mai cu seamă în pescăriile cele mari ale Statului se prezintă sub numele de «Pescar» — ba chiar, în campaniile ce se duc în contra Statului, sub numele de «Bietul» sau «Sărmanul pescar» — sunt tocmai acei de a căror soartă şi stare socială avem a ne ocupà. In majoritate — şi în special în pescăriile Statului dela gurile Dunării — ei sunt speculanţi de muncă, care, cu un mic capital plasat în unelte de pescuit sau cherhanale şi în aconturi date pescarilor asupra peştelui prins de ei, pe care-l cumpără prin contracte anuale cu preţuri foarte scăzute, realizează câştiguri foarte mari şi fac o mare speculă şi cămătărie. Ei sunt *clasa parazită* care s'a intercalat între proprietarul fondului şi muncitorii săi — adică adevăraţii pescari cari prind peştele — şi cari iau prin speculaţiile lor cea mai mare parte din venituri. In această calitate de substituţii ai pescarilor ei sunt în majoritate acei cari profită de orice înlesnire — ca de ex. scăderea dijmelor, etc. — ce se face pescarilor, căci pescarii adevăraţi sunt în cea mai mare parte salariaţii lor, plătiţi după preţurile curente ale muncii.

Această clasă parazitară dintre proprietate şi muncă — care de sigur are partea leului din venitul total al pescăriilor — îşi are totuş rostul ei bine definit în funcţionarea mecanismului producţiei acestor proprietăţi ale Statului. *Ea reprezintă capitalul de exploatare*, adică de investiţie şi rulement, pe care Statul proprietar n'a fost în stare niciodată să-l consacre unor atât de importante proprietăţi ale sale. Acest capital, pe care Statul l-ar fi putut aveà sub formă de împrumut — de sigur mai uşor erà însă să-l adune an cu an

dintr'o parte din veniturile însăș ale acestor proprietăți — cu o dobândă de cel mult 10%, îl plătește acum cu cel puțin 2 sau 300% din veniturile sale anuale acestei clase de antreprenori de pescuit, proprietari de năvoade la baltă și de zăvoade la mare, concesionari de gârle, cămătari, cherhanagii, proprietari de barcaze și vapoare, etc., etc.

Prin originea ei, această clasă s'a desvoltat din vechii cârciumari și negustori de mărunțișuri din centrele pescărești, cari își făceau alături și câte o cherhana, unde «primià peștele pescarilor» și cărora așazișii «Comisionari» și «Comercianți de pește», etc. din Galați și Brăila le acordau credite pentru afacerea ce o făceau și-i obligà să le aducă peștele spre a-l speculà mai departe în țară. Astăzi vechii cârciumari greci și negustori de tot felul au fost înlocuiți și ei cu reprezentanți ai Băncilor și Societăților pe acțiuni; ba chiar la spatele așaziselor «Cooperative pescărești» se găsesc tot speculațiuni capitaliste de acest fel.

Din cele arătate, trebuie așadar să fim bine lămuriți cu privire la această clasă care se prezintă sub numele de «Pescari», că nu poate fi vorba de reprezentanți ai clasei muncitoare în această ramură de producție, ci ai unor *întreprinderi pur capitaliste* și că deci interesele lor nu pot fi luate în considerare decât în raport cu serviciile temporare pe cari le aduc ei exploatării. Servicii cari până acum erau necesare, fiindcă proprietarul fondului nu a fost în stare să-și îndeplinească cea mai elementară îndatorire de a-și organizà gospodăria sa, dar care în realitate sunt foarte mici, deoarece tot aparatul lor de unelte și instalațiuni este de o primitivitate contrastantă cu valoarea bogăției produselor pe cari le manipulează și le speculează adeseori în mod nerușinat.

* * *

Inainte însă de a arătà ce măsuri trebuiesc luate pentru organizarea muncii și pentru asigurarea muncitorilor — adică cu așazisa chestie socială — să vedem cum se prezintă acì în realitate clasa muncitorilor, adică a adevăraților pescari cari iau o parte activă la producția pescăriilor.

Și în această privință trebuie să facem o deosebire între adevăratul pescar de meserie, care are un rol important de îndeplinit în producția pescăriilor, și între toți acei numeroși locuitori ai satelor riverane bălților, cari bălăcesc apa fără nici un rezultat practic, decât ca agrement sau pentru hrana casnică, sau între toți acei muncitori cari se angajează cu ziua (zișì «Pulupainici» la Lipoveni) pe la năvoade, cherhanale, zăvoade, etc., fără a cunoaște mai de aproape meseria pescărească.

In adevăr, trebuie să știm, că nu fiecare Lipovan cu cămașa roșie sau Hahol din Deltă sau fiecare locuitor din numeroasele sate de pe malul bălților este totodată și pescar de meserie. Firește că, toți aceștia, locuind pe malul bălților unde e un izvor nesecat de hrană, pot trage profite însemnate din baltă pentru alimentarea lor; deaceea fiecare știe mai mult sau mai puțin se să servească de câteva unelte mici, — plasa, chipcelul, vîrse, etc.,— pentru a-și prinde din timp în timp pește pentru casă. Țăranii din aceste sate iasă în timpul inundațiilor cu coșurile oarbe să prindă crap pe terenul inundabil

sau chiar cu topoarele «să doboare somnul» care mai rămâne pe lunca la retragerea apelor ca să-și termine clocitul puilor, și prind cantități mari. Astfel fiind, în fiecare din aceste case, se găsește câte o uneltă de pescuit, de care se servesc de obiceiu femeile și copiii, sau chiar câteodată se găsește și câte un mic năvod pentru ca pe această cale să mai poată realizà un câștig. S'a mers chiar mai departe. Băncile populare, în dorința de a venì în ajutorul țăranilor, le-a acordat credite pentru a-și cumpărà năvoade și a-și asigurà astfel un nou mijloc de câștig din pescărie. Rezultatele ce s'au obținut însă nu au corespuns deloc așteptărilor. Bălți mari ce li s'au dat în concesiune pentru a le pescuì nu au dat nici o producție, așà că a trebuit — după ce au bălăcit ei bine apa fără nici un rezultat — să aducem pescarii de meserie, cari în adevăr au scos cantități însemnate de pește, adică recolta bălții.

In adevăr, nu e suficient să ai năvod și bărci, sau orice alte cât de bune unelte pentru a devenì deodată pescar. Pescarii nu pot fi improvizați; căci aceasta e o meserie foarte grea, care cere multe aptitudine naturale și multe cunoștințe speciale cu privire la topografia apelor și la vieața peștilor din ele, pentru a o puteà practicà. Un vătaf de năvod sau un vătaf dela zăvoadele de morun dela mare sunt adevărați specialiști, dela care depinde întreaga rentabilitate a proprietății și a capitalului învestit.

Așà fiind, când vorbim de pescari — pe cari să putem în adevăr contà în mecanismul producției pescăriilor — nu trebuie să ne gândim și să luăm în considerare pe toți acei numeroși mărginași ai bălților cari vântură apa de geaba cu câte un instrument de pescuit, ci numai pe acei puțini care cunosc și practică această meserie, din tată în fiu, ca unica ocupațiune a vieții lor. Căci trebuie să știm că problema pescuitului la pescărie e cel puțin tot atât de importantă ca problema strângerii recoltei în agricultură: peștele, care vine dela mare și nu e prins, e pierdut pentru recolta acelui an; iar peștele dintr'o baltă, ajuns toamna la maximul de creștere, dacă nu e prins la timp, rămâne încă un an în baltă și consumă hrana naturală fără a o mai transformà în carne de pește, adică micșorând în loc să sporească producția.

Aceste sunt cerințele pisciculturei raționale și acestora dar trebuie să fie adaptată și munca pescarilor, dacă e să fie utilizată cu folos. Tocmai deaceea, astfel de experiențe sunt păgubitoare atât pentru proprietarii apelor cât și pentru cei ce-și sacrifică banii și munca. Când însă s'ar încercà, prin măsuri legale și concesiuni, a se permanentizà aceste experimentări, atunci ele pot devenì chiar dezastroase pentru întreaga ramură de producție; căci o populație nu se poate educà dela o zi la alta la o meserie grea ca aceasta, ci numai încetul cu încetul — din generație în generație — începând mai întâiu cu pescuitul mic, adică cu uneltele simple cum sunt vârșele, etc.,cu care se prinde numai pe sub maluri și la marginea apelor.

Cum că în adevăr așà stau lucrurile, se poate vedeà foarte bine, observând că bălțile de pe tot lungul Dunării, dela Gura Tisei la Gura Ialomiței, sunt pescuite mai cu seamă de pescarii din Turtucaia, anume angajați de proprietari în acest scop; cu toate că pe malurile lor locuește o populație foarte numeroasă, care dacă ar pricepe această meserie ar puteà să aibă o ocupație

foarte rentabilă din pescuit. In pescăriile insulei Brăilei, cu toată mulțimea satelor care se găsesc de jurîmprejur pe malul Dunării, numai în 2 din aceste sate se găsesc pescari de meserie, și anume: Cojanii dela Gropeni, cari sunt Gardagii specialiști pentru Inchisori și Leasă, și Lipovenii dela Carcaliu, cari vin în urmă și pescuesc cu năvoadele, avele și prostovoalele. Și tot așà merge mai departe până la Gurile Dunării.

Din toate aceste vedem dar că și întrucât privește pescarii adevărați, adică cei zișì și pescarii vânători, nu trebuie să ne lăsăm induși în eroare de aparențe — și nu mai puțin de excesul de zel al neofiților cooperativismului, care cred că e destul să procure riveranilor capital pentru a cumpărà nevoade pentru ca ei să și devie pescari — și să nu contăm pentru exploatare sistematică și rațională a pescăriilor decât pe acei puțini pescari de meserie — din tată în fiu cu această ocupație — ce-i avem.

Numeroasa pleavă a satelor mărginașe, care e gata oricând și oriunde a se improvizà ca cunoscătoare a oricărei meserii, numai să-i aducă câștiguri bune, nu poate firește să ne intereseze în organizarea pescăriilor și muncitorilor ei.

* * *

Din această scurtă analiză a compunerii și activității celor două grupe de interesați, cari conlucrează alături cu proprietarul la producția pescăriilor sale, reesă dela sine și rolul fiecăruia precum și măsurile ce trebuesc luate în cadrul organizării generale.

I. Prima grupă de interesați — *acei cari reprezintă capitalul de exploatare* — se găsesc mai cu seamă în Regiunea Dunării inferioare și întrucâtva în pescăriile acelor proprietari particulari — cum din nefericire sunt mulți — cari și-au exploatat pescuitul numai prin arendași sau prin antreprenori de pescuit. Este dela sine înțeles că de îndată ce Statul va face pe proprietățile sale instalațiile moderne arătate în program și va aveà capitalul său de exploatare, această clasă parazitară va trebuì — *ca atare* — să dispară.

Totuș, între oamenii ocupați acum cu conservarea, prepararea, sărarea, transportul, etc. a peștelui, se găsesc foarte mulți cari au o practică și cunoștințe locale importante, așà că pot fi utilizați mai departe în cadrul nouei organizări. Acele dintre actualele întreprinderi de acest fel, cari nu sunt bazate numai pe cămătărie și speculă, ci desfășură și o activitate rodnică, vor puteà devenì sâmburii întreprinderilor arătate mai sus în organizarea viitoare, spre a colaborà astfel pe nouile baze cu proprietatea și cu muncitorii la realizarea țelurilor exploatării.

O îndatorire a Statului proprietar față de aceste întreprinderi actuale nu există, așà că nu poate fi vorba ca tocmai lor să li se asigure prin lege drepturi și înlesniri. Dimpotrivă o chestie socială există între acești cămătari și micul pescar căruia îi iea peștele cu prețuri foarte scăzute; acì Statul sigur are o datorie de a intervenì. Această îndatorire nu consistă însă în a oprì brusc aceste feluri de afaceri, căci prin aceasta s'ar creà producției o situație și mai grea, ci de a creà o organizație care să dea pescarilor adevărați unelte pe credit

ieftin și a le da posibilitatea să-și vândă marfa direct la piață prin licitație, în loc s'o dea pe nimic cherhanagiilor.

II. A doua grupă de interesați, adică *pescarii adevărați*, au incontestabil drept la o mare solicitudine din partea Statului, deoarece ei sunt, alături de proprietate și de capitalul de investiție ce se va aduce, cel mai important factor al producției. Munca lor trebuie dar organizată pentru a puteà fi cât mai productivă și totodată pentru ca pe această cale și situația lor materială și socială să fie ameliorată și asigurată. După cum în producția agricolă idealul este: *țăranul înstărit*, tot așà și acì idealul trebuie să fie *Pescarul înstărit*. Pe ce cale se poate ajunge aceasta?

1. După cum am arătat mai sus, înainte de toate pescarul trebuie să aibă *uneltele sale*. Aceste sunt: mici unelte de mână — ave, vintire, pripoane, prostovoale, etc., — pe cari poate el singur să le poarte în duba sa; sau uneltele mari: Năvoade, setce și ave mari, Carmace, etc., pe cari nu le poate purtà decât cu mai mulți tovarăși și mai multe dube. Deacì dar nevoia muncii în tovărășie și vânzarea produsului prin licitație — cum s'a practicat întotdeauna — pentru lichidarea tovărășiei. Această muncă în tovărășie — la Lipoveni numită «Compania» — se poate adaptà la toate nevoile pescuitului și poate fi foarte remuneratoare pentru asociați.

Principalul este ca pescarul să fie pus în stare de a cumpărà toate aceste unelte cu prețuri pe cari le poate plătì treptat din munca sa și să nu fie obligat a-și vinde în acest scop munca la cămătari. Așadar:

2. *Crearea unui credit pescăresc*, care să acorde pescarilor credite ieftine pentru cumpărarea de unelte și materiale și pentru care să i se rețină de *biurourile de vânzare*, treptat, câte o parte din sumele ce i se cuvine dela vânzarea peștelui său.

3. *Formarea de Cooperative* de pescari pentru diferite scopuri: Cooperativa de pescuit; Cooperative pentru luare în concesiuni a închisului și pescuirii unei bălți sau a lesei dela o gârlă, etc.; Cooperative pentru sărarea, conservarea și transportul peștelui la piață, ș. a. m. d.

4. *Arendarea de compartimente în cherhanalele Statului pentru Cooperative sau asociații de pescari.*

5. Un serviciu regulat de transport repede și în bune condițiuni a peștelui la piață.

6. Biurouri oficiale de vânzarea peștelui prin licitație publică și achitarea imediată a părții pescarului, etc.

* * *

Numai prin aceste câteva feluri de îmbunătățiri, situația materială și morală a pescarului se va schimbà în cel mai scurt timp și, mai presus de toate, de îndată ce se va reintroduce vânzarea peștelui prin licitație publică, a cărei oprire a fost tocmai cauza care a sărăcit pe cei mai mulți din pescarii, pe cari înainte cu greu numai putusem să-i înstărim.

In orice caz, constituirea unui drept de servitute a pescarilor asupra bălților — în orice formă s'ar face aceasta — sau stabilirea dijmelor pe un număr

de ani înainte pentru fiecare baltă sau orice altă asemenea măsuri, nu le-ar fi de nici un folos. Scăderi de dijmă s'au făcut în anii din urmă până chiar la suprimarea totală, și cu toate aceste pescarii au rămas tot săraci; căci nu acì este buba. *Buba principală este la vânzare și lipsa de credit*; deaceea, acì trebuie pusă pârghia în primul rând.

CAP. III

SISTEMUL MĂSURILOR LEGII ȘI PRINCIPIILE EI

Prin cele expuse până acì, sper că am reușit să arăt care sunt țelurile pe cari trebuie să le urmărim și care sunt căile pe cari trebuie să pornim pentru a puteà organizà și desvoltà o ramură importantă de producțiune și activitate națională, căreia natura țării îi prezintă condițiuni atât de prielnice de desvoltare dar pentru care Statul a făcut până acum atât de puțin spre a o organizà și a-i da posibilități de vieață și propășire.

De sigur că în acest scurt memoriu nu am putut face alta decât să arăt principiile fundamentale de cari trebuie să ne călăuzim, acele despre cari spuneam la început că trebuie să se poată urmărì ca un «leit motiv» în toate paragrafele legii ce s'ar face în acest scop. In interesul unei cât mai precise fixări a acestor principii călăuzitoare, am lăsat la o parte orice detaliu, oricât de importante ar fi chestiunile la cari se referă. Așà de ex. nu am insistat deloc asupra atât de importanței chestiuni a politicii ce trebuie s'o urmeze Statul în încurajarea și desvoltarea pescăriei maritime, care de sigur, trebuie să-și găsească soluțiile ei nu numai ca chestiune economică propriu zisă ci și în cadrul mai larg al marelor interese naționale cu care e legată, cum sunt între altele: necesitățile creării de personal pentru marina de comerț și marina militară prin deprinderea populației cu vieața de mare, necesitățile desvoltării porturilor maritime, etc. Chestiunile de detaliu sunt acì numai foarte pe scurt enumărate: în primul capitol, pentru toate apele țării, iar în planul de exploatare cu programul de activitate ce l-am schițat apoi, pentru pescăriile dela Gurile Dunării. Ele rămân a fi specificate în proiectul de lege ce se va alcătuì și soluționate în limita principiilor arătate acì.

In proiectul de lege ce urmează să se alcătuească în acest scop, trebuie dar ca aceste principii fundamentale să fie desvoltate în mod consequent și să alcătuească baza tuturor măsurilor legale ce se vor luà. Această lege trebuie dar să cuprindă următoarele feluri de măsuri:

1. Organizarea de Stat, cu toate serviciile necesare și cu fixarea atribuțiunilor și competențelor.

2. Măsurile generale ce trebuesc luate pentru încurajarea exploatării raționale și punerea în valoare a apelor și terenurilor care formează baza acestei ramure de producție, oricui ar aparține ele. Repopularea apelor naturale, încurajarea pisciculturei, ameliorarea fondului pescăriilor și punerea în valoare a produselor lor.

3. Măsurile speciale pentru punerea în valoare și exploatarea rațională a pescăriilor aparținătoare Statului.

4. Măsurile pentru exploatarea pescăriei maritime în limita mării teritoriale și pentru desvoltarea și încurajarea pescăriei maritime în afară de limita mării teritoriale.

5. Măsurile pentru înlesnirea desfacerii peștelui de către producători prin licitație publică și pentru organizarea generală a comerțului de pește în țară.

6. Măsurile pentru încurajarea industrializării produselor de toate categoriile ale acestor regiuni.

7. Măsurile pentru organizarea muncii, încurajarea cooperației și asigurarea muncitorilor.

8. Măsuri pentru constituirea unui fond de punere în valoare și de investiții și pentru finanțarea lucrărilor și a întreprinderilor ce se fac în scopul desvoltării acestei ramure de activitate națională.

9. Crearea instituțiunilor științifice și tehnice cari să îndrumeze activitatea practică precum și a organizațiunilor economice care să înlesnească propășirea ei.

* * *

Scriind acest memoriu — poate prea lung pentru un raport oficial și de sigur prea scurt față de complexitatea problemei — am căutat să formulez problema în toată întregimea ei și să lămuresc cu fapte o serie de chestiuni fundamentale, punând astfel în evidență punctele esențiale cari trebuesc avute în vedere la alcătuirea unui proiect de lege pentru organizarea și exploatarea pescăriilor. Pentru o mai multă preciziune, cred dar necesar să las la o parte faptele și detaliile expuse și să fac un scurt rezumat al considerațiunilor și principiilor esențiale cari cred că trebuie să servească de bază măsurilor acestei legi.

A. *Scopul legii.* Legea de față trebuie să corespundă unei din cele mai mari și mai urgente nevoi ale economiei naționale, aceea de a găsì mijloacele să se pună în valoare și să se facă productivă o suprafață de aproape 2 mil. hectare din teritoriul țării — adică toate suprafețele acoperite în permanență sau temporar cu apă sau acele cari numai prin piscicultură sau piscicultura combinată cu diferite culturi agricole ar puteà da maximul de producție — și astfel să se contribue la sporirea generală a producției naționale și deci la refacerea stării generale economice și financiare.

Cea mai mare parte din aceste ape și terenuri băltoase fiind proprietatea Statului, această lege va contribuì totodată și la reconstituirea averii domeniale a Statului și deci — pe această cale — ea va ajutà și la refacerea finanțelor Statului.

B. *Mijloacele de a îndrumà această mare întreprindere națională sunt:*

I. *Organizarea unei administrații de Stat autonomă, condusă* de un Consiliu de Administrație — compus din specialiști capabili de a administrà și găsì soluțiuni pentru variatele chestiuni administrative, științifice, technice, financiare și juridice ce se prezintă — care să repopulaze apele publice, să

încurajeze piscicultura și să înlesnească executarea lucrărilor necesare pentru punerea în valoare a apelor și terenurilor băltoase aflătoare în proprietatea particulară. Această administrație autonomă va exploatà pescăriile Statului — prin derogare dela legea contabilității publice — după normele Societăților comerciale, adică va puteà face cheltueli din venituri încheind bilanțuri la finea fiecărui exercițiu și vărsând la Stat, ca venituri, beneficiele nete constatate în acest mod. Ea va aveà deplină libertate de acțiune.

II. *Aplicarea unui sistem de măsuri generale asupra tuturor apelor și terenurilor băltoase din țară* — oricui ar aparține ele — urmărind următoarele țeluri:

1. *Incurajarea pisciculturei sau pisciculturei combinate cu alte culturi agricole*, punând la dispoziția proprietarilor:

a) *Proiecte pentru transformarea bălților* și terenurilor inundabile în bălți mai apte pentru o exploatare rațională;

b) *Proiecte pentru construirea de eleștee sistematice*, cari să poată servì la piscicultură și piscicultură alternantă cu alte culturi;

c) *Personal tehnic* competent pentru organizarea și conducerea exploatărilor de pescărie, de piscicultură și piscicultură combinată cu alte țeluri de producție. Completarea învățământului agricol în această direcție;

d) *Credit ieftin* și pe o durată mai îndelungată, pentru a puteà executà lucrările și face investițiile necesare. In acest scop se va creà o instituție de credit specială, după modelul Creditului Funciar Rural, care să emită obligațiuni, sau chiar se va căutà ca însuș creditul fonciar rural să-și creeze o secțiune pentru asemenea afaceri;

e) *Reducerea sau scutirea de impozite* pe un număr de ani pentru suprafețele pe cari s'au executat lucrările de punere în valoare.

2. *Organizarea vânzării peștelui prin licitație publică*, ținută de agenți oficiali în toate halele din porturi și din centrale mari de populație, spre a se înlesnì desfacerea și împiedică specula asupra muncii producătorilor.

3. *Inlesnirea transportului* peștelui — atât pentru cel destinat consumației cât și pentru reproducătorii sau puii destinați repopulării apelor — pe C. F. R. și N. F. R. prin reducerea tarifelor și asigurarea vitezei.

4. *Inlesnirea valorificării produselor* naturale ale regiunilor băltoase prin *încurajarea industrializării lor*. Acordarea de scutire sau reducere de taxe de i mport pentru mașini și materiale și de impozite pentru construcții și instalații. Protecția vamală pentru produse și toate avantajele legii încurajării industriei naționale.

III. *Aplicarea unui sistem de măsuri speciale pentru punerea în valoare a pescăriilor Statului cu întregul complex de ape și terenuri băltoase cari le compune și anume:*

1. *Aplicarea unui plan de administrare și exploatare rațională* a tuturor categoriilor de ape și terenuri băltoase cari compun pescăriile Statului și anume prin:

a) Organizarea serviciilor speciale în acest scop și pregătirea specialiștilor pentru fiecare fel de producție;

b) Facerea investiţiunilor necesare în: Construcţii, instalaţii, maşini, unelte, vase de transport, etc., precum şi asigurarea unui capital de rulement. Destinarea unei părţi din veniturile anuale ale pescăriilor pentru crearea unui fond în acest scop.

c) Organizarea muncii şi îndrumarea muncitorilor în vederea aplicării planului de exploatare. Infiinţarea de cooperative de pescari pentru pescuitul raţional al apelor;

d) Crearea de întreprinderi speciale — cu capital privat şi participarea Statului — pe aceste proprietăţi ale Statului, pentru punerea în valoare şi industrializarea produselor;

e) Organizarea desfacerii peştelui prin licitaţie publică, făcută de agenţii oficiali;

f) Crearea unei Case de Credit pentru pescari şi a unei Case de Asigurare pentru instrumente, vase de navigaţie şi asigurare de vieaţă.

2. *Alcătuirea unui proiect general de ameliorațiunea fondului*, prin lucrări hidrotehnice şi culturale, pentru fiecare regiune în parte care formează o unitate de producţie şi exploatare:

a) Organizarea unui serviciu pentru studierea şi executarea sau controlul execuţiei lucrărilor;

b) Finanţarea lucrărilor, prin repartizarea lor asupra unui număr mai mare de ani şi prin destinarea unei părţi importante din veniturile anuale ale pescăriilor pentru constituirea *unui fond* de ameliorațiuni şi *investiţii.*

3. *Fondul de ameliorațiune şi investiţii* se va alimentà:

a) Din prelevările asupra veniturilor nete anuale şi anume: în primii 3 ani din 50% din veniturile nete anuale ale pescăriilor; după 3 ani până la 10 ani, din plusul veniturilor nete anuale asupra venitului net al ultimului exerciţiu înainte de punerea în aplicare a legii şi după 10 ani din jumătatea plusului veniturilor nete anuale asupra venitului net al ultimului exerciţiu înainte de punerea în aplicare a legii.

b) Din taxele de comision şi cântar incassate de serviciile de vânzare, după ce se vor scădeà cheltuelile de întreţinerea acestor servicii;

c) Din orice alte venituri accesorii;

d) Din împrumuturile ce s'ar hotărî a se face în contul acestui fond.

4. Cheltuelile din fondul de ameliorațiuni se vor face numai pe baza unui buget anual separat.

IV. *Intensificarea pescuitului în apele Mării Negre:*

1. In porţiunea din Marea teritorială din faţa Gurilor Dunării cuprinsă între Baia Gibrieni şi Capul Midia, pescuitul sturionilor sau scrumbiilor de Dunăre precum şi a peştelui de apă dulce care iese în Mare în timpul creşterilor de primăvară a fluviului, este supus aceluiaş regim ca şi pescuitul în braţele Dunării. Uneltele fixe — carmacele de sturioni, lavele de setce de scrumbii şi talianele — se vor aşezà, după regulele stabilite, în fiecare primăvară de către revizorii pescuitului.

Limita la larg a Mării teritoriale pe această porţiune se stabileşte la o distanţă de 5 mile marine dela coastă.

2. In tot restul Mării teritoriale, dealungul coastelor rămâne până la limita de 3 mile marine, pescuitul este rezervat pescarilor români cari vor aveà un permis de pescuit eliberat conform legii pescuitului. In această zonă pescuitul este permis în tot timpul anului cu orice fel de unelte afară de explozibile. In fața gurilor de comunicare cu Marea a lacurilor litorale, este deasemenea interzis și pescuitul cu darabanele și orice alte moduri cari sperie peștele de a intrà în lacuri. Pescarilor străini nu li se poate permite pescuitul în Marea teritorială română decât cu o învoire specială dată de autoritatea competentă și numai în anumite condițiuni și cu anumite garanții.

3. Pentru înlesnirea pescuitului în Marea teritorială se vor luà următoarele măsuri:

a) Crearea de colonii de pescari, porturi de pescării și puncte de sprijin pe coaste;

b) Inlesnirea desfacerii peștelui, prin vânzători oficiali în porturi și prin organizarea de hale de pescării;

c) Procurarea de unelte și vase pe credit în înlesnirea creditului;

d) Scutire de vamă pentru unelte și reducerea taxelor pentru transportul peștelui pe C. F. R.

4. Pentru încurajarea pescuitului în largul Mărei Negre, în afară de apele Mării teritoriale, se vor face următoarele înlesniri vaselor sub pavilion național:

a) Se va rezervà în porturile Constanța și Sulina — și în urmă și în alte porturi — un loc special ca port de pescărie, având pe mal o hală de pescărie cu o serie de compartimente pentru comercianții și industriașii de pește și pusă în legătură cu linia ferată;

b) Tuturor armatorilor de pescărie și Societăților de pescărie maritimă li se vor rezervà locuri la cheu, pentru descărcarea cât mai lesnicioasă a peștelui și desfacerea sa prin licitație publică, cât și compartimente în hală. Deasemenea li se vor face toate înlesnirile pentru aprovizionarea vaselor cu materiale combustibil, etc.

c) Intreprinderile române de pescuit maritim se vor bucurà de scutire de vamă pentru unelte și materiale, iar peștele pescuit de vasele lor, în orice apă, se consideră ca pescuit în apele țării și deci se introduce fără taxe vamale;

d) Peștele adus de vase de pescuit sub pavilion străin se consideră ca pește importat și este supus la plata taxelor vamale;

e) Statul va acordà beneficiile legii încurajerii industriei naționale tuturor fabricilor de conserve și de orice alt mod de a pune în valoare produsele pescăriilor maritime și le va puteà da locuri gratuite pe coastă pentru construcții, instalații, ghețării, etc. Deasemenea va permite libera petrecere în afară a personalului specialist străin ocupat în aceste fabrici;

f) Pentru înlesnirea pescuitului în Mare, Statul va întreține un serviciu de semnalizare pe coaste precum și un serviciu de cercetări hidro-biologice care să studieze condițiile hidrografice, a apelor, imigrațiunile peștilor și regiunile unde se găsesc la diferitele epoci ale anului bancurile de pește.

CUPRINSUL:

Pag.

INTRODUCERE 1

CAP. I

PUNEREA IN CULTURĂ A PĂMÂNTULUI ROMÂNIEI. STAREA ACTUALĂ ŞI PROBLEMELE VIITORULUI 4

1. Regiunea muntoasă 5
2. Regiunea colinelor 7
3. Regiunea câmpiei cu solul agricol 8
4. Regiunea băltoasă 10

CAP. II

SISTEMELE DE PUNERE IN VALOARE A REGIUNILOR BĂLTOASE ŞI EFECTELE LOR 14

CAP. III

PUNEREA IN VALOARE A REGIUNII BĂLTOASE DIN ROMÂNIA . 18

A. *Care ar fi consecinţele indiguirii totale a Dunării şi afluenţilor* 20

B. *Sistemul de punere în valoare pe care-l indică condiţiunile naturale pentru zona inundabilă a Dunării şi afluenţilor ei* 25

1. Organizarea studiilor şi experienţelor practice 25
2. Posibilitatea de producţie optimă a diferitelor părţi care compun regiunea băltoasă 28
3. Principiile sistemului de punere în valoare şi scopurile ce trebuie să le realizeze el 33
4. Punerea în aplicare a sistemului pentru regiunea inundabilă a Dunării şi Programul lucrărilor hidraulice 36

CAP. IV

MĂSURILE NECESARE PENTRU ORGANIZAREA EXPLOATĂRII ŞI PUNERII IN CULTURĂ A REGIUNII BĂLTOASE 39

CAP. V

REZOLVIREA PRACTICĂ A CHESTIUNII. SISTEMUL EXPLOATĂRII PESCĂRIILOR DOMENIALE ŞI ROLUL LOR PENTRU PUNEREA IN VALOARE A REGIUNII BĂLTOASE 42

Pag.

INCHEIERE 50

ANEXĂ

NECESITATEA ŞI PRINCIPIILE UNEI LEGI PENTRU INCURAJAREA PESCĂRIEI ŞI PISCICULTURII IN APELE ŢĂRII ŞI PENTRU ORGANIZAREA ŞI PUNEREA IN VALOARE A PESCĂRIILOR STATULUI (MEMORIU) 51

CAP. I

INCURAJAREA PESCĂRIEI ŞI PISCICULTURII CA RAMURĂ INDEPENDENTĂ DE PRODUCŢIE A ŢĂRII 52

CAP. II

PESCĂRIILE DOMENIALE ALE STATULUI 57

I. *PLANUL DE EXPLOATARE AL MARILOR PESCĂRII DELA DUNĂREA DE JOS ŞI PROGRAMUL DE ACTIVITATE* 60

A. *Posibilităţile de producţie indicate de condiţiile naturale* 60

B. *Satisfacerea intereselor superioare ce Statul le are în pescării şi în special în Delta Dunării* 62

C. *Ameliorăţiunea fondului de producţie* 63

1. Activitatea ştiinţifică şi tehnică 63

2. Activitatea practică 63

D. Pescuitul şi organizarea cooperativă a Muncii 63

E. Cherhanale şi gheţării 64

F. Transportul peştelui dela cherhanale la pieţele de vânzare 64

G. Transportul peştelui dela piaţa centrală în ţară 65

H. Comercializarea produselor pescăriei 65

I. Industrializarea peştelui 65

I. Utilizarea plantelor 66

K. Utilizarea terenurilor din zona bălţilor şi grindurilor 66

II. *INTREPRINDERILE SPECIALE CARE SE POT CREIÀ TREPTAT PE DOMENIUL PESCĂRIILOR CU PARTICIPAREA CAPITALULUI PRIVAT* 67

III. *MIJLOACELE ŞI ORGANIZAŢIUNILE NECESARE PENTRU PUNEREA IN APLICARE A PROGRAMULUI DE ACTIVITATE* 69

A. Regie de Stat sau concesionare 69

B. Bazele organizării nouei administraţii a pescăriilor 71

IV. *CHESTIUNEA PESCĂRIILOR ŞI ORGANIZAREA MUNCII* . . 76

CAP. III

SISTEMUL MĂSURILOR LEGII ŞI PRINCIPIILE EI 82

VERIFICAT 2017

VERIFICAT 1987

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREŞTI